

บทที่ 5

เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่

ในบทนี้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่ โดยแบ่งออกเป็นสองประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 เรื่องการดำรงวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน

ประเด็นที่ 2 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพและการศึกษาของคนไทยเชื้อสายจีน

ในตอนท้ายของบทนี้จะสรุปเนื้อหาของทั้งสองประเด็นที่แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

5.1 การดำรงวัฒนธรรมจีน

5.1.1 วิเคราะห์ครอบครัว

ครอบครัวที่ 1 ครอบครัวของเชิง แซ่ถิ่ม

สมาชิกในรุ่นที่ 1 และ 2 ของครอบครัวแซ่ถิ่มอพยพมาจากประเทศจีน จึงถือสัญชาติจีนทุกคน นอกเหนือจากหน้าที่ในการทำมาหากินและดูแลงานบ้านแล้ว อาภิงและอำมาช่วยกันสอนเรื่องการปฏิบัติตามประเพณีจีนให้แก่ลูก การถือสัญชาติจีนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สมาชิกทุกคนยังระลึกอยู่เสมอว่าตนเองเป็นคนจีน ดังนั้นในรุ่นที่ 1 (รุ่นของอาภิงอำมา) และรุ่นที่ 2 (รุ่นของเคี้ยวและแม่ของเชิง) ตำนกความเป็นคนจีนและการปฏิบัติตามแบบประเพณีจีนจึงยังคงความเข้มข้นอยู่มาก

รุ่นที่ 3 เป็นรุ่นของเชิงและพี่น้อง เชิงได้เรียนหนังสือทั้งภาษาจีนและภาษาไทย เนื่องจากเขาเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาไทยในสังคมไทย ภรรยาของเชิงเป็นลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย ลูกๆ ของเชิงซึ่งเป็นสมาชิกรุ่นที่ 4 ของตระกูลได้เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนที่สอนภาษาไทยทุกคน ลูกจึงใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาจีน เชิงและภรรยาพูดคุยกับลูกเป็นภาษาจีนบ้างแต่เด็กๆจะฉุนฉิวใช้ภาษาไทยได้ตอบมากกว่า ซึ่งเชิงไม่ได้เข้มงวดในเรื่องนี้เพราะตัวของเชิงกับภรรยาก็ใช้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยพูดคุยกัน

การสื่อสารภายในครอบครัวระหว่างรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ใช้ภาษาจีนแต่ฉิว ระหว่างรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ใช้ภาษาจีนแต่ฉิว ภายในรุ่นที่ 3 และตั้งแต่รุ่นที่ 3 ลงมาจะใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาจีน

ด้านความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีจีน เชิงและภรรยาถ่ายทอดความรู้ในเรื่องเหล่านี้โดยเฉพาะวิธีปฏิบัติให้แก่ลูกๆ ตามที่ได้รับการสั่งสอนมาจากบรรพบุรุษ เมื่อถูกแต่งงานและแยกครอบครัวออกไป ลูกของพวกเขาสามารถนำไปปฏิบัติได้

ด้านการนับญาติตามประเพณีจีนเมื่อผู้หญิงแต่งงานต้องย้ายเข้าไปอยู่บ้านสามี ภรรยาจะให้ความสำคัญกับญาติฝ่ายสามี เช่นเคียวกันภรรยาของเชิงย้ายมาอยู่บ้านเคียวกันเคียวกับเชิงหลังการแต่งงาน ที่น้องของเชิงที่เป็นผู้หญิงเมื่อแต่งงานแล้วย้ายออกไปอยู่บ้านสามีหมดคงเหลือแต่พ่อแม่ของเชิง เพื่อให้ความสำคัญกับลูกชายคนโตเพราะหวังจะให้เป็นผู้สืบสกุลและรับสืบทอดมรดกของเคียวไว้เป็นสมบัติของตระกูล เคียวจึงยกมรดกให้กับเชิงทั้งหมด ในวันเชิงมั่งครอบครัวของเชิงจะพากันไปไหว้บรรพบุรุษที่สุสาน ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของเขายังคงให้ความสำคัญกับญาติทางฝ่ายบิดาหรือฝ่ายสามีตามแบบการนับญาติของจีน

เชิงเป็นลูกจีนที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามประเพณีจีนทุกเทศกาลค่อนข้างมาก นอกจากนี้เชิงรับเป็นกรรมการศาลเจ้าหลายแห่ง เขาใช้สัญชาติไทยเพราะเกิดในประเทศไทย เมื่อถามถึงสำนึกของเขาว่าเป็นคนไทยหรือคนจีนเขาตอบว่าเป็นคนจีนเพราะพ่อแม่เขาเป็นคนจีน แต่เมื่อเขาอาศัยอยู่ในประเทศไทย เขาก็เป็นคนไทยด้วย เป็นคนไทยที่ยังรักษารวมธรรมเนียมประเพณีจีนไว้ได้อย่างดี ซึ่งเขาเห็นว่าไม่ขัดกับการเป็นคนไทยของเขา ในรุ่นลูกของเชิง (สมาชิกรุ่นที่ 4 ของตระกูล) เชิงและภรรยามีอิทธิพลต่อสมาชิกในครอบครัวมาก ลูกๆ ถือปฏิบัติตามแบบอย่างของพ่อแม่ ลูกๆ ของเชิงบอกว่าพวกเขาเป็นคนไทยเชื้อสายจีน สิ่งที่แสดงให้รู้ว่าพวกเขาเป็นคนไทยเชื้อสายจีนคือการปฏิบัติตามประเพณีจีนที่เชิงและภรรยาถ่ายทอดให้

ครอบครัวที่ 2 ครอบครัวของสก แซ่จิ่ง

เคียวและแม่ของสกเป็นจีนต่างค้ำถือสัญชาติจีน ครอบครัวนี้มีลูก 10 คน ลูกทุกคนเกิดที่ประเทศไทยและถือสัญชาติไทย เคียวและแม่ไม่คิดที่จะพาลูกๆ กลับไปอยู่ประเทศจีนอีกเพราะเชื่อว่าถ้ากลับไปที่ประเทศจีนชีวิตคงลำบากกว่าอยู่ในประเทศไทย

พ่อแม่ของสก ไม่นิยมให้ลูกเรียนหนังสือเพราะสนใจเรื่องการทำมาหากินมากกว่า การสื่อสารภายในครอบครัวใช้ภาษาจีนแค่จิว ส่วนภาษาไทยหัดจากคนนอกบ้าน ตัวสกเองได้เรียนภาษาไทยเมื่อครั้งที่เข้าเป็นทหารเกณฑ์ทำให้เขาสามารถอ่านเขียนได้ ในรุ่นลูกของสก (สมาชิกรุ่นที่ 3) สกและภรรยาพูดกับลูกโดยใช้ภาษาไทยเพราะไม่เห็นความสำคัญของการใช้ภาษาจีนในสังคมไทยมากนัก ลูกจะเข้าใจคำภาษาจีนบางคำที่สกและภรรยาใช้พูดด้วยบ่อยๆ

ด้านการปฏิบัติตามความเชื่อและศาสนา พ่อแม่ของสกอหากให้ลูกปฏิบัติได้ทุกคนเพื่อสืบทอดในรุ่นต่อไป จึงสอนความรู้เรื่องประเพณีจีนให้กับลูกทุกคนโดยเฉพาะลูกผู้ชายซึ่งต่อไปต้องเป็น

หัวหน้าครอบครัวและสืบทอดการปฏิบัติตามประเพณีจีนจึงเน้นให้จงจำ ด้วยสำนึกที่ว่าบรรพบุรุษของทุกคนเป็นคนจีนได้สอนให้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเช่นนี้ พ่อแม่ของสก็ได้สอนถึงเหล่านี้ให้แก่ลูกๆ ของเขา เขาเชื่อว่าลูกจะยังคงปฏิบัติตามในสิ่งที่เขาสอนอยู่แต่อาจไม่ครบถ้วนทุกเทศกาล เนื่องจากไม่มีเวลาเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้านหรืออาจเป็นเหตุผลอื่นๆ

ครอบครัวแซ่จิ้งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับญาติทางฝ่ายแม่มากกว่าฝ่ายพ่อ เพราะแม่มีญาติอยู่ที่พนัสนิคมหลายคาบ ส่วนญาติทางฝ่ายพ่ออยู่ที่ประเทศจีน เตี้ยได้ติดต่อกับญาติที่จีนหรือไม่ สก็ไม่ทราบเพราะเขายังเด็กอยู่ สกคิดว่าคงจะมีการส่งข่าวกันบ้างนานๆครั้ง และในที่สุดต่างฝ่ายต่างเจียหายไป เมื่อเขาเติบโตขึ้นไม่เคยพบเห็นว่าเตี้ยติดต่อกับญาติที่ประเทศจีน อย่างไรก็ตามแม้ว่าในทางปฏิบัติพ่อและแม่จะมีความสัมพันธ์กับญาติทางฝ่ายแม่มากกว่า แต่ญาติไม่มีอิทธิพลต่อครอบครัวของเตี้ย เตี้ยมีสิทธิตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในบ้านมากกว่าแม่ เมื่อสก็มีครอบครัว สก็เป็นผู้นำครอบครัว และมีสิทธิตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัวมากกว่าภรรยา การนับญาติให้ความสำคัญกับญาติของสามี การสืบสกุลยังคงให้ความสำคัญกับบุตรชายตามแบบการนับญาติของชาวจีน เตี้ยสอนให้ลูกๆ เคารพบรรพบุรุษเสมอด้วยการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีเมื่อถึงเทศกาลไหว้บรรพบุรุษ

สก็บอกว่าเขาเป็นลูกคนจีน ในขณะที่เดียวกันก็บอกว่าเป็นคนไทยตามกฎหมายเพราะเขาถือสัญชาติไทยและเป็นทหารเกณฑ์มาแล้ว ถ้าให้เขาเลือกว่าเป็นคนไทยหรือคนจีนเขาเลือกเป็นคนไทย แต่ยังคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของชาวจีนที่พ่อแม่ของเขาถ่ายทอดเอาไว้

ลูกๆ ของสก็เลือกเป็นคนไทยมากกว่ารุ่นพ่อแม่เพราะพวกเขาอยู่ในสังคมไทย ในชีวิตประจำวันต้องติดต่อดูสารกับคนอื่นด้วยภาษาไทย การใช้ภาษาจีนแทบจะไม่มีปรากฏให้เห็นและการเป็นคนไทยจะได้รับความคุ้มครองและมีสิทธิตามกฎหมายไทย

ครอบครัวที่ 3 ครอบครัวของเฮง แซ่ตั้ง

เตี้ยของเฮงเป็นจีนต่างดาวเข้ามาเริ่มต้นชีวิตครอบครัวในประเทศไทยที่อำเภอสามพราน เฮงเป็นลูกชายคนโตซึ่งเคยส่งกลับไปเรียนหนังสือจีนที่ประเทศจีนเพราะอยากให้เฮงได้รู้จักสภาพแวดล้อมและการดำรงชีวิตแบบจีน โดยส่งเฮง ไปอยู่กับอาแม่และพี่ชายของเตี้ยที่ประเทศจีน ด้วยเหตุนี้เฮงจึงถือสัญชาติจีนเพื่อความสะดวกในการเข้าไปอยู่ประเทศจีน ส่วนน้องของเฮงใช้สัญชาติไทยและเรียนหนังสือในโรงเรียนไทยจบชั้น ป. 4 ทุกคน

เตี้ยของเฮงเป็นชาวจีนแคะ เมื่อเริ่มต้นค้าขายเตี้ยหัดพูดภาษาไทยและเมื่อมีครอบครัวเตี้ยจะใช้ทั้งสองภาษาพูดกับคนในบ้าน แต่ส่วนมากจะใช้ภาษาจีนเพราะเตี้ยเป็นคนจีนและต้องการให้ลูกไม่ลืมว่าตัวเองเป็นลูกคนจีน ลูกของเตี้ยมีเพียงเฮงคนเดียวที่สามารถอ่านและเขียนภาษาจีนได้ดี เฮงปรับตัวได้ดีในเรื่องการใช้ภาษาไทยและภาษาจีน เขาพูดภาษาไทยไม่ค่อยชัด ในครอบครัวของเฮง เขาไม่ได้

ตอนถูกให้พูดภาษาจีน โดยส่วนตัวของเฮงให้ความเห็นว่า ปัจจุบันนี้ภาษาจีนไม่มีความสำคัญเท่าภาษาอังกฤษ เด็กรุ่นใหม่ที่เรียนจบและเก่งภาษาอังกฤษจะสามารถหางานทำได้ง่ายกว่าคนเก่งภาษาจีน เมื่อถูกของเฮงพูดภาษาจีนไม่ได้เพราะเฮงไม่ได้สอนและไม่คิดที่จะให้ถูกได้เรียนภาษาจีนจากที่อื่นๆ จึงเป็นที่คาดว่า สมาชิกของตระกูลรุ่นต่อจากนี้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยคงจะไม่สามารถพูดภาษาจีนได้อีก

ด้านความเชื่อและศาสนา ครอบครัวของเฮงปฏิบัติตามเทศกาลต่างๆ ในรอบปีครบทุกเทศกาล เพราะเคยเป็นคนสอนให้ แม่ของเฮงเป็นลูกจีนที่เกิดในเมืองไทยได้รับการอบรมสั่งสอนจากรอบครัวเดิมของคนในเรื่องการปฏิบัติตามประเพณีจีน เมื่อแต่งงานกับเตี๋ยของเฮงแม่สามารถช่วยตามจัดการของไหว้ในเทศกาลต่างๆ ได้ ทั้งสองคนสอนให้ถูกเรียนรู้ทุกสิ่งเกี่ยวกับประเพณีจีน โดยเตี๋ยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เฮงอยู่ประเทศจีนได้ 14 ปี เขาได้เรียนรู้และซึมซับรับเอาประเพณีจีนติดตัวกลับมาประเทศไทยพอสมควร เตี๋ยจึงไม่ต้องสอนอะไรมากมายเหมือนกับที่สอนน้องของเขา เฮงแต่งงานและพาภรรยาเข้ามาอยู่ร่วมบ้านเดียวกับเตี๋ยแม่และน้องของเขาซึ่งน้องๆ ของเฮงไม่มีใครแต่งงานจึงอยู่บ้านเดียวกันตลอดมา เมื่อถึงเทศกาลต่างๆ ของจีน ทุกคนในบ้านที่เป็นผู้ใหญ่จะช่วยกันจัดเตรียมของไหว้และสอนให้เด็กปฏิบัติตาม นี่คือเหตุผลที่สมาชิกรุ่นที่สองสามารถรักษาการปฏิบัติตามประเพณีจีนได้ครบทุกเทศกาล ในรุ่นลูกของเฮง เฮงบอกว่าเด็กๆ จะทำเฉพาะบางเทศกาลเท่านั้น ได้แก่ ตรุษจีน แข็งม้ง สารทจีน และจะเน้นหนักไปทางศาสนาพุทธ เช่นการทำบุญ ไหว้พระมากกว่า

ด้านการนับญาติ ญาติใกล้ชิดของเตี๋ยอยู่ที่ประเทศจีน ความสัมพันธ์ระหว่างญาติที่ประเทศจีนกับครอบครัวของเตี๋ยหยุดลง เมื่อประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ ญาติห่างๆ ของเตี๋ยและญาติทางฝ่ายแม่อยู่ที่ตามพรานหลายคนแต่ไม่ค่อยไปมาหาสู่กันบ่อยนัก น้องของเฮงมีส่วนช่วยเหลือดูแลๆ ของเฮงและช่วยงานในบ้าน ลูกของเฮงให้ความเคารพต่อน้องของเฮงทุกคน ลูกชายคนโตของเฮงแยกครอบครัวออกไปอยู่บ้านเช่าที่อยู่ใกล้ๆ กับบ้านของเฮง การสืบสายสกุลยังคงให้ความสำคัญกับฝ่ายชาย ในขณะนี้เฮงมีหลานชายซึ่งเป็นลูกของลูกชายคนโตเป็นผู้สืบสกุลสายตรงคนโตของตระกูลแห่งนี้

เฮงถือสัญชาติจีนหลังจากที่เขากลับจากประเทศจีนและอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาตลอด เฮงต้องเสียค่าภาษีต่างค่าต่างๆ ปีๆ ละ 200 บาท เขาถือสัญชาติจีนในขณะที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เขามีความอิสระมากพอที่จะทำให้เขารู้สึกว่าเขาไม่เคียดแค้นและมีชีวิตที่ค่อนข้างสบาย อาชีพค้าขาย (ขายของชำ) ทำให้เขามีรายได้เลี้ยงครอบครัวและน้องๆ ได้ เฮงสามารถปฏิบัติตามประเพณีจีนเหมือนชาวจีนคนอื่นๆ ที่อาศัยอยู่บนแผ่นดินไทยได้และเขายังคงปฏิบัติอยู่ต่อไป

ลูกของเฮงไม่มีความผูกพันกับประเทศจีนเหมือนเตี๋ยของเฮง ในวัยเด็กลูกของเฮงคุ้นเคยกับคนไทยและใช้ภาษาไทยสื่อความหมาย หากให้เลือกกว่าจะเป็นคนไทยหรือคนจีนพวกเขาตอบว่าเลือกเป็นคนไทย เนื่องจากพวกเขาเกิดและเติบโตที่ประเทศไทย ใช้ภาษาไทย ได้รับการอบรมสั่งสอนจาก

โรงเรียนว่าเป็นคนไทย ถึงที่ยังคงบอกให้พวกเขาทราบว่าตนเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีนคือ บรรพบุรุษเป็นคนจีน การปฏิบัติตามประเพณีจีน และคำเรียกญาติภาษาจีนที่ผู้ใหญ่สอนให้เรียก

ครอบครัวที่ 4 ครอบครัวของสุน แซ่คู

เตี้ยและแม่ของสุนเป็นจีนและ เดินทางมาประเทศไทยโดยมาอยู่ที่จังหวัดชลบุรี เริ่มต้นชีวิตครอบครัวตามดำตังสองคน มีลูกทั้งหมด 16 คน พี่ของสุนคนต้นๆ ไม่ได้เรียนหนังสือ สุนได้เข้าเรียนในโรงเรียนไทยจบการศึกษาชั้นป. 4 และน้องถัดจากสุนลงไปได้เรียนหนังสือจบชั้นป. 4 ทุกคน สุนให้ความเห็นว่าการศึกษาไม่ได้ช่วยให้เขามีงานทำที่ดี สมัยก่อนต้องเข้าเรียนเพราะกฎหมายบังคับ คนรุ่นเขามักจบแค่ระดับชั้นป. 4 ก็ลาออกมาช่วยงานของครอบครัว

การสื่อสารภายในครอบครัว เตี้ยและแม่พูดกันด้วยภาษาจีนและ เมื่อพูดกับลูกจะใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน ในระหว่างที่น้องของสุนเองจะใช้ภาษาไทยเพราะคุ้นเคยและเข้าใจง่ายกว่า พี่น้องทุกคนต่างแยกย้ายกันไปอยู่ที่อื่นเมื่อมีครอบครัว ภรรยาของสุนเป็นคนไทย ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในครอบครัวคือภาษาไทย สุนไม่เคยพูดภาษาจีนกับลูกเพราะเขาเห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้ ลูกของเขาจึงไม่สามารถพูดภาษาจีนได้

ด้านความเชื่อและศาสนา สุนทำตามที่เตี้ยและแม่สอน ครอบครัวของสุนยังถือปฏิบัติในวันสำคัญตามประเพณีจีน ได้แก่ วันตรุษจีน เช็งเม้ง สารทจีน วันครบรอบวันตายของเตี้ยและแม่ของสุน ส่วนวันอื่นๆ ไม่ได้ทำเพราะจำวันไม่ได้และคิดว่าไม่สำคัญเท่ากับ 4 วันดังกล่าวข้างต้น สุนสอนให้ภรรยาและลูกจดจำและปฏิบัติตามและให้ลูกของเขาสืบทอดพิธีการที่เขาสอนต่อไป ครอบครัวเขานับถือศาสนาพุทธ ภรรยาของเขาจะไปทำบุญที่วัดเป็นบางครั้งในวันสำคัญทางศาสนาพุทธ การนับถือศาสนาพุทธ ไม่ได้ขัดแย้งกับประเพณีจีนที่สุนปฏิบัติ เขาจึงปฏิบัติต่อไป

ด้านการนับญาติ สุนบอกว่าความธรรมเนียมจีนการนับญาติจะให้ความสำคัญกับญาติฝ่ายพ่อหรือฝ่ายบิดา แต่ในทางปฏิบัติสุนให้ความสำคัญกับญาติทั้งสองฝ่ายเท่าๆกัน สุนเคยมีลูกชายคนโต แต่เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจเมื่ออายุได้ 30 ปี ลูกที่เหลือเป็นผู้หญิง ถ้านับกันจริงๆแล้วครอบครัวของสุนจะขาดผู้สืบสกุลสายตรงเพราะลูกชายเสียชีวิตไปแล้วและยังไม่มีครอบครัว เมื่อลูกสาวแต่งงานลูกที่เกิดจากลูกสาวย่อมไม่ใช่ผู้สืบสกุลโดยตรงของครอบครัวเขา แต่จะไปเป็นผู้สืบสกุลของฝ่ายสามีของลูกสาว โดยส่วนตัวสุนจึงเห็นว่าไม่ว่าญาติฝ่ายไหนก็สำคัญเท่ากัน

สุนเป็นลูกคนจีนที่เกิดในประเทศไทยถือสัญชาติไทย เขาเข้ารับการศึกษาเหมือนคนไทยคนอื่นแต่ไม่โดน เขาสามารถพูดอ่านเขียนภาษาไทยได้ชัดเจน ตั้งคมที่เขาอาศัยอยู่คือตั้งคมไทย ด้วยเหตุนี้สุนจึงเลือกเป็นคนไทยและแน่นอนว่าลูกของสุนเลือกเป็นคนไทยด้วยเช่นเดียวกัน ลูกของ

เขาได้รับการถ่ายทอดความเป็นจีนในเรื่องการปฏิบัติตามประเพณีจีนเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น นอกเหนือจากนี้คือความเป็นไทยมากกว่า

ครอบครัวที่ 5 ครอบครัวของเซี่ย แซ่กอ

พ่อแม่ของเซี่ยเป็นสมาชิกรุ่นที่ 1 ของตระกูลที่อพยพมาอยู่ประเทศไทย เด็ยและแม่เป็นจีนและพี่น้องของเซี่ยได้เรียนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทยทุกคน เด็ยและแม่จะพูดกับลูกด้วยภาษาจีนเมื่ออยู่ในครอบครัว พี่น้องของเซี่ยจึงเข้าใจทั้งสองภาษา ต่อมาเซี่ยแต่งงานกับหญิงไทยซึ่งมีภูมิฐานะอยู่ชั้นใหญ่ เมื่อเซี่ยมีลูก เขาให้ลูกได้เรียนหนังสือทุกคนยกเว้นลูกสาวคนโตซึ่งไม่ชอบเรียน ลูกของเซี่ยจบการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษามีผลอย่างมากต่อการใช้ภาษาจีน ลูกของเขาใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับบุคคลอื่นและบุคคลในครอบครัว เซี่ยไม่ได้สอนภาษาจีนให้ลูก แม้ตัวเของก็ใช้ภาษาไทยมากกว่า คำพูดภาษาจีนที่เด็ยและแม่สอนให้ เขาไม่ได้ใช้ นานๆ เข้าก็ลืมไปบ้าง

ครอบครัวของเซี่ยนับถือศาสนาพุทธ เขาไปทำบุญที่วัด ขณะเดียวกันเมื่อมีงานประจำปีศาลเจ้าเขาก็บริจาคเงินทำบุญให้กับศาลเจ้าทุกปี ภายในครอบครัวเซี่ยปฏิบัติตามประเพณีจีนที่เด็ยและแม่สอนไว้แต่ไม่ได้ทำทุกเทศกาลจะทำเฉพาะวันตรุษจีน วันเซ็งเม้ง สารทขนมจ้าง สารทจีน วันสิ้นปีของจีนที่ต่อเนื่องกับวันตรุษจีน ที่เหลืออีก 3 วันคือวันง่วนเซียวโจ้ย วันไหว้พระจันทร์ และสารทขนมบัวลอยไม่ได้ทำ

การนับญาติของครอบครัวนี้ให้ความสำคัญกับญาติทั้งสองฝ่าย เนื่องจากเซี่ยแยกครอบครัวมาอยู่ใกล้บ้านพ่อคนแม่ชายและพ่อคนแม่ชายมีบทบาทในครอบครัวของเขาบางครั้ง เซี่ยกลับ ไปเยี่ยมเยือนเด็ยและแม่เสมอในเวลาที่พักเขายังมีชีวิตอยู่ การสืบสายสกุลยังคงให้ความสำคัญกับลูกชายเป็นผู้สืบสกุลของครอบครัว

เซี่ยใช้สัญชาติไทย เมื่อถามว่าถ้าให้เลือกเป็นคนจีนหรือคนไทยจะเลือกเป็นใคร เขาตอบว่าเขาเป็นคนไทยที่มีเชื้อสายจีนเพราะเด็ยและแม่เขาเป็นคนจีน เขาได้รับการอบรมสั่งสอนให้ปฏิบัติตามประเพณีบางอย่างของจีน ในรุ่นลูกของเซี่ยความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามประเพณีน้อยลง ลูกของเขาเลือกที่จะเป็นคนไทยมากกว่าการเป็นคนจีน

ครอบครัวที่ 6 ครอบครัวของเคียง แฉ่เฮ้ง

อาภงแฉ่เฮ้งเป็นชาวจีนแต่จิวแต่งงานกับหญิงไทยเชื้อสายจีน อาภงให้ลูกชายถือสัญชาติจีน เพราะไม่อยากจะให้ลูกถูกเกณฑ์ทหารส่วนลูกสาวใช้สัญชาติไทย ลูกของอาภงไม่ได้เรียนหนังสือ อาภงพูดภาษาจีนและสอนวิธีปฏิบัติในเทศกาลต่างๆของชาวจีนให้กับลูก

ต่อมาเคียงแต่งงานกับผู้หญิงไทยซึ่งเป็นชาวฮ่อมใหญ่และมีลูกทั้งหมด 11 คน ลูกทุกคนเรียนโรงเรียนวัดฮ่อมใหญ่จบการศึกษาชั้นป. 4 เคียงหัดให้ลูกพูดภาษาจีน แต่ไม่มีใครชอบฟังเพราะฟังไม่รู้เรื่อง เคียงจึงต้องเปลี่ยนมาพูดภาษาไทยแทน

ครอบครัวของเคียงนับถือศาสนาพุทธ เพราะภรรยาเป็นคนไทย เคียงจึงรับทั้งศาสนาพุทธและการปฏิบัติตามประเพณีจีนมาสู่ครอบครัวพร้อมๆกัน เคียงซึ่งเป็นลูกชายคนโตได้รับการฝึกสอนจากเคียงให้ปฏิบัติตามประเพณีจีนครบทุกเทศกาล ภายในบ้านมีการตั้งศาลเจ้าที่จีน (คัจฉีเอี๊ย) และที่กอง มีหิ้งบูชาพระพุทธรูป หิ้งบูชาบรรพบุรุษ น้องๆของเคียงทั้งผู้หญิงและผู้ชายสามารถทำได้ทุกคน เคียงมีภรรยาคนที่สองเป็นคนไทย ลูกที่เกิดจากภรรยาคนนี้มี 2 คน เคียงบอกว่าลูกของเขาอยู่ในวัยเรียน ชอบสนุกสนานและเที่ยวเล่นกับเพื่อนตามประสาวัยรุ่น จึงไม่ค่อยสนใจที่จะทำตามประเพณีจีน ถ้าเขาไม่อยู่ก็คิดว่าลูกคงไม่ปฏิบัติตามในสิ่งที่เขาเคยทำ ลูกของเขาจะปฏิบัติตามพุทธศาสนามากกว่า

จากการสัมภาษณ์คิม น้องชายคนหนึ่งของเคียงและอยู่ในตำบลฮ่อมใหญ่ คิมบอกว่าเขาปฏิบัติตามประเพณีจีนทุกอย่างที่เคียงสอน ตัวอย่างเช่น เมื่อเขาไปเช่าบ้านหลังใหม่ เคียงเคยสอนว่าก่อนย้ายเข้าไปอยู่ต้องตั้งคัจฉีเอี๊ยก่อนทุกครั้งซึ่งเขาทำตาม ญาติทางฝ่ายภรรยาของคิมเป็นคนไทย เมื่อคิมพาถูกไปฝากให้พ่อตาแม่ยายเคียง เด็กๆจึงได้รับการอบรมสั่งสอนประเพณีวัฒนธรรมแบบไทย เมื่อคิมขึ้นได้กลับมาอยู่กับคิมและภรรยา ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติตามประเพณีที่คิมสอนได้แต่ก็ไม่มีความผูกพันต่อการปฏิบัติมากนักเหตุผลที่ทำตามคือ เชื้อฟังและผู้ใหญ่บอกให้ทำเท่านั้น

เคียงและคิมได้รับการศึกษาจากโรงเรียนสอนภาษาไทย ความเป็นคนไทยของพวกเขาปรากฏอยู่ภายนอก แต่ในใจนั้นรับรู้ว่าตนเองเป็นลูกหลานคนจีน ถ้าให้เขาเลือกกว่าจะเป็นคนไทยหรือคนจีน ทั้งสองคนตอบว่าเป็นคนไทยเพราะอาชีพค้าขายและปลูกห้องแถวให้คนงานเช่าเป็นสิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าพวกเขาถูกคล้อยอยู่กับคนไทย การดำรงชีวิตของเขาอยู่ท่ามกลางคนไทยและผูกพันกับสังคมไทย

ครอบครัวที่ 7 ครอบครัวของเต็ง แซ่ตัน

เตี๋ยของเต็งเป็นจีนแต่จิว แม่ของเต็งเกิดในครอบครัวชาวจีนแคะ (เกิดในประเทศไทยใช้สัญชาติไทย) และได้รับการอบรมตั้งตอนแบบลูกคนจีนจึงสามารถปฏิบัติตามประเพณีจีนและพูดภาษาจีนได้ เมื่อเตี๋ยเสียชีวิตลงภาระการดูแลบุตรจึงตกอยู่ที่แม่ แม่พูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน(แคะ) เมื่อพูดคุยกับลูกจะใช้ภาษาจีนมากกว่าภาษาไทย พี่ชายคนโตของเต็งเคยเรียนโรงเรียนสอนภาษาจีนใกล้บ้านที่ท่าม่วงแต่เรียนได้ไม่นานก็ลาออกเพราะแม่ไม่มีเงินส่งให้เรียน เมื่อออกจากโรงเรียนก็ไม่ได้กลับไปเรียนหนังสืออีกแต่หัดอ่านภาษาไทยเองจากหนังสือภาษาไทยและหนังสือพิมพ์ เต็งเป็นลูกชายคนเล็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนเพราะครูใหญ่ที่อยู่โรงเรียนใกล้บ้านมาขอร้องให้แม่ส่งเข้าโรงเรียน เต็งและน้องสาวจึงได้เรียนหนังสือจบชั้นป. 4

เต็งแต่งงานกับลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย(จีนแคะ) ที่ได้รับการอบรมตั้งตอนให้รู้จักประเพณีวัฒนธรรมจีนและสามารถพูดภาษาจีนแคะได้ เต็งมีลูก 5 คน ในรุ่นลูกของเต็ง เต็งให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูกมาก เขาตั้งใจว่าจะให้ลูกได้เรียนจบปริญญาตรีทุกคน เมื่อลูกยังเด็ก เต็งไม่เคยสอนหรือพูดภาษาจีนกับลูกเพราะคิดว่าไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร เต็งเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นในชีวิตประจำวันและสนับสนุนให้ลูกเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากๆ ลูกของเต็งจะเข้าใจภาษาจีนเพียงคำบางคำเท่านั้น การใช้ภาษาในครอบครัวจึงใช้ภาษาไทยเป็นหลัก

ด้านศาสนาและความเชื่อ แม่ของเต็งนับถือศาสนาพุทธ แต่ไม่ค่อยไปทำบุญที่วัดเพราะคิดว่าไหว้พระที่บ้านก็เหมือนกัน แม่ของเต็งเป็นผู้สอนลูกทุกคนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประเพณีจีน แม่ชอบไหว้เจ้าเพราะเชื่อว่าเจ้าจะคุ้มครองครอบครัวได้ เมื่อเต็งแยกครอบครัวออกมาอยู่บ้านใหม่ เต็งปฏิบัติตามที่แม่สอนทุกเทศกาลและที่น้องของเต็งก็ทำตามเช่นเดียวกัน ครอบครัวเต็งนับถือศาสนาพุทธ ทุกวันเต็งและภรรยาจะไหว้เจ้าและไหว้พระพุทธรูปที่บ้านเสมอ การเช่นไหว้ในแต่ละเทศกาลของจีนลูกของเต็งไม่สามารถปฏิบัติตามได้ครบเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน อย่างไรก็ตามเต็งแสดงให้เห็นว่าในครอบครัวของเต็งได้มีการรับทั้งความเชื่อแบบจีนและศาสนาพุทธมาปฏิบัติได้อย่างไม่ขัดแย้งกัน

การนับญาติ ครอบครัวของเต็งให้ความสำคัญกับญาติทางฝ่ายสามี รวมทั้งการสืบสกุลก็สืบทอดทางฝ่ายชายตามแบบประเพณีจีน

เมื่อถามถึงการตัดสินใจเลือกเป็นคนไทยหรือคนจีน เต็งตอบว่าเขาเลือกเป็นคนไทยเพราะเขาเกิดและอาศัยอยู่บนแผ่นดินไทย เขาจึงรู้สึกรักและผูกพันกับประเทศไทย เตี๋ยของเต็งถือสัญชาติจีนแต่เตี๋ยก็ให้ลูกถือสัญชาติไทยเชื้อชาติไทยเพราะเตี๋ยเชื่อว่าลูกๆจะมีโอกาสที่ดีในอนาคต สิ่งที่ยังคงแสดงความเป็นจีนที่เตี๋ยรักษาและถ่ายทอดสืบต่อมา คือ การปฏิบัติตามประเพณีจีน การใช้ภาษาจีน ดังนั้น

จึงไม่น่าแปลกใจที่ลูกของเต็งจะเติบโตเป็นคนไทย โดยมีสำนึกที่ว่าบรรพบุรุษของพวกเขาเป็นคนจีน และยังคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมแบบจีนไว้ต่อไป

ครอบครัวที่ 8 ครอบครัวของเต็ง แซ่เจี๊ว

ภายหลังจากที่ก๋งของเต็งสร้างฐานะครอบครัวในประเทศไทยได้แล้ว ก็รับลูกชายสองคนจากประเทศจีนมาอยู่ด้วย ลูกชายของก๋งคือเตี้ยและพี่ชายของเตี้ยมีครอบครัวอยู่ที่ประเทศจีนก่อนเดินทางมาอยู่ประเทศไทย จึงมีความตั้งใจว่าจะสร้างฐานะและรับภรรยาของคนมาอยู่ประเทศไทยเช่นเดียวกับที่ก๋งรับคนมาอยู่ด้วย ต่อมาเตี้ยของเต็งแต่งงานใหม่กับผู้หญิงไทยและแยกครอบครัวออกไปสร้างบ้านใหม่ หลังจากนั้นอีกประมาณ 6 ปี เตี้ยจึงส่งข่าวให้ภรรยาและลูก (หมายถึง แม่ของเตี้ยและเตี้ย) มาอยู่ประเทศไทย

ในวัยเด็กของเตี้ย เตี้ยเติบโตในสังคมของคนจีนที่ประเทศจีน ได้เรียนหนังสือจีน พูดภาษาจีน (แต้จิ๋ว) เมื่อมาอยู่ประเทศไทยกับก๋ง เตี้ยยังคงใช้ภาษาจีนพูดคุยกับก๋งเสมอ ในครอบครัวของเตี้ย ระหว่างเตี้ยแม่และเตี้ยจะใช้ภาษาจีนสื่อสารกัน แต่ระหว่างเตี้ยกับแม่เล็กและลูกๆของแม่เล็กเตี้ยจะพูดภาษาไทยน้อยครั้งมาก ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาจีนเป็นการฝึกให้ถูกพูดและฟังภาษาจีนได้ เมื่อเตี้ยอยู่ประเทศจีน เขาได้เรียนหนังสือในโรงเรียนจีน 4 ปี เตี้ยจึงสามารถอ่านและเขียนภาษาจีนได้ เมื่ออพยพมาอยู่ประเทศไทย เขาให้คนรู้จักช่วยสอนภาษาไทยบ้างหัดอ่านเองบ้างจนสามารถอ่านได้ เตี้ยบอกว่าภาษาไทยมีความสำคัญเพราะเขาเป็นพ่อค้าต้องออกไปค้าขาย เมื่อติดต่อกับลูกค้าคนไทยเขาต้องพูดภาษาไทย แต่ถ้าเป็นลูกค้าคนจีนจะใช้ภาษาจีน

เตี้ยมีครอบครัวที่ประเทศไทย ภรรยาของเตี้ยเป็นลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย ลูกของเขาใช้สัญชาติไทยและได้เรียนหนังสือทุกคน เตี้ยและภรรยาไม่ค่อยพูดภาษาจีนกับลูก ลูกของเขาฟังภาษาจีนได้บ้าง แต่การสื่อสารในครอบครัวจะใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาจีน

ด้านความเชื่อและศาสนา เตี้ยรับความรู้เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาจากอาม่าที่ประเทศจีน เมื่อเตี้ยมีครอบครัว เตี้ยสามารถนำคนในครอบครัวให้ปฏิบัติตามประเพณีจีนได้ ความเข้มข้นของการปฏิบัติตามประเพณีจีนในรุ่นของก๋งและเตี้ยจึงมีอยู่มาก ก๋งและเตี้ยนับถือศาสนาพุทธ เมื่อเตี้ยมีลูก ลูกรับเอาความเชื่อและศาสนาที่พ่อแม่ นับถือเข้าไว้กับตัวเพราะลูกตอนมาอย่างนั้น เตี้ยซึ่งเป็นลูกของเตี้ยเกิดและเติบโตที่ประเทศจีน ถือสัญชาติจีน ู้ประเพณีและวัฒนธรรมจีน เมื่อมาอยู่กับเตี้ยที่ประเทศไทย แม่ของเตี้ยมาอยู่ด้วย การปฏิบัติตามประเพณีจีนสมัยที่แม่ของเตี้ยยังมีชีวิตอยู่มักจะทำพิธีกรรมร่วมกันเสมอ ยิ่งทำให้เตี้ยทำได้แม่นยำยิ่งขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นการปฏิบัติตามประเพณีจีนทำให้เขารับรู้ในสำนึกว่าตนเองเป็นคนจีนซึ่งต้องปฏิบัติตามประเพณีจีนและถ่ายทอดการปฏิบัตินี้ต่อไปยังรุ่นลูกของเขา ปัจจุบันนี้ครอบครัวของเตี้ยและครอบครัวของลูกชายอยู่ภายในบ้านหลังเดียวกัน จึงเชื่อว่าครอบครัว

ครัวนี้ยังคงปฏิบัติตามประเพณีจีนอยู่ ในวันสำคัญทางศาสนาพุทธ บางครั้งตั้งและภรรยาไปทำบุญตักบาตรที่วัด ขณะเดียวกันก็ชอบการไหว้เจ้าเพราะเชื่อว่าเป็นสิริมงคลและเจ้าจะคุ้มครองครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข เมื่อมีงานประจำปีศาลเจ้า ตั้งจะ ไปร่วมงานเป็นประจำทุกปี

ในเรื่องการตัดสินใจเลือกว่าเป็นคนจีนหรือคนไทย ตั้งตอบว่าเขาเป็นคนจีนเพราะเขานึกถึงประเทศจีนและถือสัญชาติจีน แต่เมื่อมาอยู่ประเทศไทย เขาปฏิบัติตัวเสมือนคนไทยคนหนึ่ง แม้ว่าจะยังคงถือสัญชาติจีนอยู่ก็ตาม สิ่งที่เขายังกระทำอยู่ก็คือการรักษาประเพณีและวัฒนธรรมแบบจีน

ในรุ่นลูกของตั้ง พวกเขาตอบว่าเป็นคนไทยเชื้อสายจีน เพราะตามกฎหมายไทยเป็นคนไทย แต่บรรพบุรุษของพวกเขาเป็นคนจีน นอกเหนือจากการปฏิบัติตามประเพณีจีนและความสัมพันธ์ทางเครือญาติแล้ว พวกเขาก็คือคนไทยคนหนึ่ง

ครอบครัวที่ 9 ครอบครัวของไต้ แร่เตี้ยว

เตี้ยและแม่ของไต้เป็นรุ่นที่ 1 ของตระกูลที่อพยพมาอยู่ประเทศไทย ครอบครัวนี้มีลูกชาย 3 คน พี่น้องของไต้ไม่มีใครเรียนหนังสือเพราะฐานะยากจน ทุกคนต้องช่วยพ่อแม่ทำไร่ เตี้ยและแม่พูดภาษาจีนและกับลูก ไต้บอกว่าภาษาไทยหัดพูดกับคนนอกบ้าน เมื่อพูดเป็นแล้วบางครั้งก็คุยกันเองระหว่างพี่น้องโดยใช้ภาษาไทย ภรรยาของไต้เป็นลูกจีนที่เกิดในเมืองไทยและสามารถพูดภาษาจีนได้ดี ไต้ตั้งใจว่าจะต้องให้ลูกได้เรียนหนังสือทุกคนเพราะตัวเขาอ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้ ไต้และภรรยาคุยกับลูกทั้งภาษาไทยและภาษาจีน ลูกของเขาเข้าใจทั้งสองภาษา แต่มาในระยะหลังที่ลูกๆมีครอบครัวแล้วจะพูดภาษาไทยมากกว่า ภาษาจีนแทบจะไม่ค่อยได้ใช้ ลูกชายของไต้แต่งงานเข้าบ้าน ครอบครัวของไต้จึงเป็นครอบครัวใหญ่มีสมาชิกหลายคน

ด้านความเชื่อและศาสนา ไต้ได้รับการถ่ายทอดมาจากเตี้ยและแม่ของเขา ซึ่งเป็นคนที่เอาใจใส่เรื่องการปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมจีนมากพอสมควร ตั้งเกิดจากการที่ไต้ชอบไหว้เจ้า ทำบุญตักบาตรเจ้าและปฏิบัติตามประเพณีจีนครบทุกเทศกาล ไต้เป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นผู้นำการปฏิบัติตามประเพณีจีนในแต่ละเทศกาล ขณะเดียวกันไต้บอกให้ลูกชายจดจำไว้ปฏิบัติตามเมื่อเขาเสียชีวิตไปแล้ว ที่สำคัญต้องไม่ลืมเรื่องการเซ่นไหว้บรรพบุรุษเพราะคนจีนให้ความสำคัญกับการไหว้บรรพบุรุษเมื่อถึงเทศกาลทุกๆ การไหว้เจ้า ครอบครัวของไต้ นับถือศาสนาพุทธ

การนับญาติให้ความสำคัญกับญาติของฝ่ายชาย ครอบครัวของไต้จะสังเกตได้ชัดเจนมาก เพราะครอบครัวของลูกชายทั้งสามคนเข้ามาอยู่รวมในบ้านหลังเดียวกัน ส่วนลูกสาวเมื่อแต่งงานแล้วย้ายออกไปอยู่บ้านสามี ไต้ซึ่งมีฐานะเป็นพ่อของฝ่ายสามีมีอำนาจในการตัดสินใจและคอยดูแลสมาชิกในครอบครัวทุกคน ลูกชายมีอำนาจตัดสินใจในครอบครัวของพวกเขา แต่ไต้จะเป็นที่ปรึกษาให้กับครอบครัวของลูกอีกคนหนึ่ง และแน่นอนว่าการสืบสกุลยังคงให้ความสำคัญกับลูกชาย

การตัดสินใจเลือกเป็นคนไทยหรือคนจีน ไข่บอกว่าเขาเป็นลูกจีนที่เกิดในประเทศไทย สำนักของเขามีความเป็นคนจีนอยู่ แต่ในขณะที่เขายังเป็นคนไทย สนใจติดตามข่าวบ้านเมือง รู้ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยมีความสุขสบายพอสมควร ลูกของไข่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากไข่และภรรยา ให้เรียนรู้ภาษาจีน นับถือเจ้าเงิน มีความเชื่อแบบคนจีน แต่ในขณะที่เขารู้สึกว่าเขาเป็นคนไทยคนหนึ่งที่อยู่ในประเทศไทย ถ้าต้องตัดสินใจเลือกกระหว่างเป็นคนไทยหรือคนจีน ลูกของไข่เลือกที่จะเป็นคนไทย

ครอบครัวที่ 10 ครอบครัวของซัง แฉ่เคียว

ซังและน้องชายเกิดที่ประเทศไทยแต่ได้กลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน ซังเติบโตขึ้นในสังคมจีนและรับเอาประเพณีวัฒนธรรมจีนไว้กับตัว เมื่อกลับมาอยู่ประเทศไทยอีกครั้ง เขาจึงเป็นชาวจีนที่เหมือนกับชาวจีนคนอื่นที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

เมื่อซังได้กลับมาอยู่ในประเทศไทยกับเคียวเป็นครั้งที่สอง เขาเริ่มหางานทำและหัดพูดภาษาไทย เขาพูดภาษาไทยไม่ค่อยชัด ภรรยาของซังเป็นลูกสาวของคนจีนแต่ก็พูดภาษาแม่ได้ดี ภายในครอบครัวของซังเมื่อลูกซังเล็กมีการใช้ภาษาจีนพูดกับลูกบางครั้ง แต่เมื่อลูกๆโตขึ้น ซังและภรรยากลับไม่ค่อยพูดภาษาจีนกับลูกเพราะเห็นว่าอยู่ประเทศไทยใช้ภาษาไทยก็ได้ ลูกของซังจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคนและเลือกเข้าทำงานในบริษัทเอกชนแทนที่จะทำงานที่บ้าน ลูกของซังเห็นว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการหางานของพวกเขา

ด้านความเชื่อและศาสนา ซังเคียวที่ประเทศจีนจึงรับความเชื่อและศาสนาและจรรยาปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมจีนได้ ภรรยาของซังมีความรู้เรื่องประเพณีจีนอยู่บ้างเพราะเป็นลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย เมื่อมาอยู่เป็นครอบครัวเคียวกันทั้งสองคนยังคงปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมจีนและสอนสิ่งเหล่านี้ให้แก่ลูกของเขา แต่ลูกไม่สามารถปฏิบัติตามได้ครบเพราะออกไปทำงานนอกบ้าน ในด้านการนับถือศาสนา ครอบครัวของซังนับถือศาสนาพุทธ ซังและภรรยาไม่ค่อยไปทำบุญที่วัดแต่จะไปไหว้เจ้าและทำบุญที่ศาลเจ้ามากกว่าโดยเฉพะงานประจำปีศาลเจ้าฮ่อมใหญ่ ซังจะไปร่วมทำบุญเสมอ ลูกของซังถือปฏิบัติเช่นเคียวกัน แต่ไม่ค่อยเคร่งครัดมากนัก

สำนักของซังในเรื่องความเป็นคนจีนหรือคนไทย ไข่บอกว่าเขาเป็นคนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเมื่อประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ ซังมีความหวังแรงที่จะต้องไปอยู่ภายใต้การปกครองแบบนี้ เขามีครอบครัวมีลูกหลายคนอยู่ที่ประเทศไทย เขาไม่ต้องการที่จะกลับไปอยู่ประเทศจีนอีก ซังถือสัญชาติจีน ทุกปีเขาต้องเสียค่าภาษีต่างค่าเป็นเงิน 200 บาทซึ่งเขายินดีที่จะจ่าย ไข่บอกว่าถึงเขามีสิทธิที่จะเปลี่ยนเป็นสัญชาติไทย แต่การเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนมีค่าเท่ากันสำหรับเขา

เขาจึงยังคงถือสัญชาติจีนอยู่ ส่วนลูกของยังถือเป็นคนไทยมากกว่า ทุกวันนี้ลูกของยังรับรู้ว่า บรรพบุรุษของพวกเขาเป็นคนจีนและพวกเขาก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีน

5.1.2 วิเคราะห์ภาพรวมการย้ายวัฒนธรรมจีน

การอพยพเข้ามาประเทศไทยของชาวจีนรุ่นแรก 10 ครอบครัว เมื่อตั้งเกิดจากปีเกิดของบุตรคนแรกของแต่ละตระกูลที่เกิดในประเทศไทย และปี พ.ศ. ที่ชาวจีนรุ่นแรกอพยพเข้ามาในประเทศไทยโดยประมาณ พบว่า ส่วนใหญ่จะเข้ามาในช่วง พ.ศ. 2461 – 2474 (ค.ศ. 1918-1931) ซึ่งอยู่ในช่วงรัชกาลที่ 6 และหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1918-1931) ขณะนั้นประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงและมีความต้องการแรงงานมาก ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศไทยเป็นที่ดึงดูดใจของชาวจีนที่ต้องการมาหางานทำในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Skinner, 2529: 178)

ทางด้านประเทศจีนกำลังอยู่ในช่วงของการรวมตัวกันระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และการช่วงชิงอำนาจระหว่างก๊กมินตั๋งและจีนคอมมิวนิสต์ในเวลาต่อมา เนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2464 (ค.ศ. 1921) และร่วมมือกับก๊กมินตั๋งเพื่อรวมชาติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเดือนมกราคมปี พ.ศ. 2467 (ค.ศ. 1924) แต่หลังจากที่กองทัพก๊กมินตั๋งสามารถยึดภาคกลางของแผ่นดินใหญ่ได้เป็นผลสำเร็จในเดือนเมษายนปี พ.ศ. 2470 (ค.ศ. 1927) ฝ่ายก๊กมินตั๋งภายใต้การนำของเจียงไคเช็คได้ทำลายฝ่ายคอมมิวนิสต์โดยวิธีรุนแรงทำให้ความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายต้องหยุดชะงักลง และเริ่มเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจปกครองประเทศจีน ผลที่ตามมาคือคนจีนในประเทศจีนอยู่ในภาวะสับสนเกิดการอพยพออกนอกประเทศจำนวนมาก (เอธิ มูราจิม่า, 2539 : 24-25)

เราอาจนำข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่กรณีศึกษาเข้ามาถึงประเทศไทยและตั้งถิ่นฐานมาวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นช่วงเวลาของการปรับเปลี่ยนเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ได้ดังตารางต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ปีที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยและช่วงปี พ.ศ. ที่ตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน

ครอบครัว ที่	ปี พ.ศ. ที่เข้ามาใน ประเทศไทยโดย ประมาณ	ปีเกิดของบุตรคนโตใน ตระกูลที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นสมาชิกรุ่นที่ 2 หรือ รุ่นที่ 3 ของตระกูล (ปี พ.ศ.)	รุ่นที่ตัดสินใจ ตั้งถิ่นฐาน	ช่วงปี พ.ศ. ที่ตัดสินใจตั้งถิ่น ฐาน (โดยประเมินจากประวัติของแต่ละ ครอบครัว)
1. แซ่ถิ่ม	2466	2476	รุ่น 2	2489-2494
2. แซ่จิ้ง	ก่อนปี 2464	2464	รุ่น 2	2486-2492
3. แซ่ตั้ง	2465	2467	รุ่น 3	หลังปี 2489
4. แซ่กู	ผู้ให้สัมภาษณ์จำไม่ได้	ผู้ให้สัมภาษณ์จำไม่ได้	รุ่น 1	หลังปี 2476
5. แซ่กอ	ก่อนปี 2464	ก่อน พ.ศ. 2464	รุ่น 1	2461-2469
6. แซ่เฮ้ง	จำไม่ได้	2461	รุ่น 2	2481-2492
7. แซ่ตัน	ประมาณ 2470	2473	รุ่น 2	หลังปี 2490
8. แซ่เฮียว	ก่อนปี 2455	2460	รุ่น 2	2483-2489
9. แซ่เตียว	ก่อนปี 2469	2469	รุ่น 1	หลังปี 2476
10. แซ่เตียว	ประมาณ 2469	2473	รุ่น 2	หลังปี 2485

การตัดสินใจตั้งถิ่นฐานของครอบครัวจีน เมื่อสังเกตจากตารางที่ 5 พบว่า เกิดขึ้นในรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 สำหรับชาวจีนรุ่นแรกในกรณีศึกษานี้ ภายหลังจากมีครอบครัวในประเทศไทยแล้วจึงตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน ได้แก่ ครอบครัวแซ่กู ครอบครัวแซ่กอ ครอบครัวแซ่เตียว โดยมีเงื่อนไขทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับน้อยมาก วัตถุประสงค์ของคณกลุ่มนี้ คือ ต้องการดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย ทำมาหากินอบรมเลี้ยงดูบุตรให้รักษาประเพณีวัฒนธรรมจีนเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษของตน

การตัดสินใจตั้งถิ่นฐานที่เกิดขึ้นในรุ่นที่สองมีความเกี่ยวข้องกับพ่อแม่ที่เป็นสมาชิกในรุ่นที่ 1 กล่าวคือ พ่อซึ่งมีสัญชาติเป็นจีนบางครอบครัว แม้จะมีครอบครัวในประเทศไทยแต่ยังไม่ตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในเมืองต้นและยังมีความปรารถนากลับไปอยู่ประเทศบ้านเกิด เมื่อมีความไม่แน่นอนในสถานการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นในประเทศจีนจึงเลือกที่จะอยู่ในประเทศไทยต่อไป

เมื่อพิจารณาช่วงปี พ.ศ. ของการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานจากตารางที่ 5 พบว่าสอดคล้องกับช่วงที่ประเทศจีนมีความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างมาก ประกอบกับจีน 2 ฝ่าย ได้แก่ จีนก๊กมินตั๋งและจีนคอมมิวนิสต์เข้ามาหาเสียงสนับสนุนในประเทศไทย ทำให้ชาวจีนในประเทศไทยมีความกระตือรือร้นในชาตินิยมจีนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การเคลื่อนไหวของจีนทั้งสองฝ่ายภายในประเทศไทยอยู่ภายใต้การควบคุมติดตามอย่างเข้มงวดของรัฐบาลไทย ซึ่งไม่ปรารถนาให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนจีนเกิดขึ้นในประเทศ

ชาวจีนที่มีฐานะยากจนถึงปานกลางและอาศัยอยู่ในชนบทจะไม่สนใจกิจกรรมทางการเมืองมากนัก เพราะมีหน้าที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัวและตนเอง แต่ให้ความสนใจกับข่าวสารสำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อตน

ในช่วงเวลาเดียวกันทางรัฐบาลไทย ภายหลังจากปฏิวัติ พ.ศ. 2475 (ค.ศ. 1932) ความรู้สึกในแง่ของรัฐบาลคณะราษฎรที่มีต่อชาวจีนได้เพิ่มทวีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงครามดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปลายปี พ.ศ. 2481 (ค.ศ. 1938) ความพยายามบีบบังคับให้คนจีนกลายเป็นไทยมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นโดยการออกพระราชบัญญัติต่างๆ เพื่อจำกัดสิทธิทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองของคนจีนต่างด้าว เช่น พระราชกำหนดเขตหวงห้ามคนต่างด้าว พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติช่วยเหลืออาชีพและวิชาชีพ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติการกำหนดอาชีพและวิชาชีพสำหรับเฉพาะคนไทย พ.ศ. 2485 และมีพระราชบัญญัติในเรื่องเดียวกันนี้ออกมาอีกหลายฉบับในปี พ.ศ. 2488, พ.ศ. 2492, พ.ศ. 2495, พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2508 ฯลฯ พร้อมทั้งมีการปราบปรามห้ามมีกิจกรรมทางการเมืองของชาวจีนอย่างเด็ดขาด (อมรา พงศาพิชญ์, 2540: 66-67)

เมื่อจีนคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะเข้าปกครองประเทศจีนในปี พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) รัฐบาลไทยอยู่ในช่วงที่จอมพล ป. พิบูลสงครามดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งที่ 2 พ.ศ. 2491 - 2500 (ค.ศ. 1948 - 1957) ได้ดำเนินนโยบายปิดความสัมพันธ์ทางการเมืองกับประเทศจีนทันที เพราะกลัวภัยคอมมิวนิสต์เข้ามาแทรกแซงในประเทศ เหตุการณ์นี้ทำให้ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง ยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขระเบียบข้อบังคับที่เข้มงวดของรัฐบาลไทย และมีชาวจีนจำนวนหนึ่งตัดสินใจตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยตลอดไปซึ่งรวมทั้งกรณีศึกษาครอบครัวจีนของการวิจัยนี้ และเมื่อชาวจีนรุ่นแรกตัดสินใจอยู่ในประเทศไทยแล้ว ความชัดเจนในการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานของครอบครัวจึงปรากฏชัดในสมาชิกรุ่นที่ 2 ของครอบครัว

ตารางที่ 6 แสดงปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ทำให้คนจีนอพยพเข้ามาในประเทศไทย

ปัจจัยผลักดันจากประเทศจีน	ปัจจัยดึงดูดจากประเทศไทย
<ol style="list-style-type: none"> 1. ความอดอยากเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ และจำนวนประชากรที่หนาแน่นมากทำให้ต้องแย่งกันทำมาหากิน 2. ผลกระทบจากสงครามกลางเมืองระหว่างจีนกับมินตั๋งและจีนคอมมิวนิสต์ในช่วงปี พ.ศ. 2470 - 2492 (ค.ศ. 1927 - 1949) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ 2. ชาวจีนไม่ได้ถูกกีดกันจากผู้ปกครองไทยตั้งแต่อดีตกาล การเปิดโอกาสและการรับแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทยไม่มีปัญหาใด 3. ประเทศไทยกำลังพัฒนาด้านการเกษตร คมนาคม การก่อสร้าง และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศจึงมีความต้องการแรงงานรับจ้างจำนวนมากในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2461 - 2482)

	<p>4. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2490-2491 คนจีน ได้สิทธิพิเศษนอกเหนือไปจากชนชาติอื่น ในการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยได้ปีละ 10,000 คน ส่วนคนต่างด้าวชาติอื่นเข้าเมืองได้ปีละ 200 คน ต่อมาเมื่อจีนคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะเข้าปกครองประเทศจีนทั้งหมดในปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลไทยได้กำหนดจำนวนโควต้าคนจีนที่จะเข้ามาประเทศไทยใหม่เหลือปีละ 200 คนด้วย</p>
--	--

อย่างไรก็ตามการอพยพออกนอกประเทศของชาวจีนมาสู่ประเทศไทยนั้น มีทั้งปัจจัยผลักดันจากประเทศจีนและปัจจัยดึงดูดจากประเทศไทย (ตารางที่ 6) กล่าวคือ ความอดอยากวันแค้นเนื่องจากภัยธรรมชาติ จำนวนประชากรหนาแน่น และสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศจีน ผลักดันให้ชาวจีนจำนวนหนึ่งอพยพออกนอกประเทศ ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาปัจจัยทางประเทศไทย พบว่าความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความต้องการแรงงานเพื่อพัฒนาประเทศ และการอนุญาตให้คนจีนเข้าประเทศไทยได้เป็นจำนวนมากกว่าคนต่างด้าวชาติอื่น ล้วนเป็นถึงดึงดูดให้คนจีนอพยพเข้ามาประเทศไทยจำนวนมาก

ชาวจีนรุ่นแรกเดินทางมาประเทศไทยเพื่อวัตถุประสงค์ในการหาเลี้ยงชีพ คนที่มีญาติพี่น้องอยู่ประเทศไทยมาก่อนจะมาหาญาติเพื่อขอความช่วยเหลือเบื้องต้นในเรื่องขอคำแนะนำปรึกษา ขอที่พักอาศัยชั่วคราวตลอดจนความช่วยเหลือต่างๆ ในรุ่นนี้จะเป็นชาวจีนโดยกำเนิดซึ่งถือสัญชาติจีน พูดภาษาจีน ได้รับการถ่ายทอดให้เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมแบบจีน ให้ความสำคัญกับการบูชาบรรพบุรุษ เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยได้ระยะหนึ่ง (ไม่เกิน 5 ปี) จะเริ่มมีครอบครัว ภรรยาของคนกลุ่มนี้อาจเป็นหญิงชาวจีนหรือถูกจีนที่เกิดในเมืองไทยหรือหญิงไทย ภรรยาที่เป็นสมาชิกของครอบครัวที่ฝ่ายสามีเป็นชาวจีนมักจะยอมรับและปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมของสามี สามีชาวจีนจะมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในครอบครัว ในกรณีที่ภรรยาเป็นชาวจีนหรือเป็นถูกจีนที่เกิดในเมืองไทยที่สามารถพูดภาษาจีนได้ สามีและภรรยาจะพูดคุยกันด้วยภาษาจีน ปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมแบบจีน นับถือศาสนาและความเชื่อแบบจีน ขณะเดียวกันเมื่ออยู่นอกบ้านทั้งสามีและภรรยาจะหัดพูดภาษาไทย ถ้าภรรยาเป็นคนไทย นั้นหมายความว่าสามีจะต้องพูดภาษาไทยได้พอสมควร สามีจะสอนประเพณีวัฒนธรรมจีนให้แก่ภรรยาซึ่งอาจไม่ได้สอนโดยตรงแต่ปฏิบัติให้เห็นเป็นประจำ เมื่ออยู่กันไปนานๆ ภรรยาจะฟังและพูดภาษาจีนได้พร้อมกับสามารถปฏิบัติตามที่สามีสอนได้ แต่ในกลุ่มนี้ โอกาสของการรับวัฒนธรรมไทยเปิดกว้างขึ้น

ชาวจีนรุ่นแรกยังคงมีสำนึกของความเป็นจีนอยู่ แม้ว่าพวกเขาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้ แต่ทำไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและความอยู่รอดในสังคมไทย ชาวจีนรุ่นแรกทั้ง 10 ครอบครัว

เดินทางเข้ามาประเทศไทยเพื่อต้องการหางานและเงินอันเป็นวัตถุประสงค์ในทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดิวก่อนก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยโดยละทิ้งประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนให้หมดไป คนกลุ่มนี้หัดพูดภาษาไทยเพราะเป็นถึงจำเป็นสำหรับการทำงานและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทย เมื่อใดที่มีโอกาสพูดภาษาจีนได้ พวกเขาจะไม่ละทิ้งโอกาสนั้น

ชาวจีนที่มีภรรยาเป็นคนไทยสามารถเข้าวัด ทำบุญใส่บาตรได้เหมือนกับที่ภรรยาปฏิบัติ เพราะโดยพื้นฐานแล้วชาวจีนนับถือศาสนาพุทธเหมือนกับชาวไทย แม้ว่าจะต่างนิกายแต่ก็ไม่สร้างความขัดแย้งในทางปฏิบัติ การตั้งศาลเจ้าจีนภายในบ้านให้เป็นที่ประทับของเจ้าที่ประจำบ้านเพื่อขอความคุ้มครองและกราบไหว้เป็นประจำทุกวันทั้งที่ 1 และวันที่ 15 ของเดือนทางจันทรคติตามปฏิทินจีน การเคารพกราบไหว้เทพยดาหรือตั้งศักดิ์สิทธิ์จีน การตั้งหิ้งบูชาบรรพบุรุษเพื่อเคารพกราบไหว้และแสดงความกตัญญู ยังคงเป็นเรื่องที่ชาวจีนรุ่นแรกยึดถือและปฏิบัติตามที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษที่ประเทศจีน แรงจูงใจในการเลือกปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมจีนด้านความเชื่อและศาสนา อาจมาจากความต้องการที่ยึดเหนี่ยวเพื่อความมั่นคงทางจิตใจและเพื่อต้องการรักษาประเพณีของคนสืบทอดต่อไปยังรุ่นลูกหลาน ชาวจีนรุ่นแรกจึงเลือกรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนไว้

สมาชิกรุ่นที่สองในครอบครัวจีนที่เกิดในประเทศไทยจะได้รับสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2456 มาตรา 3 ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า “คนจีนทุกคนที่เกิดบนดินแผ่นดินไทย มีสัญชาติเป็นไทย” (Skinner อ้างแล้ว, หน้า 167) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า มี 3 กรณี คือ

กรณีที่ 1 เกิดในประเทศจีนถือสัญชาติจีน ต่อมาจึงเดินทางเข้ามาอยู่ในประเทศไทยกับพ่อที่อพยพมาก่อน คนกลุ่มนี้เป็นจีนต่างคำวที่เติบโตในประเทศจีน การปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมจีนจึงไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง แต่จะมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมท้องถิ่นได้

กรณีที่ 2 เกิดในประเทศไทยถือสัญชาติจีน เนื่องจากเหตุผลสองประการคือ ประการแรก พ่อต้องการให้ลูกชายกลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน คนกลุ่มนี้เมื่อกลับมาอยู่ประเทศไทยอีกครั้งจะสามารถปรับตัวได้ดีเท่ากับพ่อแม่ของเขาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ตัวอย่างในกรณีนี้ได้แก่ ครอบครัว แซ่ตั้ง แม่ของเฮงเป็นคนไทยเชื้อสายจีนสัญชาติไทย เฮงเกิดที่ประเทศไทยแต่พ่อให้ถือสัญชาติจีนเพราะต้องการให้กลับไปเรียนภาษาจีนที่ประเทศจีน การถือสัญชาติจีนจะช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าประเทศจีนได้ง่ายยิ่งขึ้น และครอบครัวแซ่เตียว ยังมีพ่อแม่เป็นชาวจีน ซึ่งเกิดที่ประเทศไทย เคยให้ถือสัญชาติจีน ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับเฮง คือ ส่งกลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน

ทั้งเฮงและซังเมื่อกลับมาอยู่ประเทศไทย เขาไม่รู้สึกรู้ว่า การถือสัญชาติจีนเป็นเรื่องที่สร้างความลำบากให้กับเขา เนื่องจากประเทศไทยมีนโยบายให้อิสระแก่ชาวจีนที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยมากกว่าชาวต่างประเทศชาติอื่น เฮงและซังจึงเลือกที่จะถือสัญชาติจีนต่อไป

เหตุผลประการที่สอง พ่อไม่อยากจะให้เป็นทหารเกณฑ์ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ชายสัญชาติไทยทุกคน เมื่ออายุครบ 21 ปีบริบูรณ์ต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร จึงใช้วิธีหลีกเลี่ยงด้วยการให้ถือสัญชาติจีน

การถือสัญชาติจีนเป็นการกระตุ้นเตือนให้เขารู้สึกว่าตนเองเป็นคนเชื้อสายจีน ดังนั้นจึงยังคงรักษาการปฏิบัติตามประเพณีจีนไว้ ตัวอย่างนี้ได้แก่ ครอบครัวแห่งหนึ่ง เดิมของเคื่องเกิดในประเทศไทย แต่ไม่ชอบให้ลูกชายถูกเกณฑ์ทหารจึงไม่ยอมให้ถือสัญชาติไทย

กรณีที่ 3 เกิดในประเทศไทยถือสัญชาติไทย พูดภาษาจีนภายในครอบครัว และสามารถปฏิบัติตามประเพณีจีนได้ดีเท่ากับพ่อแม่

สมาชิกรุ่นที่สองที่เกิดในประเทศไทย ถ้าพ่อแม่สามารถส่งลูกเข้าเรียนได้ ก็จะทำให้เรียนหนังสือในโรงเรียนไทย ผู้ที่ได้เรียนส่วนใหญ่จบชั้น ป. 4 ซึ่งเป็นระดับการศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้น หกวันกรณีของเฮงและซังคัง ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ส่วนเหตุผลของคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ เท่าที่ทราบจากการสัมภาษณ์คือ (1) ครอบครัวยากจนไม่มีเงินส่งให้เรียน (2) โรงเรียนอยู่ไกลบ้าน การเดินทางไม่สะดวก (3) ในกรณีที่ เป็นลูกสาว พ่อแม่ชาวจีนรุ่นแรกเห็นว่าลูกสาวเรียนแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร เมื่อโตเป็นสาวก็ต้องแต่งงานไปอยู่บ้านสามี ทำงานบ้านดูแลสามี ลูกสาวจึงไม่ค่อยมีโอกาสได้เรียนหนังสือ

ภายในครอบครัวของสมาชิกรุ่นแรก งานหลักของพ่อบ้านคือ งานนอกบ้านหมายถึง การประกอบอาชีพทำมาหากินเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว งานหลักของแม่บ้านคือ งานภายในบ้านหมายถึง ดูแลงานบ้านงานเรือนและอบรมเลี้ยงดูบุตร แม่มักทำงานอยู่แต่ในบ้านเป็นส่วนมาก ไม่ค่อยได้ออกไปพบปะสังสรรค์กับบุคคลภายนอก ความคิดเรื่องประเพณีวัฒนธรรมจีนของแม่จึงไม่ค่อยมีสิ่งภายนอกมากระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่ออบรมสั่งสอนบุตรแม่จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการธำรงประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนไม่น้อยไปกว่าพ่อบ้านซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ในกรณีที่แม่เป็นคนไทย โอกาสในการเปิดรับวัฒนธรรมไทยจะกว้างขึ้น เพราะแม่มีโอกาสเลี้ยงดูลูกได้ใกล้ชิดกว่าพ่อซึ่งต้องทำงานหนักของครอบครัว แต่โดยภาพรวมแล้วครอบครัวยังคงปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีจีนอยู่

สมาชิกรุ่นที่สองสามารถปฏิบัติตามประเพณีจีนและพูดภาษาจีนได้เช่นเดียวกับพ่อของเขา เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เป็นชาวจีน เขาจึงไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นคนต่างชาติพันธุ์ ขณะเดียวกันเมื่ออยู่ในหมู่คนไทยก็ได้รับการยอมรับจากคนไทย เพราะความขยันและความอ่อนน้อมถ่อมคนซึ่งเป็นอุปนิสัยประจำตัวของชาวจีนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนสืบต่อกันมา คามธรรมเนียมจีนในเรื่องการนับญาติและการสืบสายสกุล ชาวจีนให้ความสำคัญกับญาติฝ่ายสามีและบุตรชายเป็นผู้สืบสกุล ลูกชายคนโตของครอบครัวจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่มากกว่าพี่น้องคนอื่น พ่อชาวจีนจะพยายามถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมจีนของตนให้แก่ลูกชายพร้อมๆ กับการที่ลูกได้เรียนรู้การปรับตัวเข้ากับสังคมไทย

เมื่อลูกชายคนโตแต่งงาน ตามประเพณีจีนฝ่ายหญิงจะย้ายมาอยู่บ้านสามี ในครอบครัวที่มีลูกชายหลายคน ถ้าลูกชายที่อยู่ลำดับรองๆ ลงไปแต่งงานก็สามารถพาภรรยาเข้ามาอยู่รวมในครอบครัวใหญ่ได้ ซึ่งก็แล้วแต่ความประสงค์ของพ่อสามีว่าจะให้อยู่บ้านหลังเดียวกันหรือสร้างที่อยู่ใหม่ ใน

กรณีบุตรชายไม่ได้ทำอาชีพเดียวกับพ่อแม่และออกไปทำอาชีพอื่นนอกบ้าน เมื่อแต่งงานมักจะหาที่อยู่ใหม่สำหรับครอบครัว ไม่ได้กลับมาอยู่กับพ่อแม่ เช่น กรณีของ สก แซ่จ้ง, ุ่่น แซ่กู, เถ็ง แซ่ตัน, ไร่ แซ่เตี๊ว, ช้ง แซ่เตี๊ว ทั้ง 5 คนนี้ ก่อนที่จะออกจากบ้านมาหางานทำหรือศึกษาวิชาเป็นช่างฝีมือ ก็ช่วยพ่อแม่ทำสวน ทำไร่มาก่อน (ยกเว้นช้ง เขาไม่เคยทำงานเกษตรเพราะพ่อเป็นพ่อค้า) เมื่อแต่งงานแล้วมักจะเริ่มต้นชีวิตครอบครัว พร้อมๆ กับการเริ่มต้นกิจการของตนเอง

ส่วนครอบครัวที่พ่อชาวจีนมีฐานะปานกลางและมีที่ดินเป็นของตนเอง พ่อจะไม่ยอมให้ลูกแยกครอบครัวออกมาในระยะแรก เพราะอาชีพของครอบครัวยังต้องการแรงงานของสมาชิกในครอบครัวทุกคน ได้แก่ กรณีของครอบครัวแซ่ถิ่ม, ครอบครัวแซ่เอี๊ว, ครอบครัวแซ่เอ็ง, ครอบครัวแซ่กอ ทุกคนมีเหตุผลที่ตรงกันข้อหนึ่ง คือ “เตี้ยไม่ให้แยกออกไปอยู่ที่อื่น ให้ช่วยทำงานที่บ้าน เพราะเตี้ยมีที่ดินให้ช่วยกันทำมาหากิน แต่ถ้าย้ายไปอยู่ที่อื่นอาจจะลำบากกว่าอยู่กับเตี้ย” สมาชิกรุ่นที่สองนี้อยู่ร่วมในครอบครัวใหญ่ได้ระยะหนึ่ง ก็จะคิดและตัดสินใจแยกครอบครัวออกมาตั้งถิ่นฐานในที่แห่งใหม่ เพราะชาวจีนนิยมการมีลูกหลายคน เมื่ออยู่ร่วมในครอบครัวใหญ่นานๆสมาชิกก็ยิ่งเพิ่มขึ้นจำเป็นที่ถูกชายทั้งหลายซึ่งมักจะเป็นลูกชายคนรองในลำดับถัดมาต้องขยับขยายหาที่อยู่ใหม่สำหรับครอบครัวของพวกเขา

อีกกรณีหนึ่งใน 10 ครอบครัวที่ต่างจากครอบครัวอื่น คือ ครอบครัวของเฮง แซ่ตั้ง พ่อของเฮงเป็นพ่อค้ามีอาชีพค้าขายที่ตลาดในอำเภอสามพราน เฮงเป็นลูกชายคนโต หลังจากที่เฮงแต่งงาน เขาและภรรยายังคงอยู่ร่วมในครอบครัวใหญ่ซึ่งเป็นความประสงค์ของพ่อแม่ด้วย น้องๆของเฮงไม่มีใครแต่งงานจึงยังคงอยู่ร่วมในครอบครัวเดียวกัน ต่อมาเฮงมีลูก 5 คน ครอบครัวเขายังอยู่กับพ่อแม่มาตลอดจนกระทั่งพ่อแม่สิ้นชีวิต

สมาชิกในรุ่นที่ 2 ของครอบครัวสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้ดีกว่าชาวจีนรุ่นแรก เพราะเขาไม่มีความผูกพันกับประเทศจีนเหมือนชาวจีนรุ่นแรก ถ้าสมาชิกรุ่นที่ 2 ถู้อสัญชาติจีนและเคยมีโอกาสดลับไปอยู่ประเทศจีนระยะหนึ่ง เขาอาจมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนแต่ก็ไม่ถึงขั้นที่จะกลับไปอยู่ประเทศจีนอีก ถ้าจะไปก็คงเป็นการไปเยี่ยมญาติที่ประเทศจีน

ในการตัดสินใจเลือกว่าจะเป็นคนจีนหรือคนไทยของสมาชิกรุ่นที่สอง จากการวิจัยพบว่า สำหรับผู้ที่เกิดในประเทศไทย ถู้อสัญชาติไทย พวกเขาตัดสินใจเลือกเป็นคนไทยเนื่องจากมีความคุ้นเคยในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยมาตั้งแต่ยังเด็ก ส่วนคนที่เกิดในประเทศไทยแต่ถู้อสัญชาติจีน มีหน้าที่ต้องเสียภาษีต่างค่าตัวทุกปีๆละ 200 บาทต่อหนึ่งคน การถู้อสัญชาติจีนมีผลต่อสำนึกในความเป็นคนจีน เมื่ออยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานาน สัญชาติจีนไม่มีบทบาทต่อการดำรงชีวิตในลักษณะเดียวกับคนไทยทั่วไป ในทางปฏิบัติเขาถือว่าตนเองเป็นคนไทยคนหนึ่งที่มีเชื้อสายจีน จึงอาจกล่าวได้ว่าคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มเลือกตัดสินใจเป็นคนไทย อย่างไรก็ตามสมาชิกรุ่นที่สองยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมของชาวจีนต่อไป

ในการแต่งงานของสมาชิกรุ่นที่ 2 ถ้าญาติผู้ใหญ่เป็นผู้แนะนำให้รู้จักกับฝ่ายหญิงแบบที่เรียกว่า คู่ตัว ก็มักจะได้ภรรยาคนไทยเชื้อสายจีน ภรรยาจะมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนลูกให้รู้จักประเพณี วัฒนธรรมไทย รู้จักการดำรงชีวิตและเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย ในขณะเดียวกันทั้งสามีและภรรยา ยังคงปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมจีนต่อไป

พ่อแม่ของสมาชิกรุ่นที่สามจะไม่ค่อยพูดภาษาจีนกับลูก ซึ่งส่วนมากเห็นว่าการพูดภาษาจีนไม่มีความจำเป็นเท่ากับภาษาไทย เด็กๆที่เป็นสมาชิกรุ่นที่ 3 และรุ่นต่อๆ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะเข้ารับการศึกษาจากโรงเรียนไทย หลักสูตรการสอนในเรื่องดินส่วนหนึ่งจะสอนเรื่องการใช้ภาษาไทย สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ทำให้เด็กรับรู้และสามารถปฏิบัติได้ นอกเหนือจากที่พ่อแม่สอน เมื่ออยู่ภายในบ้านเด็กจะเห็นการปฏิบัติเป็นประจำวันเกิดความคุ้นเคยรับรู้และจดจำบางส่วน และยิ่งจดจำได้มากขึ้นเมื่อเติบโตและสนใจสอบถามจากพ่อแม่ จากการสัมภาษณ์พ่อแม่คนไทยเชื้อสายจีนพบว่า พ่อแม่ไม่บังคับว่าลูกจะต้องทำตามประเพณีจีนได้ทุกอย่าง แต่พวกเขาหวังว่าลูกๆ โดยเฉพาะลูกชายจะสืบทอดการปฏิบัติในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สอนไว้ต่อไป ส่วนลูกสาวหากแต่งงานกับคนไทยหรือคนต่างชาติพันธุ์ที่ไม่ใช่คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนแล้ว พ่อแม่เชื่อว่าคงไม่มีการสืบทอดการปฏิบัติตามประเพณีจีนอีก

เท่าที่พบจากการสัมภาษณ์จำนวน 10 ครอบครัว พบว่า สมาชิกรุ่นที่สามหรือรุ่นที่ดีที่สุดที่มีครอบครัวแล้ว ไม่ปฏิเสธการปฏิบัติตามประเพณีจีนที่พ่อแม่คาดหวังให้ปฏิบัติ ขณะเดียวกันพวกเขามีสิทธิและหน้าที่ของคนไทยตามกฎหมายไทย ด้านศาสนาและความเชื่อมีการผสมกลมกลืนกับความเชื่อของไทยบางส่วน เช่น ภายในบ้านมีการตั้งศาลเจ้าที่ และมีที่บูชาพระพุทธรูปตามแบบศาสนาพุทธของไทย มีการไปทำบุญตักบาตรที่วัด และเมื่อมีงานประจำปีของศาลเจ้าที่ท้องถิ่นก็จะบริจาคเงินร่วมทำบุญสร้างกุศล ตามความเชื่อของศาสนาพุทธนิกายมหายาน เป็นต้น ส่วนภาษาจีนคนรุ่นนี้จะพูดได้เป็นส่วนน้อยและนิยมใช้ภาษาไทยสื่อสารกันในครอบครัวมากกว่า ปัจจุบันเริ่มเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ มากขึ้นจึงมีการสนับสนุนให้สมาชิกใหม่ของครอบครัวเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่นอกเหนือจากภาษาจีน เรื่องการถือสัญชาติแทบจะไม่มีปัญหาอีกต่อไป เพราะเด็กที่เกิดในประเทศไทยจะถือสัญชาติไทยตามกฎหมาย การตัดสินใจเลือกเป็นคนไทยหรือคนจีนของคนกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าพวกเขาตัดสินใจเลือกเป็นคนไทย

เราอาจสรุปกระบวนการธำรงวัฒนธรรมจีนของกรณีศึกษาทั้ง 10 ราย ได้ดังปรากฏในตาราง

ตารางที่ 7 การร่ำรวงวัฒนธรรมจีนของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน

ครอบครัวที่	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4	ช่วงปี พ.ศ. ของรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยประมาณ
1. แซ่ฉิม	สัญชาติจีน, พูดภาษาจีนในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติจีน, พูดภาษาจีนในครอบครัว, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติไทย, สัญชาติจีนในโรงเรียนสอนภาษาจีนคนจีนที่เรียนในโรงเรียนที่สอนภาษาไทย ผู้หญิงไม่ได้เรียนหนังสือ, พูดภาษาจีนและภาษาไทย, แต่งกายสากล, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน มีการไปวัดทำบุญบางครั้ง	สัญชาติไทย, เรียนหนังสือในโรงเรียนที่สอนภาษาไทย, พูดภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีไทย ไปวัดเพื่อทำบุญสักบาตรบางครั้ง	รุ่นที่ 3 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา
2. แซ่จิ้ง	สัญชาติจีน, พูดภาษาจีนในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติไทย, ไม่ได้เรียนหนังสือในโรงเรียน, พูดภาษาจีนภายในครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เป็นคนจีน, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติไทย, เรียนหนังสือในโรงเรียนไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีน มีการไปวัดเพื่อทำบุญตามแบบประเพณีไทย	-	รุ่นที่ 2 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2486 เป็นต้นมา
3. แซ่ตั้ง	ชายสัญชาติจีนแต่งงานกับหญิงลูกจีนที่เกิดในเมืองไทย, ในครอบครัวใช้ภาษาจีนมากกว่าภาษาไทย, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	ถูกชายคนโตเกิดในประเทศไทย ถึงสัญชาติจีนเนื่องจากต้องกลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน นอกนั้นถึงสัญชาติไทยทั้งหมด, พูดภาษาจีน, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติไทย, เรียนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทย, พูดภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีนแต่มีการทำบุญสักบาตรแบบประเพณีไทย	-	รุ่นที่ 3 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา

4. แช่กู	สัญชาติจีน, ทูคภาษาจีนในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติไทย, ทูคภาษาจีนและภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติไทย, เรือนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีน และประเพณีไทย	-	รุ่นที่ 2 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2483 เป็นต้นมา
5. แช่กอ	สัญชาติจีน, ทูคภาษาจีนในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน	สัญชาติไทย, ทูคภาษาจีนและภาษาไทย, เรือนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีน, เข้าวัดทำบุญตามประเพณีไทย	สัญชาติไทย, เรือนหนังสือในโรงเรียนไทย, ทูคภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและไทย	-	รุ่นที่ 2 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2476 เป็นต้นมา
6. แช่ร้าง	ชายสัญชาติจีนแต่งงานกับหญิงสัญชาติไทย, ทูคภาษาจีนภายในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	ถูกชายถือสัญชาติจีน (เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเกณฑ์ทหาร), ถูกสาวถือสัญชาติไทย, ทูคภาษาจีนและภาษาไทยภายในครอบครัว, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	สัญชาติไทย, เรือนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทย, ทูคภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและประเพณีไทย	-	รุ่นที่ 3 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2488 เป็นต้นมา
7. แช่ตัน	ชายสัญชาติจีนแต่งงานกับหญิงสัญชาติไทย, ทูคภาษาจีนภายในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	สัญชาติไทย, ทูคภาษาไทย, เรือนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและประเพณีไทย	สัญชาติไทย, ทูคภาษาไทย, เรือนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและไทย	-	รุ่นที่ 2 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2492 เป็นต้นมา

8. แพร่เดี่ยว	สัญชาติจีน, ทูคภาษาจีนภายในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	สัญชาติจีน, ทูคภาษาจีนภายในครอบครัว, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	สัญชาติจีน, เรียนหนังสือที่ประเทศจีน, ทูคภาษาจีนและภาษาไทยภายในครอบครัว, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและไทย	สัญชาติไทย, เข้าเรียนในโรงเรียนสอนภาษาไทย, ทูคภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและประเพณีไทย	รุ่นที่ 3 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา
9. แพร่เดี่ยว	สัญชาติจีน, ทูคภาษาจีนภายในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	สัญชาติไทย, ทูคภาษาไทยและภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	สัญชาติไทย, เข้าเรียนในโรงเรียนสอนภาษาไทย, ทูคภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและไทย	-	รุ่นที่ 2 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2482 เป็นต้นมา
10. แพร่เดี่ยว	สัญชาติจีน, ทูคภาษาจีนภายในครอบครัว, แต่งกายแบบจีน, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	ถูกขชายกีดที่ประเทศไทยถือสัญชาติจีน เพราะต้องกลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน, ทูคภาษาจีน, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีน	สัญชาติไทย, เรียนหนังสือในโรงเรียนสอนภาษาไทย, ทูคภาษาไทย, แต่งกายแบบสากล, ปฏิบัติตามประเพณีจีนและไทย	-	รุ่นที่ 3 / ตั้งแต่ พ.ศ. 2485 เป็นต้นมา

หมายเหตุ การแต่งกายแบบสากลของชาวจีนรุ่นแรก เมื่อออกไปทำธุระนอกบ้าน ผู้ชายใส่เสื้อยืดคอกลมสีขาวหรือเสื้อเชิ้ตแขนสั้นกางเกงขาสั้นสีขาวหรือสีดำ ถ้าทำงานในสวนจะใส่เสื้อแขนยาวสีหม่นแขนสีกรมหรือสีน้ำเงินเข้มและใส่กางเกงขาสั้น ส่วนผู้หญิงใส่เสื้อคอจีนนุ่งกางเกง ในรุ่นที่สองและรุ่นที่สาม คำว่า การแต่งกายแบบสากล หมายถึงการแต่งกายตามสมัยนิยมทั่วไปสำหรับผู้ชายและผู้หญิงในสังคมไทย ซึ่งผู้หญิงอาจสวมกระโปรง นุ่งผ้าถุง หรือกางเกงก็ได้ตามความเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางสรุปได้ว่า ชาวจีนรุ่นแรกที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยได้นำเอาประเพณีวัฒนธรรมของคนคิดตัวเข้ามา ชาวจีนเหล่านี้ยังไม่ตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยจึงไม่คิดเปลี่ยนแปลงประเพณีวัฒนธรรมของคน ภายในครอบครัวของชาวจีนรุ่นแรกจึงมีเอกลักษณ์ด้านภาษา ศาสนา ศาสนาประเพณีแบบจีนที่ชัดเจน ยกเว้นในกรณีที่ชาวต่างชาติจีนแต่งงานกับหญิงชาวไทยและเป็นคนไทย ชาวจีนจะปรับตัวเข้ากับสังคมไทยเช่น พูดภาษาไทยและแต่งกายแบบสากล แต่ยังคงถือปฏิบัติตามประเพณีจีนเป็นหลัก

สมาชิกรุ่นที่สองที่เกิดในประเทศไทยจะถือสัญชาติไทยตามกฎหมาย ยกเว้นกรณีที่พ่อต้องการให้ถือสัญชาติจีนเพื่อความสะดวกในการกลับเข้าไปในประเทศจีนเพื่อเรียนหนังสือ สมาชิกรุ่นที่ 2 ได้รับการคาดหวังจากพ่อแม่ให้เป็นผู้สืบทอดการร่ำรวยวัฒนธรรมจีน ขณะเดียวกันก็มีการปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมไทย การแสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสมาชิกรุ่นที่ 2 จึงเริ่มปรากฏว่ามีการผสมผสานระหว่างการปฏิบัติตามประเพณีจีนและประเพณีไทย

สมาชิกรุ่นที่ 3 ในรุ่นนี้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เริ่มตั้งแต่การถือสัญชาติไทยได้เรียนหนังสือในโรงเรียนที่สอนภาษาไทย ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2479 บังคับให้เด็กทุกคนไม่เลือกเพศ ชาติ ศาสนา ต้องเข้ารับเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ 4 ปี (สุทิน นิยมพถัมภ์, 2522: 2) ภายในครอบครัวใช้ภาษาไทยสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน สามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามประเพณีไทย ในขณะที่เดียวกันก็ร่ำรวยวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของครอบครัวจีนได้ จึงเป็นที่คาดว่าในสมาชิกรุ่นที่ 4 ซึ่งเป็นสมาชิกรุ่นหลังสุดในปัจจุบันและสมาชิกในรุ่นต่อๆ มาจะมีแนวโน้มปฏิบัติตามวัฒนธรรมแบบพ่อแม่ซึ่งเป็นสมาชิกรุ่นที่สาม แต่ความมั่นคงในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจะยึดถือเฉพาะประเพณีบางอย่างที่มีความหมายสำคัญในการแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษและการไหว้เจ้าตามความเชื่อของปัจเจกบุคคล

ตามแนวความคิดการเลือกอย่างมีเหตุผล Banton (1983) และ Hechter (1986) กล่าวว่า คนทุกคนมีความต้องการและมีเป้าหมาย แต่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายทั้งหมดได้ ดังนั้นจึงต้องเลือกอย่างมีเหตุผลระหว่างทางเลือกทั้งหลายที่ทำให้พวกเขาได้รับประโยชน์สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับข้อดีข้อเสียทั้งหมดและทางเลือกของเขามีผลต่อการกระทำในอนาคตโดยตัวเขาเองและบุคคลอื่น

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดนี้ โดยอาศัยข้อมูลจาก 10 ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน พบว่า ชาวจีนรุ่นแรกเดินทางเข้ามาประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการประกอบอาชีพ ยังไม่คิดที่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยอย่างถาวร จึงไม่คิดละทิ้งประเพณีวัฒนธรรมของตนและพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย เมื่อเวลาผ่านไป ชาวจีนกลุ่มนี้สามารถสร้างฐานะของตนได้ มีครอบครัวและมีอาชีพ ความคิดที่จะกลับประเทศจีนค่อยๆ ลดน้อยลงไป เกิดความคิดที่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ประเทศไทยพร้อมๆ กับยังคงความยึดมั่นผูกพันในประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนไว้กับตน และถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมจีนซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์จีนให้กับลูกหลานสืบทอดต่อไป

การสำรวจวัฒนธรรมจีนของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนมีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนขึ้นในรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 (ดูตารางที่ 7) ช่วงปี พ.ศ. ที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้จะอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2483-2489 (ค.ศ. 1940 - 1946) ซึ่งเมื่อพิจารณาสถานการณ์ในประเทศจีนปรากฏว่าอยู่ในช่วงที่มีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างจีนก๊กมินตั๋งและจีนคอมมิวนิสต์ ปี พ.ศ. 2484-2492 (ค.ศ. 1941-1949) ในที่สุดเหตุการณ์สงบลงในปี พ.ศ. 2492 ด้วยชัยชนะของฝ่ายจีนคอมมิวนิสต์เข้าปกครองประเทศ

ส่วนสถานการณ์ในประเทศไทยอยู่ในช่วงของรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งมีนโยบายชาตินิยมไทยและพยายามกดดันชาวจีนให้กลายเป็นไทย อีกทั้งต้องการให้ชาวจีนในประเทศไทยมีความจงรักภักดีต่อชาติไทยเมื่ออาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยจึงมีการออกกฎหมายควบคุมชาวจีนอย่างเข้มงวด ชาวจีนในประเทศไทยจึงต้องเลือกว่า (1) จะดำรงความเป็นจีนและแสดงความจงรักภักดีต่อประเทศจีนต่อไป หรือ (2) จะเลือกเป็นคนไทย ขอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด

ชาวจีนที่เลือกความเป็นจีนในกรณีแรก บุคคลประเภทนี้เมื่อถูกจับได้จะถูกเนรเทศกลับไปเมืองจีน ส่วนชาวจีนที่เลือกเป็นไทยในกรณีที่สอง อาจมีเหตุผลเนื่องมาจากเกิดความหวาดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้ชาวจีนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยตลอดไป

สมาชิกรุ่นที่ 2 และรุ่นต่อมาของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน เลือกใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยตามพ่อแม่พร้อมกับการตัดสินใจเลือกเป็นคนไทย เป้าหมายในการดำรงชีวิตของคนกลุ่มนี้จึงอยู่ภายใต้บริบทของสังคมไทยและสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้มากกว่าชาวจีนรุ่นแรก พวกเขาได้รับความคาดหวังจากบรรพบุรุษให้สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนท่ามกลางสังคมไทย ซึ่งคนกลุ่มนี้สามารถปฏิบัติได้ดี นอกจากนี้การตัดสินใจเลือกเป็นคนไทยจะ ได้รับสิทธิและหน้าที่ของคนไทยตามกฎหมายไทย และเป็นประโยชน์ต่อพวกเขาในอนาคตมากกว่าการเลือกเป็นคนจีนในสังคมไทย อย่างไรก็ตามคนกลุ่มนี้ยังคงรักษานอกถ้อยคำทางวัฒนธรรมจีนของตนไว้ในฐานะสมาชิกของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน

การปรับความเชื่อและวัฒนธรรมระหว่างคนไทยและคนจีน ทำให้การเลือกเป็นคนไทยทำได้สะดวกยิ่งขึ้น คนไทยจำนวนไม่น้อยที่ชื่นชอบวัฒนธรรมประเพณีจีนบางอย่างโดยไม่มีข้อขัดแย้งใดๆ เพื่อผลประโยชน์และสิทธิทางการเมืองเศรษฐกิจที่เปิดกว้างสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน จึงไม่มีเหตุผลใดๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนจะปฏิเสธความเป็นคนไทยและเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยได้อย่างสนิทแนบแน่น

5.2 การเลือกประกอบอาชีพและการศึกษาของคนไทยเชื้อสายจีน

5.2.1 วิเคราะห์ครอบครัว

ครอบครัวที่ 1 ครอบครัวของเจ็ง แซ่ถิ่ม

อาชีพของสมาชิกรุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ของครอบครัวแซ่ถิ่มคือ ทำนา เจ็งเป็นสมาชิกรุ่นที่ 3 ของครอบครัว เมื่อเขาอายุ 15 ปี เริ่มทำธุรกิจของตัวเองครั้งแรกด้วยการเข้าหุ้นกับเพื่อนซื้อรถไถมารับจ้างไถนา ต่อมาเปลี่ยนอาชีพมาขายผักที่ปากคลองตลาด เมื่อเขามีครอบครัวจึงกลับไปทำสวนปลูกผักที่บ้านและเลี้ยงหมูเลี้ยงปลาถูกเป็นอาชีพเสริม ภายหลังเปลี่ยนมาปลูกอ้อยเพราะขายได้ราคาดี

เจ็งเปลี่ยนอาชีพมาเปิดร้านรับปะ/เปลี่ยนยางรถยนต์เพราะเพื่อนคิดจะเลิกกิจการและขายอุปกรณ์ที่ใช้ในร้านให้แก่เพื่อนกลับเปลี่ยนใจไม่ขาย อย่างไรก็ตามเจ็งสามารถเปิดร้านได้โดยหาซื้ออุปกรณ์มาจากกรุงเทพฯ ในช่วงที่เปิดร้านยาง เขาได้เปิดร้านอาหารอีกแห่งหนึ่งใกล้ๆกันโดยให้ภรรยาเป็นคนดูแล ทั้งนี้เพราะต้องการเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

หลังจากที่ร้านอาหารเปิดได้ 1 ปี เจ็งแข่งกิจการส่งน้ำแข็งที่อ้อมใหญ่และมอบหมายให้ลูกชายสองคนโตมาดูแลกิจการส่งน้ำแข็ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 เจ็งตัดสินใจเช่าร้านอาหารให้คนอื่น เพราะถูกสองคนที่อยู่อ้อมใหญ่ขอร้องให้เจ็งและภรรยาย้ายครอบครัวมาอยู่อ้อมใหญ่เพื่อช่วยกันทำงานเนื่องจากงานส่งน้ำแข็งเป็นงานหนักมาก ในปี พ.ศ. 2532 เจ็งจึงเช่าร้านยางและพาครอบครัวมาอยู่อ้อมใหญ่ทั้งหมด เจ็งและลูกๆเรียนรู้และสะสมประสบการณ์หลายปีจนสามารถขายจำนวนลูกค้าและขยายกิจการได้มากขึ้น

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแซ่ถิ่ม

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. ทำนา	ไม่มีเงินลงทุน ไม่มีความรู้ และเคยทำอาชีพนี้มาก่อนเมื่ออยู่ประเทศจีน
2. ค้าขาย (ขายผัก)	อยากเปลี่ยนอาชีพ มีเพื่อนร่วมลงทุน และมีความรู้เกี่ยวกับการซื้อขายผัก
3. ทำสวน (ปลูกผัก)	รู้แหล่งขาย และ ต้องการรายได้ที่มากขึ้นกว่าเดิมสำหรับสมาชิกครอบครัวที่เพิ่มขึ้น
4. ทำไร่อ้อย	ขอให้โรงงานน้ำตาลได้ราคาสูง ชาวสวนในละแวกเดียวกันเปลี่ยนมาปลูกอ้อยกันมาก
5. - ร้านรับปะ/เปลี่ยนยางรถยนต์ - ร้านอาหาร	- เพื่อนขายอุปกรณ์ให้ในราคาถูกและบอกวิธีการทำงานคร่าวๆ - ภรรยาอยู่บ้าน ไม่มีอาชีพ มีที่ดินว่างใกล้ร้านยางให้เช่า และใช้เงินลงทุนไม่มาก

6. ส่งน้ำแข็งและน้ำอัดลม	รับแข่งกิจการต่อได้ทั้งลูกค้าและสถานที่ค้าขาย และอยากสร้างอาชีพให้ลูกชาย
7. โรงน้ำแข็งและอาชีพในข้อ 6.	สามารถเลื่อนฐานะของครอบครัวขึ้นไปเป็นผู้ผลิต และขยายกิจการได้มากกว่าเดิม เนื่องจากเจ้าของเดิมชกถูกค้าให้ทั้งหมดเมื่อรับแข่งกิจการต่อ

ซึ่งให้เหตุผลว่า การตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเกิดขึ้นในรุ่นของเด็ก (รุ่นที่ 2) ด้วยเหตุผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศจีนเป็นประการแรก ประการที่สอง เด็กได้รับที่ดินมรดกของอางในประเทศไทยและอยู่ในประเทศไทยมาหลายปีจนเกิดความคุ้นเคยจึงไม่ลำบากใจที่จะตัดสินใจอยู่ประเทศไทยตลอดไป

หลังจากที่เริ่มกิจการทำอาชีพเกษตรกรรม การเริ่มต้นในกิจการต่างๆ เขาไม่มีประสบการณ์มาก่อน แต่อาศัยความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำได้ เขาเริ่มเรียนรู้เมื่อเริ่มต้นทำกิจการและค่อยๆ สะสมประสบการณ์จนเกิดความชำนาญในอาชีพ ประสบการณ์และความชำนาญในอาชีพของเขาได้ถูกถ่ายทอดให้แก่ลูกชายมากกว่าลูกสาว เพราะเขาเห็นว่าเมื่อลูกชายแต่งงานจะต้องเป็นผู้นำครอบครัว จึงฝึกฝนให้มีความชำนาญในอาชีพ เมื่อมีความชำนาญแล้วก็จะสามารถขยายกิจการได้

อาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่อยู่ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เมื่อเริ่มมีความชำนาญในการค้า เขาเริ่มก้าวสูงขึ้นไปจากการเป็นพ่อค้ามาเป็นผู้ผลิต ซึ่งเขายังคงรักษาความเป็นคนกลาง (middleman) ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคไว้ได้ เพราะนั่นเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้การค้าดำเนินต่อไปได้ นอกจากผลกำไรที่ได้รับจากการค้าขาย

ครอบครัวที่ 2 ครอบครัวของฮก แซ่จิ่ง

พ่อแม่ของฮกมีอาชีพทำสวนผัก พ่อจะสอนวิธีการขายผักให้ลูกๆ เมื่อฮกอายุได้ 18 ปี เขาวางแผนการในอนาคตว่าจะต้องมีกิจการเป็นของตัวเอง ฮกจึงออกจากบ้าน ไปอยู่กับญาติที่อ่างศิลา เพื่อฝึกเป็นช่างตีหิน ซึ่งญาติเปิดร้านจำหน่ายครกหิน ไม้หิน ป้ายสวางซู้

ฮกทำงานกับญาติได้ 3 ปี เขาถูกเกณฑ์ทหารและเป็นทหารอีก 3 ปี จึงกลับมาทำงานกับเจ้าแม่ที่ร้านตีหินอีก ฮกย้ายมาอยู่ที่นครปฐมเป็นครั้งแรกเมื่อเจ้าแม่เปิดร้านที่นครปฐม เขามีครอบครัวที่นครปฐมเมื่ออายุ 30 ปี และเริ่มทำกิจการของตัวเองด้วยการเปิดร้านขายอาหารที่อ้อมใหญ่ในเวลาต่อมา หลังจากเปิดร้านขายอาหารประมาณ 10 ปี ฮกสะสมเงินได้จำนวนหนึ่ง เขานำเงินไปลงทุนซื้อที่ดินเพื่อปลูกอ้อยโคกที่ราชคนที่สามของฮกช่วยดูแลให้ แต่ทำได้ปีเดียวเกิดปัญหาคือโคกดำอ้อยเขียวไม่ขายเงินและหนีไป เขาจึงต้องขืมเงินพ่อตามาใช้หนี้ เมื่อใช้หนี้หมด ที่ดินผืนนั้นได้ขายไปบางส่วนและ

ที่เหนือก็ให้คนอื่นเช่าทำไร่อ้อยต่อไป สกและภรรยาอาศัยทอดความรู้เรื่องการทำอาหารให้ถูกชายคนใด ส่วนถูกชายคนเล็กเรียนจบสาขาไฟฟ้า เขาทำงานตามวิชาชีพที่ได้เรียนและมีกิจการของตนเอง

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแข็ง

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. ทำสวน (ปลูกผัก)	ญาติแนะนำ, มีเงินทุนไม่มาก, ที่ดินที่เช่าทำสวนคืออยู่ใกล้แหล่งจำหน่ายคือตลาด
2. ช่างตีหิน	ครอบครัวยากจนจึงออกมาหางานทำนอกบ้าน, ไม่ได้เรียนหนังสือจึงคิดหาอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้แต่ใช้ความฝึกฝนจนชำนาญ, มีญาติทำอาชีพนี้
3. - ร้านอาหาร - ทำไร่อ้อย	- สร้างอาชีพหลักให้ครอบครัว, มีปัญหาเรื่องสุขภาพในการทำงานเกี่ยวกับการตีหิน, ทำเลที่ตั้งร้านอาหารเหมาะแก่การประกอบอาชีพ - ใช้เงินลงทุนอย่างเด็ดขวน นอกนั้นก็ขายดูแลให้ สกสามารถขายอาหารที่ร้านได้

สำหรับครอบครัวแข็ง สกช่วยพ่อแม่ทำสวน ก่อนที่จะเริ่มต้นอาชีพของตัวเองด้วยการเป็นช่างตีหิน สกทำอาชีพนี้มานาน เขารู้ดีว่าเศษฝุ่นที่เกิดจากหินเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เขาจึงไม่คิดจะทำอาชีพนี้ในอนาคต หลังการแต่งงาน สกตัดสินใจเลือกตั้งถิ่นฐานที่อ้อมใหญ่ เพราะเป็นแหล่งชุมชนมีประชากรมาก อาชีพที่เขาจะทำคือขายอาหารซึ่งเขาไม่เคยทำอาชีพนี้มาก่อน สกได้เพื่อนที่เปิดร้านขายอาหารเป็นครูสอนทำอาหาร เมื่อจดจำวิธีทำอาหารได้ เขาจึงเปิดร้านขายข้าวหมูแดงและอาหารตามสั่ง ถึงแม้ว่าในช่วงระยะเวลาหนึ่งสกลงทุนทำการค้าอย่างอื่นควบคู่ไปกับการขายอาหาร แต่เขาไม่เคยทำอาชีพนั้นมาก่อน จึงไม่สามารถคาดคะเนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ สุดท้ายเขาจึงต้องกลับมาอีกอาชีพเดิมเป็นหลักซึ่งเป็นอาชีพที่เขามีความชำนาญมากที่สุด

ครอบครัวที่ 3 ครอบครัวของเฮง แซ่ตั้ง

เค็ชของเฮงมีอาชีพพาขายของและรับซื้อข้าวเปลือกโดยแลกกับสิ่งของที่มืออยู่ในเรือ ต่อมาได้ย้ายมาขายของที่ตลาดสามพราน ซึ่งเป็นตลาดแห่งใหม่และมีผู้คนนิยมมาซื้อสินค้าที่ตลาดแห่งนี้มาก หลังจากที่เขาได้กลับมาจากการเรียนหนังสือที่ประเทศจีน เค็ชและแม่ต้องการให้เฮงช่วยขายของที่ตลาด เฮงจึงได้ฝึกหัดและรับรู้วิธีการขายตลอดจนลักษณะของสินค้าที่ขาย และเมื่อเขาแต่งงานมีครอบครัว ภรรยาของเขามาช่วยขายของที่ตลาดด้วย ต่อมาเขามีข่าวว่าจะซื้อตลาดเก่าและย้ายไปสร้างในที่แห่งใหม่ เฮงจึงคิดจะย้ายไปอยู่ที่อื่น เพื่อนของเฮงแนะนำให้มาอยู่อ้อมใหญ่เพราะอยู่ใกล้โรงงาน ทำการค้าได้ง่าย เฮงมานั้นทำเลที่ตั้งแล้วรู้สึกพอใจ เขาคิดจะขายของชำและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปี พ.ศ. 2516 เฮงและครอบครัวจึงมาอยู่อ้อมใหญ่ ปัจจุบันร้านค้าของเฮงขายสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เสื้อ

ผ้าตำริจรูปไม่ได้ขายนานแล้วเพราะขายไม่ค่อยได้และต้องไปหาซื้อสินค้าของที่ต่างที่ ถูกขายสองคน
ของเองแยกครอบครัวออกไปทำการค้าเอง ส่วนร้านของแสงถูกสาวคนที่สองช่วยดูแล

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแม่ตั้ง

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. ขายเรือรับซื้อ ข้าวเปลือก	มีเงินทุนไม่มาก, ได้รับผลกำไรจากการเป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อข้าวเปลือกและ นำไปขายให้โรงสี
2. ขายของที่ตลาด	มีเงินลงทุนเพิ่มขึ้น สะดวกกว่าการขายเรือขายของ, ตลาดเป็นศูนย์กลางการซื้อขายสินค้า
3. ขายของชำและ เสื้อผ้าตำริจรูป	มีความชำนาญเรื่องการซื้อขายเพราะเคยขายของที่ตลาด (ต่อมาเลิกขายเสื้อผ้าเพราะสินค้าขายไม่ดี)

เหตุผลที่แสงบอกว่าพ่อของเขาริเริ่มอาชีพค้าขายคือ ญาติแนะนำให้ทำและเป็นอาชีพที่ไม่ลำบาก
เหมือนการทำงานซึ่งเป็นอาชีพเดิมของเคื่ยที่ประเทศจีน การค้าขายลักษณะนี้จะได้รับเงินทุกวัน เมื่อ
ค้าขายไประยะหนึ่งจะเกิดความชำนาญและมองเห็นหนทางที่จะได้กำไรจากการค้า พ่อของแสงจึงไม่
คิดเปลี่ยนอาชีพ เมื่อมีตลาดแห่งใหม่ซึ่งให้ความสะดวกสบายกว่า พ่อของแสงจึงตัดสินใจเช่นแผงขาย
ของในตลาด แสงช่วยพ่อแม่ค้าขายทุกวัน เขาจึงรู้วิธีการขายและรู้จักสินค้าโดยอัตโนมัติ ความรู้ที่ได้
เรียนมาจากประเทศจีนไม่ได้นำมาใช้ในประเทศไทย แต่ความชำนาญทางการค้าของแสงทำให้เขาคัด
สินใจเปลี่ยนมาขายของชำและเสื้อผ้าตำริจรูปเป็นอาชีพหลักของครอบครัว ซึ่งเป็นวิธีขายสินค้าเช่น
เคื่ยกับการขายของที่ตลาดคือซื้อมาขายไป แสงเลือกอ่านชุมชนในอ้อมใหญ่เป็นสถานที่ขายของและ
ที่อยู่อาศัย พ่อของแสงตัดสินใจตั้งรกรากที่ประเทศไทยเมื่อเขาแต่งงานกับผู้หญิงไทย และยังมีอันการ
ตัดสินใจนี้มากขึ้นเมื่อทราบว่าประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ ในปี พ.ศ. 2492

ครอบครัวที่ 4 ครอบครัวของตุ่น แม่ตั้ง

อาชีพเดิมของตุ่นคือเกษตรกร หลังจากที่เขาเรียนจบชั้น ป. 4 และมีอายุได้ 16 ปี ตุ่นไปทำงาน
หัดตัดเย็บเสื้อผ้าที่ร้านของที่ชายซึ่งพ่อแม่ของเขาลงทุนเปิดร้านให้ ตุ่นอยู่กับพี่ชายเป็นเวลาสองปีจึงมี
ความชำนาญในการตัดและเย็บเสื้อผ้า หลังจากนั้นเขาจึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อหางานทำและแสวง
หาประสบการณ์เพิ่มเติม

ช่วงเวลาที่ตุ่นอยู่กรุงเทพฯ เขาเปลี่ยนที่ทำงานหลายแห่ง ในระยะต่อมาแม่ตั้งร้านให้ตุ่นเป็น
ช่างตัดประจำร้าน (หมายถึงตัดผ้าตามขนาดตัวของลูกค้าแล้วส่งงานให้ช่างเย็บทำหน้าที่เย็บให้เป็น

เนื้อหรือกางเกง) และช่วยเดินเก็บงานหน้าร้าน ตั้งแต่นั้นมาเมื่อคุณไปสมัครทำงานที่ร้านอื่นเขาจะสมัครเป็นช่างตัด

หลังแต่งงานคุณมีร้านตัดเสื้อของตัวเองชื่อ เอฟบีไอ แต่เปิดได้ไม่กี่ปีก็เลิกกิจการเพราะมีร้านใหม่ๆ เกิดขึ้นมาก เมื่อปิดกิจการเขาย้ายมาอยู่ฮ่อมใหญ่ปี พ.ศ. 2515 และให้ภรรยาขายก๊วยเตี๋ย ส่วนตัวเขาไปทำงานเป็นช่างตัดที่ร้านตัดเสื้อผ้าแถววงเวียนใหญ่ เมื่อคุณมีอายุมากขึ้นเขาเริ่มมีปัญหาเรื่องสายตาจึงเลิกตัดผ้า กลับมาช่วยภรรยาขายก๊วยเตี๋ยที่บ้านและเพิ่มรายได้ด้วยการขายสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2532 ครอบครัวของคุณย้ายมาอยู่บ้านหลังใหม่ใกล้ๆกับที่เดิมและยังคงทำอาชีพนี้เรื่อยมา

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแห่ง

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. ปลูกผักและทำไร่ฮ่อม	- ครอบครัวยากจน มีเงินทุนไม่มากและใช้ประโยชน์จากที่กว้างว่างเปล่าในการประกอบอาชีพ - เปลี่ยนประเภทของพืชตามความต้องการของตลาดและความเหมาะสมของดิน
2. ช่างเย็บเสื้อผ้า	ที่ชายเปิดร้านตัดเสื้อผ้า คุณอยากเปลี่ยนอาชีพที่สบายกว่าการทำไร่
3. ร้านขายก๊วยเตี๋ยและขายของชำ	อายุมากขึ้นสายตาไม่ดี จึงเลิกอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า ย้ายบ้านมาอยู่ชานเมืองเลือกอาชีพขายก๊วยเตี๋ยเพราะทำได้ง่ายไม่ต้องใช้ความรู้

ชีวิตวัยเด็กของคุณอยู่ในครอบครัวที่ยากจน เมื่ออายุ 16 ปีเขามีโอกาสฝึกตัดเย็บเสื้อผ้าเพราะที่ชายเรียกให้มาช่วยทำงานที่ร้านและถ่ายทอดความรู้ให้ คุณใช้เวลา 2 ปีจึงมีความชำนาญในเรื่องนี้ และเพิ่มเติมประสบการณ์ด้วยการไปหางานทำที่กรุงเทพฯ ช่วงอายุ 18-29 ปีชีวิตของคุณเป็นลูกจ้างร้านตัดเสื้อผ้าหลายแห่งในกรุงเทพฯ เชนเรียนรู้วิธีการทำงานในร้านตัดเสื้อผ้าหมดทุกขั้นตอนและเชื่อมั่นว่าถ้าเปิดร้านเขาสามารถทำได้ ในที่สุดก็เปิดกิจการของตัวเอง

การแข่งขันของร้านตัดเสื้อผ้าในย่านเดียวกันมีอยู่สูงเพราะมีร้านใหม่ๆเปิดหลายแห่ง ร้านที่อยู่ไม่ได้จึงต้องปิดกิจการ ร้านของคุณก็เช่นเดียวกันต้องเลิกกิจการ ก่อนเลิกเขาได้วางแผนในอนาคตไว้ว่าจะย้ายไปอยู่ฮ่อมใหญ่และเปิดร้านขายก๊วยเตี๋ย เนื่องจากคุณเห็นว่าทำเลที่ตั้งประกอบกับความชำนาญในการทำอาหารของภรรยาเข้ากันได้ดี จึงตัดสินใจพาครอบครัวมาอยู่ฮ่อมใหญ่

ครอบครัวที่ 5 ครอบครัวของเจี๊ยะ แซ่กอ

เจี๊ยะของเจี๊ยะมีอาชีพเกษตรกร เมื่อเจี๊ยะแต่งงานเขาอยู่บ้านเดียวกับเจี๊ยะอีก 10 ปีต่อมาจึงแยกครอบครัวออกมาอยู่ที่อ้อมใหญ่ซึ่งเป็นบ้านเกิดของภรรยาและเริ่มอาชีพขายของชำ ต่อมาเขาย้ายบ้านมาอยู่ริมแม่น้ำซึ่งเป็นที่ดินของวัดอ้อมใหญ่ ร้านค้าของเขาขายดีขึ้นเพราะนอกจากจะขายของให้ผู้คนในละแวกเดียวกันแล้ว ยังขายให้คนที่สัญจรไปมาทางเรือ ได้อีกด้วย

ภรรยาของเจี๊ยะได้รับที่ดินมรดกซึ่งเดิมที่ดินนั้นทำสวนส้ม เจี๊ยะจึงไปดูแลสวนส้มและให้ภรรยาดูแลร้านค้า ต่อมาเขาเปลี่ยนมาเลี้ยงปลาเนื่องจากการเลี้ยงปลาดูแลง่ายกว่าการทำสวนส้มเพราะไม่ต้องคอยฉีดยาฆ่าแมลงและบำรุงรักษาเหมือนต้นไม้ ในปีที่ 10 ของการเลี้ยงปลา เจี๊ยะขาดทุนอย่างมากเพราะปลาเป็นโรคตายหมด เจี๊ยะจึงเลิกเลี้ยงปลาและจัดสรรที่ดินบางส่วนขายเพื่อนำเงินมาใช้หนี้ธนาคาร เมื่อใช้หนี้ธนาคารหมด เจี๊ยะรับจ้างกิจการโรงงานผลิตน้ำคั้นจากลูกเขย ระบบการบริหารงานของเจี๊ยะใช้หลักการบริหารแบบง่าย ๆ เขาควบคุมดูแลทุกอย่างด้วยตัวเอง ส่วนงานเฉพาะด้านจ้างคนที่มีความรู้มาทำงานให้ ร้านขายของชำยังคงเปิดขายอยู่ ส่วนลูกๆของเขาต่างแยกย้ายกันไปทำงานตามความรู้ที่ได้ศึกษามา

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแซ่กอ

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. เกษตรกร	มีที่ดินของครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยการผลิต และไม่ต้องใช้ความรู้มากแต่อาศัยการฝึกฝนสังเกตในการประกอบอาชีพ
2. ร้านขายของชำ	สินค้าซื้อขายง่าย ได้เงินเร็ว
3. ทำสวนส้ม	ได้รับที่ดินมรดกของฝ่ายภรรยา ซึ่งเดิมที่ดินนั้นทำสวนส้มอยู่แล้ว
4. เลี้ยงปลา	ศึกษาวิธีการเลี้ยงปลาจากเพื่อนและขั้นตอนการเลี้ยงไม่ยุ่งยากเหมือนการทำสวนส้ม, ขยายพื้นที่บ่อเลี้ยงปลาจะได้กำไรเพิ่มขึ้นอย่างมาก
5. ทำโรงงานผลิตน้ำ	รับจ้างกิจการต่อจากลูกเขยเพราะตนเองยังไม่มีอาชีพใหม่ทำหลังจากเลิกเลี้ยงปลา ศึกษาขั้นตอนการผลิตแล้วเห็นว่าไม่ยุ่งยากและมีโอกาสได้เป็นเจ้าของโรงงาน

เจี๊ยะมีความพยายามในการสร้างฐานะของตนเองจนสามารถเลื่อนฐานะเป็นคนรวยคนหนึ่งในตลาดอ้อมใหญ่ วิธีชีวิตของเขาเริ่มต้นด้วยการเป็นเกษตรกรเพราะอาศัยอยู่กับพ่อแม่ซึ่งเป็นเกษตรกร เมื่อแยกครอบครัวออกมาอยู่ตามลำพัง เขาเริ่มอาชีพค้าขายเพราะยังไม่มีที่ดินของตัวเองและไม่มีเงินทุนมากพอที่จะซื้อที่ ต่อมาเมื่อได้รับที่ดินมรดกจากฝ่ายภรรยาเขากลับมาเป็นเกษตรกรอีกครั้ง เจี๊ยะสนใจหาความรู้ในเรื่องการเกษตรและเห็นว่า การเลี้ยงปลาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ดีอาชีพหนึ่ง เขาได้ศึกษาวิธีการเลี้ยงจากเพื่อนและขอคำแนะนำจากเกษตรกรอำเภอนำมาปฏิบัติตามได้ผลสำเร็จ ต่อมาเจี๊ยะ

เด็กเลี้ยงปลาเพราะปลาเป็นโรคตายซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถแก้ไขได้ทัน เขาต้องหาเงินมาใช้หนี้อยู่หลายปี เมื่อหมดหนี้เขียมองหาอาชีพใหม่ ทอดทิ้งที่ถูกเขตต้องการแข่งโรงน้ำ เข็คิดว่าเขาสามารถควบคุมดูแลได้จึงรับแข่งกิจการต่อและทำเรื่อยมาจนปัจจุบัน

ครอบครัวที่ 6 ครอบครัวของเคียง แซ่เฮ้ง

ก่อนแต่งงานเคียงมีอาชีพขายเรือรับซื้อผลไม้จากชาวสวนมาขาย หลังการแต่งงานเคียงย้ายมาอยู่บ้านที่สร้างใหม่บนที่ดินของภรรยาเปลี่ยนอาชีพมาทำนา ค่อมามีนาขุทุนซึ่งเป็นพ่อค้าขายผักจากกรุงเทพฯ มาจ้างปลูกผักภาคเหนือ เคียงจึงเปลี่ยนมาปลูกผักภาคเหนือ เคียงแต่งงานเมื่ออายุ 30 ปี หลังการแต่งงานเคียงและภรรยามีอาชีพปลูกผักภาคเหนือได้ 3 ปี เขาเปลี่ยนอาชีพมาทำสวนกล้วยไม้ เมื่อภรรยาเสียชีวิต เคียงจึงเลิกทำสวนกล้วยไม้และเปลี่ยนมาปลูกมะนาว เขาใช้ที่ดินของแม่ส่วนหนึ่งสร้างห้องพักให้คนงานเช่าอยู่อาศัย ต่อมาแม่ของเคียงแบ่งที่ดินให้ เคียงกู้เงินจากธนาคารมาสร้างห้องเช่าเพิ่มอีก 20 ห้องและสร้างบ้านหลังใหม่โคซใช้ด้านข้างของบ้านเป็นร้านขายของให้คนงานที่อาศัยอยู่แถวนั้น

คิมน้องชายของเคียงเริ่มออกมาทำงานนอกบ้านเมื่ออายุ 17 ปี โดยวิ่งรถรับขายผักและผลไม้ตามหมู่บ้าน คิมแต่งงานก่อนเข้ารับการศึกษา หลังจากปลดประจำการแล้ว เขามละภรรยาพากันมาเช่าบ้านอยู่หอใหญ่เพราะเป็นบ้านเกิดของคิมและพี่น้องของคิมอยู่ที่หอใหญ่หลายคน คิมเริ่มค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เมื่อมีทุนมากขึ้นจึงเช่าบ้านแห่งใหม่ที่อยู่ใกล้ๆ กันเปิดร้านขายของและใช้เป็นที่พักอาศัย

คิมลงทุนขายข้าวคัมในช่วงกลางคืน ในระยะแรกลงทุนไม่มาก เมื่อมีลูกค้าประจำมากขึ้นจึงขยายกิจการ นอกจากนี้เขามีอาชีพเสริมอย่างอื่นอีก ได้แก่ ซื้อตู้เพลงหอคดหรือดูไปวางที่ร้านอาหาร แล้วแบ่งเปอร์เซ็นต์ให้เจ้าของร้าน, รับซื้อกากมะพร้าวจากโรงงาน ไปขายค่อให้โรงงานอาหารสัตว์ ส่งแก๊สให้โรงงาน ฯลฯ คิมวางแผนชีวิตให้ลูกสาว เมื่อถูกสาวคนโตแต่งงานเขาช่วยลงทุนเปิดร้านขายข้าวสารและขายแก๊สหุงคัมให้ลูกสาวคนโต ลูกสาวคนที่สองให้ช่วยขายก๊วยเตี๋ยและขายข้าวคัมตอนกลางคืน ลูกสาวทั้งสองคนอยู่ใกล้บ้านคิม

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแซ่เฮ้ง

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. ขายเรือขายผลไม้แล้วเปลี่ยนไปเป็นลูกจ้างโรงสี	เปลี่ยนอาชีพเพราะต้องการหาเงินทุนมาเช่าที่ดินทำนา
2. ทำนา	ค่าเช่าที่ดินไม่แพง
3. ปลูกผักภาคเหนือ	นายทุนออกทุน (เมตคพันธ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง) ให้และรับซื้อผลผลิตทั้งหมด

4. ห้องพักให้เช่าและค้าขาย (เคื่อง)	อยู่ใกล้แหล่งชุมชน มีประชากรมาก ขายของให้คนที่มาเช่าห้องพักและชาวบ้านที่อาศัยอยู่แถวนั้นเพื่อเพิ่มรายได้และมีงานทำ
5. ร้านขายข้าวต้ม (คิม)	ร้านขายข้าวต้มเจ้าเก่าถึกกิจการและยังไม่มีเจ้าใหม่มาขาย, ใช้เงินลงทุนไม่มาก, ไม่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน

ทั้งเคื่องและคิมเป็นชาวฮ่อมใหญ่โดยกำเนิด เคื่องโชคดีที่ได้รับมรดกที่ดินทั้งจากฝ่ายภรรยา และจากพ่อแม่ตัวเอง เขาจึงใช้ผลประโยชน์จากที่ดินและอาศัยอยู่ที่ฮ่อมใหญ่มากตลอด คิมมีความสุข พ้นกับพี่น้องและสถานที่เกิด เมื่อเขาแต่งงานกับภรรยาซึ่งเป็นคนค่านินสะควก (จังหวัดราชบุรี) เขาเลือกกลับมาอยู่ที่ฮ่อมใหญ่และเลือกประกอบอาชีพต่างๆ ที่ไม่ต้องใช้เงินลงทุนสูงและพยายามสะสมเงินทองนำมาเป็นเงินลงทุนหมุนเวียนค้าขายเพื่อสร้างฐานะที่มั่นคงให้ครอบครัว นอกจากนี้เขายังเป็นผู้สอนวิธีค้าขายและออกทุนให้ลูกสาวมีกิจการของตนเองด้วย

ครอบครัวที่ 7 ครอบครัวของเล็ง แซ่ตัน

เล็งของเล็งมีอาชีพปลูกพริกและเลี้ยงหมูไว้ขายประมาณ 10 ตัว เมื่อเคียดดา แม่ของเล็งจึงย้ายไปอยู่ที่ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี เล็งจบชั้นป. 4 เมื่ออายุ 13 ปี เขาเข้ามาอยู่ตลาดพริกกับครอบครัวของพี่สาวคนที่สองและเริ่มเป็นลูกจ้างขายตลอดช่องถึงคโปรที่สี่แยกตลาดพริกในคอนกลางคืน กลางวันกลับมานอนที่บ้านพี่สาว ต่อมาเปลี่ยนมาหัดเข็บกระเป๋ที่บ้านของพี่สาวโดยไม่มีค่าแรง เขาคิดหาอาชีพใหม่และเลือกเป็นช่างเข็บผ้า โดยไปสมัครเป็นลูกจ้างหัดงานได้ค่าแรงตอบแทนเพียงเล็กน้อย เมื่อเล็งมีความชำนาญเขาจึงลาออกไปทำงานที่ร้านใหม่เป็นช่างเข็บกางเกงและได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้น เล็งอายุ 21 ปีเขาต้องเกณฑ์ทหารที่ท่าม่วงแต่ไม่โดนจึงกลับมาอยู่ตลาดพริกอีกครั้ง เล็งเปิดร้านตัดเสื้อของตัวเองเป็นครั้งแรกที่อันภอตลาดบัวหลวง จังหวัดอุซุซา และเลิกกิจการเพราะน้ำท่วม ต่อมาเขาเปิดร้านใหม่แล้วก็ปิดร้านย้ายที่อยู่และเปิดร้านใหม่อีกหลายครั้ง จนกระทั่งเขาสามารถเก็บเงินซื้ออาคารพาณิชย์ที่ฮ่อมใหญ่ได้ 1 หลัง และย้ายมาอยู่ฮ่อมใหญ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา ปัจจุบันลูกชายคนโตของเล็งรับราชการ ส่วนอีกสามคนทำงานบริษัทเอกชน ลูกคนสุดท้ายต้องกำลังศึกษาอยู่ชั้น ม. 1

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวขั้นต้น

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. ปุ่กทริก เลียงหนุ	อาชีพของเกษตรกรที่อาศัยอยู่แคว้นนั้น
2. ลูกจ้างขายลอคชอง	อยากหางานทำในกรุงเทพฯ, ต้องการรู้วิชาชีพเพื่ออนาคตแต่ยังไม่มืเงินทุน และยังไม่รู้จักสถานที่ฝึกวิชาชีพ
3. ช่างเย็บกระเป่า	ช่วยที่สาวทำงานและทลคองทำงานเย็บกระเป่าดูว่าชอบหรือไม่ซึ่งยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะชืคเป็นอาชีพ
4. ร้านค้ดเสื่อผ้า	งานสบายกว่าช่างเย็บกระเป่า อยากมีวิชาชีพค้ดตัวและมีความตั้งใจว่าจะมีร้านของตัวเอง

ครอบครัวขั้นต้นขาดผู้นำครอบครัวคือ เตีอ ตั้งแต่ถูกขังเล็ก แม่จึงเป็นผู้เลี้ยงดูถูกเพ็องคนเดียว เมื่อจบการศึกษาถึงค้ดตัดสินใจเข้ากรุงเทพฯ มาอยู่กับที่สาวเพื่อหางานทำ เขาค้ดตัดสินใจเลือกทำงานเป็นช่างเย็บค้ดและหวังว่าจะมีร้านของตัวเองในอนาคต ค้ดนั้นแล้งจึงต้องหาที่เรียนรู้และฝึกค้ดทำงานเย็บเสื่อผ้า แล้งฝึกทำงานจนชำนาญและเริ่มหาประสพการณ์ทำงานจากร้านที่รับเงินเป็นช่างเย็บประจำร้าน และพยายามเรียนรู้วิธีการค้ดๆในร้านเพื่อนำมาใช้ในเวลาทีแล้งเปิดร้านของตัวเอง ในที่สุดเขาก็ประสพความสำร็จได้เป็นเจ้าของร้านตามทีหวังไว้และทำอาชีพเย็บผ้าลอคออกมา

ครอบครัวที่ 8 ครอบครัวของเส็ง แซ่เตีอ

อาชีพเดิมของก้งและเตีอของเส็งคือเลียงหนุ เตีอของเส็งมีความรู้เรื่องการข้อมค้ดเพราะเคยเป็นลูกจ้างโรงงานข้อมค้ดในช่วงเวลาที่อยู่กับก้งและยังไม่มืครอบครัวใหม่ที่ประเทศไทย เมื่อเส็งมาอยู่กับเตีอ เขาช่วยเตีอเลียงหนุในระยะแรกและเมื่อเตีอเปิดโรงงานข้อมค้ดตามความหวังของเตีอ เส็งกลายเป็นผู้ช่วยคนค้ดของครอบครัวโดยเป็นผู้นำสินค้ดไปเสนอขายในที่ค้ดๆ ลูกจ้างในโรงงานเป็นญาติที่ชวนมาช่วยทำงานประมาณ 4-5 คน และอาศัยแรงงานจากน้องๆของเส็งที่เป็นลูกแม่เล็ก ค้ดขณะการบริหารงานเป็นแบบครอบครัว

เมื่อเส็งมืครอบครัวเขาช่วยงานโรงงานข้อมค้ดของเตีออีก 14 ปีจึงแยกครอบครัวออกมาอยู่ที่ข้อมใหญ่เพื่อเปิดร้านขายชาบรรจุเส็งซึ่งเตีอให้เงินมาลงทุนจำนวนหนึ่ง เส็งเป็นสมาชิกของสมาคมร้านชาชาที่กรุงเทพฯ และเป็นสมาชิกชมรมร้านชาชาจังหวัดนครปฐม ทุกปีจะมีงานถึงงตั้งสรรค้ระหว่างผู้ประกอบกรร้านชาชาในจังหวัดนครปฐม ผู้ที่มาร่วมงานส่วนใหญ่เป็นชาวจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีน (แต่จ้ว) เส็งไปร่วมงานถึงงทุกปี ในงานถึงงเขาได้พบกับเพื่อนชาวจีนเสมอและทักทาย

กันด้วยภาษาจีน แต่ในระหะทางนี้คนรุ่นถึงมีอายุมากขึ้นและไม่ค่อยไปร่วมงาน จะมีแต่คนรุ่นใหม่ที่เป็นลูกหลาน ไปร่วมงานแทนและมักใช้ภาษาไทยพูดคุยกันมากกว่าภาษาจีน

อย่างไรก็ตามครอบครัวถึงเป็นครอบครัวใหญ่ที่ประกอบด้วยครอบครัวของลูกชายทั้งสองคนอาศัยอยู่รวมกัน จึงจำเป็นต้องหารายได้เพิ่มสำหรับครอบครัว ปัจจุบันนี้นอกจากขายชาแล้วจึงขายขนมส่งด้วย (หมายถึง ขายขนมขบเคี้ยวต่างๆครั้งละจำนวนมาก เช่น 5 โหล, 10 โหล เป็นต้น)

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแห่งเดียว

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. เกษิงหมู	อาชีพของพ่อแม่
2. โรงงานซ่อมผ้า	มีความรู้เรื่องการซ่อมผ้า มีปัจจัยในการลงทุนคือที่ดิน เงินทุน และรู้แหล่งซื้อขาย
3. ร้านขายชาและขายขนมส่ง	การแข่งขันในอาชีพเดียวกันเมื่อเลือกตั้งถิ่นฐานที่ช้อมใหญ่มีน้อย งานสบายกว่าการทำงานในช้อสอง และต้องการสร้างอาชีพหลักให้ครอบครัว

ครอบครัวของถึงใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาชีพจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง จะเห็นได้ว่าเมื่อกังมีอาชีพเลี้ยงหมู กังสอนเตี๊ เมื่อเตี๊แยกครอบครัวออกมาเตี๊ก็เลี้ยงหมูเหมือนกัง และเมื่อถึงมาอยู่กับเตี๊ ถึงช่วยเตี๊เลี้ยงหมู เตี๊ของถึงอยากมีความรู้ในอาชีพอื่นจึงสมัครเป็นลูกจ้างโรงงานซ่อมผ้าและเก็บเกี่ยวความรู้ให้ได้มากที่สุดเพราะเตี๊มีเป้าหมายว่าจะเปิดโรงงานซ่อมผ้าในอนาคต

ถึงได้ความรู้เรื่องการเลี้ยงหมูและการซ่อมผ้าจากเตี๊ แต่เขาไม่คิดจะทำอาชีพทั้งสองนี้ เมื่อมีครอบครัว ถึงอยากเปลี่ยนมาค้าขายอยู่กับบ้าน เขาคิดเปิดร้านขายชาและไปอบรมความรู้เรื่องชาจากสมาคมร้านขายชา เมื่อมาถึงรุ่นลูกของถึง ถึงให้ลูกช่วยขายชาที่บ้าน เนื่องจากลูกของถึงเรียนไม่สูงและลูกไม่อยากไปเป็นลูกจ้างคนอื่น เมื่อลูกของถึงทั้งสองคนแต่งงานและอยู่ร่วมในครอบครัวใหญ่ค่าใช้จ่ายในบ้านเพิ่มขึ้น ถึงจึงลงทุนให้ลูกขายขนมส่งเพิ่มอีกอาชีพหนึ่งซึ่งอาชีพนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้มาก เพราะเป็นการซื้อขายแบบง่าย ๆ

ครอบครัวที่ 9 ครอบครัวของไอ้ แห่งเตี๊

เตี๊และแม่ของไอ้ทำไร่ชาอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี ไอ้และพี่ชายเกิดที่จังหวัดกาญจนบุรี เตี๊สนใจแค่เรื่องทำมาหากินเพราะฐานะครอบครัวยากจนมาก ลูกชายทั้งสามคนจึงไม่มีใครได้เรียนหนังสือ เมื่อไอ้อายุ 18 ปี เขาออกจากบ้านมาสมัครทำงานกับถ้ำแก่ที่นครปฐมเป็นลูกจ้างหัดเขียนเลขขึ้นในสคริปประมาณสองปีต่อมาเขาลาออกจากราชการและเข้ากรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ ไอ้ทำงานเป็น

ถูกจ้างร้านตัดเสื้อผ้าในกรุงเทพฯ ได้ไม่นานเขาได้เป็นเจ้ากร้านตัดเสื้อผ้าของตนเอง ใ้เปิดร้านตัดเสื้อผ้าได้สองปีก็แต่งงาน

ใ้ออยากขยับขยายที่อยู่ใหม่เพราะสมาชิกครอบครัวเพิ่มขึ้น เขากับเงินจำนวนหนึ่งเพื่อซื้อบ้านซึ่งเขาคิดว่าจะซื้อบ้านชานเมืองเพราะราคาถูกกว่าในกรุงเทพฯ และอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ใ้เลือกมาอยู่ล้อมใหญ่ด้วยเหตุผลดังกล่าว

ลูกชายของใ้ 3 คนแรกเรียนจบชั้นป. 6 ซึ่งเป็นระดับการศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้น ใ้สอนให้ลูกชายทำงานตัดเย็บเสื้อผ้าที่ร้านเพราะลูกไม่ยอมออกไปทำงานที่อื่น ปัจจุบันลูกชายของใ้จึงทำอาชีพเดียวกับพ่อและช่วยงานที่ร้านเป็นประจำ

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแม่เดี่ยว

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. - ทำไร่ยาสูบ - ปลุกช้อย	อาชีพพ่อแม่ ขั้นตอนการปลูกยาสูบเป็นงานที่เหนือกว่าการปลูกพืชอื่นๆ ผลผลิตราคาถูก จึงเปลี่ยนมาปลุกช้อย เพราะรายได้เมื่อตัดช้อยขายได้มากกว่าและมีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน
2. ช่างเย็บเสื้อ และกางเกง	อยากมีวิชาชีพคิดตัว เพราะไม่ยอมทำงานเกษตร สนใจการตัดเสื้อผ้า ใ้อ่านเขียนภาษาไทยไม่ได้และคิดว่าอาชีพนี้ไม่จำเป็นต้องอ่านเขียนได้ก็ทำได้

ใ้อออกจากบ้านเมื่ออายุ 18 ปี เพราะเขาไม่ยอมเป็นเกษตรกรเหมือนพ่อแม่และพี่ชาย ใ้ตั้งใจว่าจะเป็นช่างเย็บผ้าจึงสมัครทำงานกับคนที่มีความรู้ด้านนี้ ใ้มีความหวังเหมือนกับช่างเย็บผ้าคนอื่นที่อยากมีร้านของตนเอง เมื่อญาติของใ้เสนอออกสถานที่เปิดร้านที่บางแคให้ เขาก็น่าต้องเปิดร้านทั้งๆที่ยังตัดกางเกงไม่เป็น ส่วนเสื้อพอจะตัดได้บ้าง แต่ที่ร้านาญาติองงานเย็บเสื้อและกางเกง ใ้ออาศัยเพื่อนที่เป็นเจ้ากร้านช่วยสอนวิธีการตัดกางเกงให้ เขาพัฒนาวิธีการทำงานของตัวเองจนสามารถเรียนรู้วิธีการต่างๆ ที่จะทำให้งานออกมาสวยเป็นที่ถูกใจของลูกค้าได้ เมื่อเขามีลูกเขาได้ถ่ายทอดความรู้เหล่านี้ให้กับลูกๆ ซึ่งหวังให้เป็นวิชาชีพคิดตัวต่อไป

ครอบครัวที่ 10 ครอบครัวของอั้ง แม่เดี่ยว

เด็กของอั้งเริ่มอาชีพด้วยการทำขนมเบี๊ยะขายโคลงลงทุนร่วมกับเพื่อน หลังจากแม่พาอั้งและน้องชายกลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน เด็กชายไปอยู่ดูโหงปาคีและเปลี่ยนอาชีพเป็นเลี้ยงหมูและย้ายที่อยู่อีกครั้ง ไปอยู่ที่อำเภอกันตัง จังหวัดคว้ง ทำอาชีพขายอาหารเป็นอาชีพสุจริตของเคื่อ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองใกล้สงบ ชังกลับมามีชีวิตในประเทศไทย เขาทำงานเป็นลูกจ้างบริษัทขนส่งสินค้าผ่านทางรถไฟสายพหุ-ป่าดงเบขาร์ ได้ระยะหนึ่งจึงลาออกจากบริษัทมาทำการค้าเอง (ขายของหนีภาษี) ชังทำงานนี้ได้ 5 ปีถูกตำรวจยึดสินค้าได้ ตัวเขาหนีเข้ากรุงเทพฯ ในขณะนั้นเขารู้สึกกลัวมากแต่ต้องหางานทำเพื่อปากท้อง เขาทำงานที่ร้านขายไข่อยู่ 1 ปีจึงลาออกมาทำงานกับญาติที่ราชบุรี ตามคำชักชวนของญาติซึ่งมีอาชีพค้าไม้

ต่อมาชังร่วมลงทุนกับเพื่อนเป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อพืชผลเกษตรและพริกแห้งไปขายที่ตลาดราชบุรี เนื่องจากชังขาดประสบการณ์ในด้านนี้จึงค้าขายขาดทุนในที่สุดต้องเลิกอาชีพนี้ เขากลับมาอยู่กรุงเทพฯ ได้งานใหม่เป็นคนส่งยาแก้อาเจียนและเถื่อนฐานะเป็นหุ้นส่วนโรงงานผลิตยาแก้อาเจียนเมื่อเพื่อนชวนให้ไปทำงานด้วยกัน แต่หุ้นส่วนทั้งหมดมีความเห็นไม่ตรงกันจึงแยกย้ายกันไปเปิดโรงงานของตนเองรวมทั้งชังด้วย ในปีที่ดีของการเปิดโรงงานปรากฏว่าชังไม่สามารถรักษารูถักของเขาต่อไปได้ เพราะมีญาติซึ่งเป็นสินค้าตัวใหม่ที่ใช้กำจัดชังได้สะดวกกว่าทำให้ยากแก่การขายไม่ค่อชังได้

ชังเปลี่ยนมาขายหินทรายสำหรับงานก่อสร้างและย้ายที่อยู่ใหม่มาอยู่ที่บางแคเพื่อเปิดร้านขายวัสดุก่อสร้าง หลายปีต่อมาชังซื้อที่ดินที่อ้อมใหญ่และเริ่มสร้างบ้าน จนกระทั่งปีพ.ศ. 2527 ชังและครอบครัวจึงย้ายมาอยู่อ้อมใหญ่และยังประกอบอาชีพขายหินทรายอยู่ ภูเขาของชังเมื่อเวียนจบต่างแยกย้ายกันไปทำงานตามความต้องการของคน ไม่มีใครทำอาชีพเดียวกับชัง

ลำดับขั้นของการประกอบอาชีพครอบครัวแห่งเดียว

อาชีพ	เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพ
1. ขายขนมเปียะ (อาชีพของเตี้ย)	มีความรู้ความชำนาญในการทำงาน
2. ขายข้าวแกง (อาชีพของเตี้ย)	ใช้เงินลงทุนไม่มาก และทำเลที่ตั้งเหมาะสม
3. ขายของหนีภาษี	ลงทุนน้อยได้กำไรมากแต่มีความเสี่ยงสูงเพราะผิดกฎหมาย
4. ลูกจ้างร้านขายไข่	หางานทำเพื่อเลี้ยงตัวเอง
5. เสมียนโรงไม้	ญาติชวนไปทำงานเสนอเงินเดือนให้ดีกว่างานเก่าและชังสนใจเรื่องค้าไม้
6. พ่อค้าคนกลางรับซื้อพืชผลเกษตรจากชาวสวน	เพื่อนชักชวนให้ร่วมลงทุน รู้วิธีการซื้อขายแต่ไม่มีประสบการณ์ จึงขาดลองเสี่ยงทำอาชีพนี้
7. โรงงานผลิตยาแก้อาเจียน	มีความรู้ความชำนาญในอาชีพ มีเงินทุน
8. จำหน่ายหินทราย	ศึกษางาน โดยไปเป็นลูกจ้างโรงไม้หินก่อนที่จะคิดค้าขายเองและต้องการหาอาชีพหลักสำหรับครอบครัว

เส้นทางอาชีพของยังไม่ได้เริ่มต้นการเป็นเกษตรกร เดิมของยังเป็นพ่อค้ามีอาชีพค้าขาย ซึ่งอยากค้าขายบ้างแต่เขายังไม่มีทุน จึงเริ่มเป็นลูกจ้างในบริษัทขนส่งสินค้า เขาเห็นช่องทางในการขนสินค้าหนีภาษีมาขาย ถ้าทำสำเร็จจะมีกำไรมากขึ้นเรื่อยๆจากการขายสินค้าซึ่งเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ถ้าไรเป็นสิ่งที่ตั้งใจให้ยังแอบทำอาชีพนี้อยู่อีกหลายปี จนกระทั่งถูกตำรวจจับแต่ยังหนีรอดได้ ในระยะต่อมายังเปลี่ยนมาทำอาชีพอื่น ซึ่งเขาพยายามศึกษาหาความรู้ในอาชีพต่างๆที่เขาทำ ถ้าไม่มีความรู้ความชำนาญในอาชีพ โอกาสในการขาดทุนจะมีมาก ดังเช่นเมื่อครั้งที่เขานำสินค้าคนกลางรับซื้อพืชผลเกษตรไปขายที่ตลาดราชนาบุรี ยังไม่เคยเป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อสินค้าเกษตรและไม่มีความรู้ในเรื่องนี้ เมื่อลงทุนทำอาชีพนี้เขาจึงประสบภาวะขาดทุนอย่างมาก

ยังทำงานเป็นลูกจ้างส่งซากกันขูดในเวลาต่อมา ทำให้เขามีโอกาสศึกษาวิธีการผลิตและขั้นตอนการขายสินค้า ในที่สุดเขาได้เป็นเจ้าของโรงงานขนาดเล็กผลิตซากกันขูดและเป็นผู้นำสินค้าไปเสนอขายเองเพราะเขาเคยขายมาก่อน ยังต้องเลิกกิจการเมื่อประสบภาวะขาดทุนผลิตแล้วขายไม่ได้ เพราะในท้องตลาดมีสินค้าตัวใหม่มาแทนซากกันขูด ยังเปลี่ยนอาชีพอีกครั้งเป็นอาชีพสุดท้ายที่ยังทำมาถึงปัจจุบันคือขายหินทราย ทุกครั้งที่ยังเปลี่ยนอาชีพเขาจะอาศัยความมั่นใจว่า “ทำได้” เป็นสิ่งแรก ส่วนความรู้และประสบการณ์เป็นสิ่งตามมา แต่ในระยะหลังการเปลี่ยนอาชีพของยังจะต้องศึกษาหาความรู้และมีโอกาสยังจะทำงานนั้นจนชำนาญถึงจะยึดเป็นอาชีพของครอบครัว

5.2.2 วิเคราะห์ภาพรวมด้านอาชีพและการศึกษา

เหตุผลของชาวจีนรุ่นแรกทั้ง 10 ครอบครัวที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่เนื่องจากความกดดันทางเศรษฐกิจในประเทศจีน ในการวิจัยนี้พบว่าชาวจีนรุ่นแรกจำนวน 8 ครอบครัวเริ่มประกอบอาชีพการเกษตร เนื่องจากในสมัยก่อนมีที่ดินว่างจำนวนมาก ชาวจีนสามารถเข้าไปหักร้างฉางพงใช้ประโยชน์จากที่ดินเหล่านี้ได้โดยไม่มีใครมาคอยตรวจสอบ หรือถ้าชาวจีนมีเงินเพียงเล็กน้อยก็สามารถเช่าที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกจากเจ้าของที่เป็นคนไทยได้เพราะค่าเช่าที่ดินในสมัยก่อนราคาถูก ในครอบครัวที่สมาชิกรุ่นที่ 1 ประกอบอาชีพการเกษตร ถูกๆจะเป็นแรงงานสำคัญสำหรับครอบครัว ถูกสาวจะอยู่กับพ่อแม่จนกว่าจะแต่งงานไปอยู่บ้านสามี ส่วนถูกชายเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มมักจะออกจากบ้านไปหาอาชีพอื่นที่ต่างจากอาชีพของพ่อแม่ เพราะต้องการหาประสบการณ์ชีวิตและอยากมีอาชีพที่มีรายได้ดีกว่าอาชีพเกษตร อาชีพที่สมาชิกรุ่นที่สองของครอบครัวเลือกทำในระยะแรกจะแตกต่างกันไป เท่าที่พบจากการสัมภาษณ์ได้แก่ อาชีพช่างฝีมือ อาชีพค้าขาย (โปรดสังเกตจากตารางที่ 8)

นอกจากอาชีพการเกษตรแล้ว ชาวจีนรุ่นแรกที่มีเงินทุนติดตัวมานั้นน้อย จะสนใจค้าขายเล็กน้อยๆ พอเลี้ยงตัวเองได้ สินค้าที่นำมาขายจะรับซื้อจากชาวไร่ชาวนาแล้วทำการค้าโดยการต้องวิ่งไปตามแม่น้ำท่าคลอง ต่อมาเมื่อค้าขายมีกำไรเพิ่มและเริ่มมีครอบครัวจะขยายกิจการเพื่อรองรับสมาชิกในครอบครัว (เช่น ครอบครัวแซ่ตั้งและครอบครัวแซ่เตี๋ย) ความสามารถทางการค้าทำให้เขามองหากำไรจากค่าบริการในการซื้อและขายสินค้า ขณะเดียวกันก็มีกตวิชค้าขายเฉพาะตัวที่จะรักษาสถานภาพทางการค้าของตนไว้

ครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าขายในรุ่นแรก พ่อแม่มีวัตถุประสงค์ให้ลูกช่วยค้าขายเพราะต้องการสอนเรื่องการค้าขายให้ลูกทางอ้อม ความรู้เรื่องการค้าขายกลายเป็นพื้นฐานการค้าที่ทำให้สมาชิกในรุ่นที่สองหรือรุ่นที่สามเลือกอาชีพค้าขายตามพ่อแม่ แต่สินค้าที่ขายอาจเปลี่ยนไปและความรู้เฉพาะอย่างสำหรับการขายสินค้าก็เปลี่ยนไปด้วย ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่เกินความสามารถของบุคคลเหล่านี้

ตารางที่ 8 การประกอบอาชีพของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในแต่ละรุ่น

ครอบครัวที่	รุ่นที่ 1	รุ่นที่ 2	รุ่นที่ 3	รุ่นที่ 4
1. แซ่ลิ้ม	เกษตรกร (ทำนา)	ทำนา/ ทำสวนผัก	ทำสวนผัก/ ทำไร่ฮ้อ/ ไร่ยาง รถยนต์/ ค้าขาย (ขายส่งน้ำแข็ง และน้ำอัดลม) และเช่าโรงงาน ผลิตน้ำแข็งส่งขายในพื้นที่	ค้าขาย (ขายส่ง น้ำแข็งและน้ำ อัดลม)/ โรงงาน ผลิตน้ำแข็ง
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ไม่ได้เรียนหนังสือ	เรียนในโรงเรียนสอนภาษาจีน ที่ปิดสอนในประเทศไทยไม่ ถึงปีเพราะโรงเรียนปิด	ระดับ ม. 6
2. แซ่จิ่ง	เกษตรกร (ทำสวนผัก)	ช่างตีเหล็ก/ ร้านอาหาร	ถูกฆาตกรใจช่วยต้มแม่ขาย อาหาร/ ถูกฆาตกรเด็กเปิดร้าน รับจ้างเดินใส่ที่ภายในบ้าน และรับจ้างงาน	กำลังศึกษา
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ม.6 / ระดับปวศ. สาขาไฟฟ้า	-
3. แซ่ตั้ง	ค้าขาย (ขายของที่ ตลาด)	ค้าขาย (ขายของชำและถือ ผ้าเต็นท์รูป)	ถูกฆาตกรใจช่วยตำรวจ, ถูกฆาต กรเด็กทำบัญชี โรงน้ำแข็ง	กำลังศึกษา
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	เรียนหนังสือที่ประเทศจีน	ระดับม. 3 และม. 6	-
4. แซ่อู	เกษตรกร (ปลูกเห็ด/ ทำ ไร่ฮ้อ)	ช่างเย็บเสื้อผ้า/ ร้านขาย แก้วตึกและขายของชำ	ร้านขายข้าวเหนียวและ ขายของชำ	-
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ระดับชั้น ป.4	ระดับปวศ.	-
5. แซ่กอ	เกษตรกร (ทำสวนปาล์ม)	ร้านขายของชำ/ ทำสวน ส้ม/ เลี้ยงปลา/ เจ้าของโรง งานผลิตน้ำดื่มขนาดเล็ก	รับราชการ, ถูกจ้างบริษัทออก ชน	กำลังศึกษา
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ระดับชั้น ป.4	ระดับปริญญาตรี	-

6. แซ่เอ็ง	เกษตรกร (ทำนา)	เลี้ยงไก่ตามก้วไม้/สร้างห้องพักให้ผ่านและปิดร้านขายของชำเล็กๆ คิดวีจรรยาเขตกันและผลไม้/เปิดร้านขายข้าวต้ม	ถูกของคือองค์เลี้ยงเรือนหนึ่งถือ กินชอกทุนให้ถูกสาวคนโตเปิดร้านขายข้าวสาร ถูกสาวคนเล็กช่วยถนอมอาหาร	-
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ระดับชั้น ป.4	ระดับชั้น ป.6	-
7. แซ่ตัน	เกษตรกร (ทำสวนพริกและเสี้ยวหมู)	ขายลวดช่อง/ช่างเย็บกระเป๋านักเรียน/ร้านตัดเสื้อผ้า	รับราชการ, ทำงานในบริษัทเอกชน	-
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ระดับชั้น ป.4	ระดับปริญญาตรี	-
8. แซ่เอี้ยว	เกษตรกร (เลี้ยงหมู)	เลี้ยงหมู/โรงงานซ่อมผ้า	เลี้ยงหมู/ร้านขายยา	ร้านขายยาและขายขนมต่าง
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	เรียนหนังสือที่ประเทศจีน	เรียนหนังสือที่ประเทศจีน	ระดับชั้น ป.6 แถม.3
9. แซ่เตียว	เกษตรกร (ทำไร่ยาสูบ)	ร้านตัดเสื้อผ้า	ช่างเย็บเสื้อผ้า	กำลังศึกษา
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ระดับชั้น ป.6	-
10. แซ่เตียว	ค้าขาย (ขายขนมป๊อช/ขายข้าวแกง)	ถูกจ้างร้านขายไม้/กรรมกรโรงไม้/ถูกจ้างขายรถกันตุง/เปิดโรงงานผลิตยาสูบ/เปิดร้านจำหน่ายหินทราย	ทำงานในบริษัทเอกชน	กำลังศึกษา
ระดับการศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	เรียนหนังสือที่ประเทศจีน	ระดับปริญญาตรี	-

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยนี้ไม่ปรากฏว่าชาวจีนรุ่นแรกพยายามแสดงบทบาทการเป็นคนกลาง (middleman) ทางการค้าเพื่อเข้าไปสอดแทรกช่องว่างทางสถานภาพ (status gap) ระหว่างชนชั้นสูงและสามัญชนตามที่ Bonacich (1973) ได้กล่าวไว้ เพราะ ในชนบทช่องว่างทางสถานภาพของผู้คนในสังคมไม่ห่างกันมากนัก ชาวจีนรุ่นแรกเลือกประกอบอาชีพเริ่มต้นด้วยการเกษตรมากกว่าการค้า เนื่องจากส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและไม่มีเงินลงทุนค้าขาย เมื่อเพาะปลูกจนมีผลผลิตที่ขายได้ ผลผลิตเหล่านั้นจะถูกนำไปขายให้แก่ชาวบ้านทั่วไป

เมื่อสมาชิกรุ่นที่สองของครอบครัวเปลี่ยนอาชีพเป็นค้าขาย ลักษณะการเป็นคนกลางทางการค้าได้แฝงอยู่ในรูปของการค้า ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งผ่านปัจจัยระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคหรือระหว่างเจ้าของทรัพยากรและผู้ใช้ทรัพยากร โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องชนกลุ่มใหญ่-ชนกลุ่มน้อย หรือชนชั้นสูง-สามัญชนเข้ามาเกี่ยวข้อง

สมาชิกรุ่นที่สองหรือรุ่นที่สามของครอบครัวที่เปลี่ยนอาชีพจากการเกษตรมาค้าขายให้เหตุผลว่า อาชีพของพ่อแม่ที่เป็นเกษตรกร ต้องทำงานหนัก รายได้ที่ได้รับจากการขายผลผลิตบางครั้งก็ได้น้อย บางครั้งก็ได้น้อยเพราะราคาพืชผลการเกษตรขึ้นลงไม่แน่นอน นอกจากนี้ครอบครัวคนจีนใน

สมัยก่อนนิคมการมีลูกมาก เมื่อมีสมาชิกในครอบครัวมาก ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจึงมีแค่พอกินพอใช้ ลูกชายคนโตมักจะอยู่กับพ่อแม่เพื่อเลี้ยงดูพ่อแม่ ในขณะที่ลูกชายคนถัดมาจะเลือกทำอาชีพเดียวกับพ่อแม่หรือออกมาทำงานนอกบ้านก็ได้ ซึ่งในกรณีของลูกชายคนถัดมาไม่สามารถสรุปได้แน่นอน ถ้าลูกชายออกมาทำงานนอกบ้าน จะให้เหตุผลว่า (1) อยากทำอาชีพอื่นที่ไม่ใช่การเกษตร เพราะเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่เหนื่อยและลำบากต้องตากแดดตากฝนเป็นประจำ (2) ไม่ต้องการเป็นภาระของครอบครัวและอยากมีอาชีพคิดตัว (หมายถึง อาชีพช่างฝีมือ) ตัวอย่างนี้ได้แก่ ฮก แซ่จ้ง, ตุ่น แซ่จตุ, เก้ง แซ่ตัน, ไร่ แซ่เตี๊ว พ่อแม่ของทั้งสี่คนนี้เป็นเกษตรกร แต่พวกเขาออกจากบ้านเพื่อแสวงหาอาชีพของตัวเองตั้งแต่วัยหนุ่มซึ่งพวกเขาเลือกอาชีพช่างฝีมือ

ในกรณีที่ลูกชายคนถัดมามีอาชีพค้าขาย เช่น เชี๊ว แซ่กอ, คิม แซ่เอ็ง เขาให้เหตุผลว่า ไม่มีที่ดินของตนเอง พวกเขาคิดว่าอาชีพค้าขายเป็นอาชีพที่ได้เงินเร็ว มีเงินหมุนเวียนในการใช้จ่ายและใช้เป็นทุน ขณะเดียวกันได้เห็นตัวอย่างจากพ่อค้าทั่วไปที่รับสินค้ามาขายและสามารถหากำไรจากการขายสินค้าต่อไปยังผู้บริโภคอีกต่อหนึ่งได้ เชี๊วเลือกขายสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันเพราะเชื่อว่าคนซื้อจะต้องซื้อสินค้าเหล่านี้ คิมเลือกขายผักและผลไม้โดยวิ่งรถเร่ขายตามหมู่บ้านเพราะเป็นอาหารที่ผู้คนที่ต้องซื้อไปรับประทาน เมื่อค้าขายได้ระยะหนึ่งพวกเขาจะมีเงินเก็บสำหรับซื้อที่ดินหรือลงทุนในกิจการอื่นๆต่อไป

คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สองที่มีอาชีพช่างฝีมือ จะเข้าสู่อาชีพด้วยการเริ่มต้นเป็นเด็กฝึกงานในร้าน เจ้าของร้านมักจะเป็นลูกจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนแทบทั้งสิ้น จากคำบอกเล่าของคนไทยเชื้อสายจีนในฮ่อมใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี หลายคนบอกว่า ในวัยหนุ่มที่พวกเขาเป็นลูกจ้าง เดินแก่ร้านส่วนใหญ่เป็นคนจีนหรือคนที่มีเชื้อสายจีน เดินแก่จะนิยมเลือกรับลูกจ้างคนจีนเพราะมีความขยันและอดทน ลูกจ้างฝึกทำงานในร้านบางคนก็เป็นญาติกับเดินแก่ เดินแก่จะมีค่าตอบแทนให้เพียงพอดำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นซึ่งเป็นจำนวนเงินที่น้อยกว่าค่าจ้างของลูกจ้างที่ชำนาญงาน ทั้งนี้เพื่อแลกกับวิชาชีพที่ต้องสอน และเมื่อฝึกทำงานจนพัฒนาฝีมืออยู่ในระดับช่างแล้วจึงจะเพิ่มเงินเดือนให้สูงขึ้น

ข้อสังเกตของการเปลี่ยนอาชีพเป็นช่างฝีมือของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สอง คือ ก่อนที่จะเข้าสู่อาชีพนี้จะมีการเคลื่อนย้ายทางภูมิศาสตร์ค้ำานที่อยู่อาศัยจากชนบทไปสู่ชุมชนเมืองก่อนระยะหนึ่ง เพื่อเรียนรู้และฝึกฝนความชำนาญในอาชีพ เมื่อมีความชำนาญแล้วจะเลื่อนฐานะของตนเองขึ้นมาเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งการเป็นเจ้าของกิจการไม่จำเป็นว่าต้องอาศัยอยู่ในเมืองเสมอไป พวกเขาอาจกลับไปเริ่มต้นกิจการของตนเองในชนบทก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพพิจารณาปัจจัยแวดล้อมที่เหมาะสม

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการเลือกอย่างมีเหตุผล ในการเลือกประกอบอาชีพของสมาชิกในครอบครัว พบว่าสมาชิกแต่ละคนแต่ละรุ่นต่างมีเป้าหมายของตนเอง สมาชิกรุ่นแรกเลือกประกอบอาชีพโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความอยู่รอดและลักษณะอาชีพก็ไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้มาก จึงเลือกประกอบอาชีพเกษตรได้แก่ เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เป้าหมายในการเลือกประกอบอาชีพของสมาชิก

รุ่นต่อมาในครอบครัวคือ เพื่อความถนัดและความร่ำรวย ประกอบกับค่านิยมของคนจีนชอบการค้าขาย สมาชิกรุ่นต่อมาจึงมีแนวโน้มหันเหออกจากอาชีพเกษตรกรรมมาก

การได้เป็นเจ้าของกิจการที่ตัวเองตัดสินใจเลือกให้เป็นกิจการหลักของครอบครัว ถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ทางการค้าเป็นปัจจัยช่วยเสริมให้ตัดสินใจดำเนินธุรกิจของตนเอง ความหมายของความชำนาญทางการค้าในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าต้องเคยทำอาชีพนั้นมาก่อน บางทีผู้ที่เลือกประกอบอาชีพอาจไม่เคยทำอาชีพนั้นแต่ได้ศึกษาและรู้วิธีการทำงาน เมื่อตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนั้นจึงสามารถทำได้ อย่างไรก็ตามในการวิจัยพบว่า หลังจากที่สมาชิกรุ่นที่ 2 หรือรุ่นที่ 3 ได้หันเหออกจากอาชีพเกษตรแล้ว พวกเขาไม่ปรารถนาให้ลูกกลับไปทำอาชีพเกษตรอีก เพราะเห็นว่าเป็นงานที่เหนื่อยและลำบาก

ในเรื่องการศึกษา (จากตารางที่ 7) พบว่า พ่อแม่ชาวจีนไม่ค่อยนิยมให้ลูกเรียนหนังสือในระดับสูงเพราะเห็นว่าการศึกษาในระดับสูงในสมัยก่อนไม่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ ความรู้เรื่องการค้าและประสบการณ์ค้าขายประกอบกับความประหยัดและขยันหมั่นเพียรคือปัจจัยที่ช่วยให้การประกอบอาชีพไปได้ดี ดังนั้นสมาชิกรุ่นที่ 2 ที่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐจึงจบการศึกษามัธยมศึกษาชั้น ป. 4 ซึ่งเป็นระดับการศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้น ความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนช่วยให้อ่านออกเขียนได้ แต่ไม่มีบทบาทสำคัญในการเลือกประกอบอาชีพของสมาชิกรุ่นที่สองเท่ากับเรื่องความชำนาญในอาชีพและประสบการณ์ค้าขาย

เมื่อสมาชิกรุ่นที่ 2 ประสบความสำเร็จด้านการประกอบอาชีพในระดับหนึ่ง พวกเขาอินดีที่จะให้ลูกเรียนต่อในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับซึ่งอาจสูงถึงระดับปริญญาตรี ได้ถ้าพวกเขามีฐานะทางการเงินที่ดีพอ สมาชิกรุ่นที่ 3 ที่จบการศึกษาในระดับ ป.6 ถึง ม.3 มักจะเลือกประกอบอาชีพตามพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่มีอาชีพค้าขาย พวกเขาเลือกประกอบอาชีพค้าขาย เนื่องจากในความคิดของบุคคลเหล่านี้เชื่อว่าวิธีการซื้อมาขายไปทำให้ได้เงินเร็วและมีกำไรจากการเป็นตัวแทนส่งผ่านสินค้าระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค พวกเขาไม่สามารถเลือกเป็นผู้ผลิตได้เพราะขาดเงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นผู้ผลิต และเหตุผลอีกประการคือไม่มีความรู้ความชำนาญในอาชีพที่จะทำ ถ้าให้เลือกอาชีพที่เป็นลูกจ้างหรือทำงานในโรงงานคนกลุ่มนี้ก็จะไม่ยอมรับข้อเสนอนี้เพราะเห็นว่าอาชีพค้าขายย่อมเป็นอาชีพที่ดีกว่า

ถ้าพ่อแม่ซึ่งเป็นสมาชิกรุ่นที่ 2 เป็นช่างฝีมือและลูกต้องการประกอบอาชีพเดียวกับพ่อแม่ พ่อแม่จะเป็นครูสอนอาชีพให้ลูกได้ เช่น ครอบครัวแจ้เคี้ยว ใต้สอนเรื่องการตัดเย็บผ้าให้ลูกของเขามองโดยที่ลูกไม่ต้องไปเรียนที่อื่น

สมาชิกรุ่นที่ 3 และรุ่นต่อมา ที่มีโอกาสศึกษาในระดับสูงถึงปริญญาตรี การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของคนกลุ่มนี้จะใช้ความรู้ของคนประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งได้รับการศึกษา

สูงมากเท่าใด ก็ยังมีแนวโน้มออกห่างจากอาชีพเกษตรของบรรพบุรุษมากขึ้น ค่านิยมด้านการทำงานของผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คือ นิยมทำงานในบริษัทเอกชน ซึ่งมีแรงจูงใจเรื่องเงินเดือนที่สูงกว่าการรับราชการ แต่ก็ยังมีผู้เห็นว่างานราชการเป็นงานที่มั่นคงในระยะยาวจึงมีผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนหนึ่งทำงานราชการ

ในการวิจัยนี้ เซ็งและเซี๊ย เป็นตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเลือกประกอบอาชีพจากการเป็นพ่อค้า เกือบฐานะตัวเองขึ้นมาสู่การเป็นผู้ผลิตสินค้า (producer) หรือเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก (owner)

เซ็งเข้าโรงงานผลิตน้ำแข็งส่งขายทั่วไปในชุมชนอ้อมใหญ่และชุมชนใกล้เคียง ขณะเดียวกันธุรกิจเดิมที่เคยส่งน้ำแข็งและเครื่องต้มขายให้กับพ่อค้ารายย่อยก็ยังคงอยู่ต่อไป การบริหารงานในธุรกิจของเขาเป็นการบริหารงานแบบครอบครัว สมาชิกในครอบครัวเข้ามามีส่วนช่วยทำงานทั้งกิจการเดิมและธุรกิจใหม่

เซี๊ยมีกิจการโรงงานผลิตน้ำดื่ม ภายหลังจากที่ถูกๆของเขาประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานที่ไม่เกี่ยวกับกิจการของเขา ถูกๆของเซี๊ยจึงไม่มีใครเข้ามาช่วยบริหารงานในกิจการของเซี๊ย ถึงแม้ว่าถูกสาวคนใดมีหุ้นส่วนอยู่ด้วย แต่ไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวในการบริหาร คงมีแค่หลานสาวและหลานชายที่เข้ามาทำงานในโรงงานแห่งนี้ การบริหารงานเซี๊ยเป็นผู้ควบคุมดูแลทั้งหมด ซึ่งเป็นการบริหารงานแบบครอบครัวเช่นเดียวกับครอบครัวเซ็ง

ทั้งเซ็งและเซี๊ยต่างมีเป้าหมายในการเลือกประกอบอาชีพเพื่อความสำร็จและความร่ำรวยเช่นเดียวกับบุคคลอื่น เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระดับบุคคลตามแนวคิดการเลือกอย่างมีเหตุผล เนื่องจากสถานการณ์ของประเทศในช่วงเวลาที่ทั้งสองคนได้ก้าวขึ้นมาเป็นเจ้าของธุรกิจนั้น (หลังปี พ.ศ. 2525) ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยและคนจีนภายในประเทศไทยดีมากถึงขั้นมีการผสมกลมกลืนกันทางเชื้อชาติและไม่มีอคติต่อกันอีกต่อไป คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนจึงไม่มีความจำเป็นในการรวมกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มคน ด้วยเหตุนี้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจึงถูกแสดงออกในระดับบุคคลอย่างชัดเจน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานและอาชีพ

เมื่อพิจารณาจากประวัติของแต่ละครอบครัวพบว่า การตัดสินใจตั้งถิ่นฐานของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนเกิดขึ้นหลังจากที่สมาชิกรุ่นแรกมีครอบครัวและมีบุตรแล้ว เหตุผลของการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานของชาวจีนรุ่นแรกมีสองประการคือ

ประการแรก ชาวจีนรุ่นแรกเข้ามาในประเทศไทยเพื่อทำมาหากิน ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะยุ่งเกี่ยวทางการเมือง เมื่อมีสงครามกลางเมืองเกิดขึ้นในประเทศจีนและจบลงด้วยการที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้รับชัยชนะ (ช่วงปี พ.ศ. 2484-2492) ครอบครัวของชาวจีนอพยพที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเกิดความหวาดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์จึงไม่คิดกลับไปประเทศจีนอีกและตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ขณะเดียวกันรัฐบาลไทยซึ่งมีจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี เกรงว่าลัทธิคอมมิวนิสต์จะเผยแพร่เข้ามาประเทศไทยโดยชาวจีนจึงได้ดำเนินนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนในประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม (ภูวดล ทรงประเสริฐ, 2519: 104-121) ทำให้ชาวจีนที่ตัดสินใจอยู่ประเทศไทยต้องยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐบาลได้วางไว้

ตารางที่ 9 ลักษณะอาชีพก่อนและหลังการตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน

ครอบครัวที่	ลักษณะอาชีพก่อน และ หลังการตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน	รุ่นที่เปลี่ยนอาชีพ และปี พ.ศ. ที่ เปลี่ยน (โดยประเมิน จากประวัติของแต่ละ ครอบครัว)
1. แซ่ถิม	เกษตรกร / เกษตร → ค้าขาย (producer)	รุ่น 3 / พ.ศ. 2521
2. แซ่จิ่ง	เกษตรกร / เกษตร → ค้าขาย	รุ่น 2 / พ.ศ. 2497
3. แซ่ตั้ง	ค้าขาย / ค้าขาย → ค้าขาย	-
4. แซ่จู	เกษตรกร / เกษตร → ค้าขาย	รุ่น 2 / พ.ศ. 2492
5. แซ่กอ	เกษตรกร / ซื่อที่คืนทำการเกษตร → ค้าขาย	รุ่น 2 / พ.ศ. 2492
6. แซ่เฮ้ง	เกษตรกร / ซื่อที่คืนทำการเกษตร → ค้าขาย	รุ่น 3 / พ.ศ. 2511
7. แซ่ตัน	เกษตรกร / เกษตร → งานช่างฝีมือ (ตัดเย็บผ้าและขายผ้า)	รุ่น 2 / พ.ศ. 2501
8. แซ่เอี้ยว	เลี้ยงหมู / ซื่อที่คืนเพื่อใช้เป็นทีเลี้ยงหมู → ค้าขาย	รุ่น 2 / พ.ศ. 2494
9. แซ่เตียว	เกษตรกร / เกษตร → งานช่างฝีมือ (ตัดเย็บผ้าและขายผ้า)	รุ่น 2 / พ.ศ. 2494
10. แซ่เตีว	ค้าขาย / ค้าขาย → ค้าขาย (owner)	-

ประการที่สอง สมาชิกรุ่นที่สองของครอบครัวจีนที่เกิดในประเทศไทย พ่อชาวจีนสามารถให้ลูกถือสัญชาติจีนได้ ขณะเดียวกันก็มีสิทธิใช้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2456 พ่อชาวจีนส่วนใหญ่เลือกให้ลูกถือสัญชาติไทยเพื่อให้ลูกได้มีสิทธิและหน้าที่ของคนไทยตามกฎหมายอาชญาจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคมไทยในอนาคต จึงเป็นการยืนยันได้ว่าชาวจีนรุ่นแรกถือทัศนคติในเชิงตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยพร้อมกับครอบครัวของพวกเขา

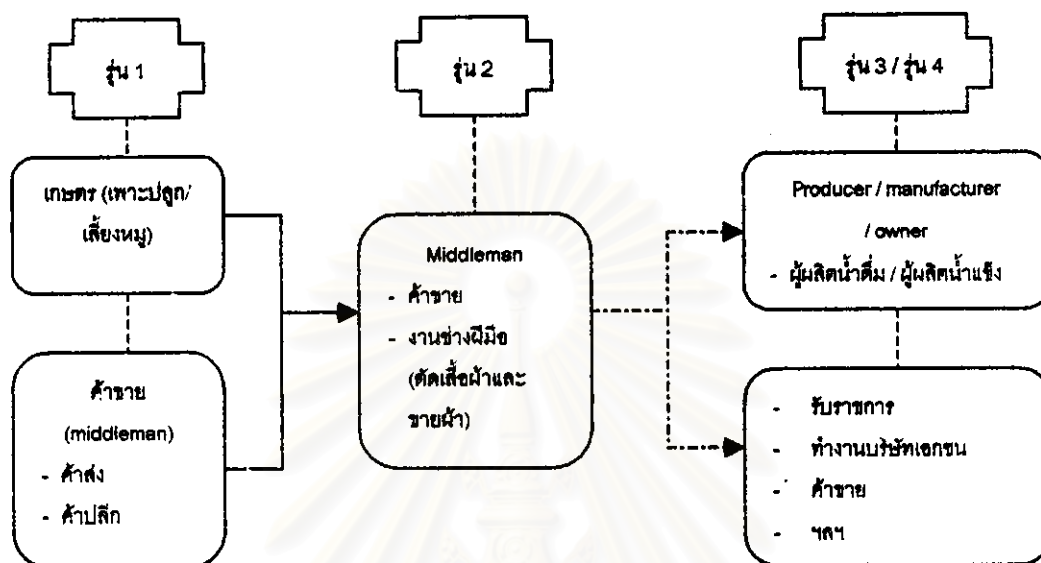
ลักษณะการประกอบอาชีพของจีนอพยพรุ่นแรกก่อนตัดสินใจตั้งถิ่นฐานนั้น ทำเพื่อเลี้ยงตัวเองและเพื่อมีชีวิตอยู่รอด ต่อมาเมื่อมีครอบครัว สมาชิกเพิ่มขึ้น ฐานะของครอบครัวมีแค่พอกินพอใช้และไม่มีทุนเพียงพอที่จะเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่นจึงต้องทำอาชีพเกษตรต่อไป การเปลี่ยนอาชีพเริ่มปรากฏในรุ่นที่ 2 (ดูตารางที่ 9) สมาชิกรุ่นที่สอง เมื่อเติบโต(อายุมากกว่า 12 ปี) จะเดินทางออกจากบ้านเข้าสู่เมืองเพื่อไปเป็นลูกจ้าง เพราะต้องการหาเงินมาช่วยครอบครัวและต้องการหันเหตัวเองไปสู่อาชีพที่ดีขึ้น

ครอบครัวจีนในชนบทที่ประกอบอาชีพเกษตรจะอาศัยอยู่กระจายทั่วไป ไม่มีกระบวนการรวมกลุ่มหรือการแบ่งแยกกลุ่มทางชาติพันธุ์ของคนออกจากชนกลุ่มใหญ่ที่เป็นเจ้าของประเทศ เพราะการทำเช่นนั้นอาจก่อให้เกิดอคติในแง่ลบและเป็นผลเสียต่อการทำมาหากินของพวกเขา คนกลุ่มนี้จึงพยายามปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ความอิสระในการเลือกประกอบอาชีพของแต่ละครอบครัวเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่เลือกตั้งถิ่นฐานและความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพที่ตัดสินใจให้เป็นอาชีพหลักของครอบครัว

ชาวจีนรุ่นแรกที่ประกอบอาชีพค้าขาย รูปแบบการค้าก่อนและหลังการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานมีรูปแบบเดียวกัน สิ่งที่แตกต่างกันคือวัตถุประสงค์ของการค้าที่นอกเหนือจากเรื่องเงินแล้วยังมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคงก้าวหน้า เมื่อคนกลุ่มนี้มีทุนทรัพย์พร้อมที่จะขยายกิจการ เขาอาจเปลี่ยนเป็นผู้ดำเนินกิจการ ในฐานะผู้ผลิต (producer) หรือเจ้าของ (owner) ได้

นอกจากนี้การเปลี่ยนอาชีพของแต่ละครอบครัวที่เกิดขึ้นในรุ่น 2 เมื่อพิจารณาปี พ.ศ. ที่เปลี่ยนพบว่าเกิดขึ้นหลังจากมีการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยแล้ว ในระยะนี้มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น 2 เหตุการณ์ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น คือ (1) พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) จีนคอมมิวนิสต์เข้าปกครองประเทศจีน และ (2) จอมพล ป. พิบูลสงครามกลับมามีอำนาจในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2491-2500 หรือ ค.ศ. 1948-1957) และดำเนินนโยบายชาตินิยมไทยเข้มข้นขึ้นกว่าเดิม สมาชิกรุ่นที่ 2 ของครอบครัวซึ่งบังคับได้ผสมกลมกลืนความเป็นไทยเข้ากับตัว จึงไม่มีความลำบากใจในการดำรงชีวิตในประเทศ พวกเขามีอิสระในการเลือกประกอบอาชีพ มีสิทธิและหน้าที่เหมือนคนไทย ดังนั้นการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพจึงเกิดขึ้นในระดับบุคคล โดยไม่จำเป็นต้องอ้างอิงกลุ่มหรือความเป็นเชื้อสายจีนเพื่อรวมกลุ่มช่วยเหลือกันดังเช่นสมาคมกลุ่มภาษาหรือสมาคมตระกูลแซ่ในอดีต

เมื่อสรุปรูปแบบของการเปลี่ยนอาชีพก่อนและหลังการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานจะได้ผังแผนภูมิข้าง
ล่าง

ในแผนภูมิจะเห็นว่า รุ่นที่ 1 เริ่มประกอบอาชีพ 2 ลักษณะ คือ เกษตรและค้าขาย เมื่อเข้าสู่รุ่นที่ 2 จะเปลี่ยนอาชีพเข้าสู่อาชีพที่มีลักษณะเป็นคนกลางทางการค้า (middleman) แต่ไม่ใช่ middleman ที่เข้าไปแทรกอยู่ในช่องว่างทางสถานภาพระหว่างชนชั้นสูงและสามัญชนดังที่ Bonacich (1973) ได้กล่าวไว้ เนื่องจากในกรณีวิจัยนี้ ไม่มีนายอากรบ่อนเบี้ยอีก middleman ก็คือพ่อค้าคนกลางที่ทำหน้าที่ค้าขายทั่วไปโดยเป็นผู้ส่งผ่านปัจจัยระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งสถานภาพนี้จะดำรงอยู่ในรุ่นต่อไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

การเลื่อนสถานภาพของตนเองสู่การเป็นผู้ผลิต (producer / manufacturer) หรือเจ้าของกิจการ (owner) ในรุ่นที่ 3 หรือรุ่นที่ 4 นั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ (1) มีทุนเพียงพอสำหรับขยายกิจการ (2) มีความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคล (3) ได้รับโอกาสทางการค้าที่เหมาะสมกับช่วงเวลาในขณะนั้นและ (4) รู้จักวางแผนการสำหรับอนาคต ส่วนสมาชิกรุ่น 3 หรือรุ่น 4 ที่ยังไม่สามารถเลื่อนสถานภาพเป็นผู้ผลิตได้ ก็อาจเลือกประกอบอาชีพอื่นตามความสามารถของตน เช่น รับราชการ ทำงานบริษัทเอกชน ค้าขาย เป็นต้น

ตารางที่ 10 ปีที่ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนย้ายมาอยู่ในชุมชนอ้อมใหญ่

ครอบครัวที่	ปี พ.ศ. ที่เข้ามาอยู่ในชุมชนอ้อมใหญ่	ครอบครัวที่	ปี พ.ศ. ที่เข้ามาอยู่ในชุมชนอ้อมใหญ่
1. แซ่ถิ่ม	2527	6. แซ่เฮ้ง	2480
2. แซ่จิ่ง	2513	7. แซ่ตัน	2516-2517 และ 2525
3. แซ่ตั้ง	2516	8. แซ่เอี้ยว	2513
4. แซ่จู	2515	9. แซ่เตี้ยว	2516
5. แซ่กอ	2497	10. แซ่เตี้ยว	2525

การเลือกทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยจากการวิจัยพบว่า ช่วงเวลาที่สมาชิกรุ่น 2 หรือรุ่น 3 ของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนตัดสินใจเลือกตั้งถิ่นฐานในอ้อมใหญ่คือช่วง พ.ศ. 2510-2525 ขณะนั้นชุมชนอ้อมใหญ่เริ่มมีการขยายตัว เนื่องจากถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมของจังหวัดและเป็นพื้นที่ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีการคมนาคมที่สะดวก จึงเป็นที่สนใจของนายทุนจากกรุงเทพฯ เข้ามาลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม ผลที่ตามมาคือมีประชากรต่างถิ่นเข้ามาทำงานในพื้นที่มากเช่นเดิวกัน เกิดกิจการต่างๆ ที่ให้บริการแก่คนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง เช่น บริการห้องพักให้เช่า ร้านอาหาร ร้านขายของชำ ตลาดนัด ร้านขายสินค้าประเภทต่างๆ ฯลฯ คนไทยเชื้อสายจีนที่ประกอบอาชีพค้าขายชอบตั้งบ้านเรือนอยู่ในเมืองหรือชุมชนที่มีความเจริญ มีประชากรค่อนข้างหนาแน่น เพราะสามารถขายสินค้าหรือประกอบธุรกิจของเขาได้ การเลือกทำเลที่ตั้งของบ้านหรือร้านค้ามักจะเลือกตั้งอยู่ริมถนนใหญ่ ชุมชนอ้อมใหญ่จึงเป็นชุมชนหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้เลือกที่จะตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบการค้าและใช้เป็นที่อยู่อาศัย

กลับมาดูที่ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยและคนจีนในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงปี พ.ศ. 2516 พัฒนขึ้นในรูปของความร่วมมือทางการค้า อันเนื่องมาจากการพัฒนาทุนนิยมชาตินิยม ซึ่งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของไทยร่วมลงทุนในธุรกิจการค้ากับนายทุนเชื้อสายจีนก่อตั้งรัฐวิสาหกิจ เช่น องค์การอุตสาหกรรมสุรา องค์การฟอกหนัง ทำให้เกิดการขยายความร่วมมือไปสู่ธุรกิจอื่นๆ เช่น โรงสี โรงเลื่อย อุตสาหกรรมน้ำตาล นักธุรกิจเชื้อสายจีนที่ร่ำรวยจากการค้าข้าวและสินค้าเกษตรเริ่มหันมาสนใจกิจการธนาคาร ซึ่งทำให้สถาบันการเงินของประเทศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว (อมรา พงศาพิชญ์, 2540 : 68)

ประเทศไทยและประเทศจีนมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการครั้งแรกในสมัยอ.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้ลงนามในแถลงการณ์ร่วมระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 ในแถลงการณ์ระบุว่า ประเทศทั้งสองยอมรับในหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและจะต่อต้านการสถาปนาความเป็นใหญ่ของประเทศ

หรือกลุ่มประเทศใดๆ ไทยรับรองว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรัฐบาลอันชอบด้วยกฎหมายของประเทศจีนเพียงรัฐบาลเดียวและได้หวั่นเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนจีนที่จะแบ่งแยกไม่ได้ ส่วนจีนก็ประกาศไม่ยอมรับการถือสองสัญชาติของคนจีนในประเทศไทย (จุลชีพ ชินวรรโณ, 2538: 13)

การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตในครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการยุติความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงระหว่างไทยกับจีนที่มีต่อกันมานานหลายสิบปี นับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองของจีนเป็นคอมมิวนิสต์ ภายใต้การนำของเหมา เจ๋อตง ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2492

ภายหลังจากสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศจีน ผู้นำไทยหลายคนก็ประกาศว่าตนเองเป็นลูกหลานจีนพร้อมกับฟื้นฟูความเป็นจีนของบรรพบุรุษคนกันอย่างกว้างขวาง ประกอบกับที่ผ่านมามีคนจีนในประเทศไทยมีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ทำให้ฐานะของคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น ความรู้สึกเป็นชนกลุ่มน้อยค่อยๆ หายไป ขณะเดียวกันคนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ในชนบทก็กล้าที่จะเปิดเผยว่าตนเองเป็นลูกหลานจีนตามผู้นำระดับสูงของประเทศเพราะไม่มีอคติทางเชื้อชาติอีกต่อไป ทั้งนี้การแสดงความเป็นจีนภายใต้การปกครองของรัฐบาลไทยต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งหนทางที่คนกลุ่มนี้สามารถเลือกปฏิบัติได้คือ การปฏิบัติตามประเพณีแบบจีนที่บรรพบุรุษมอบให้ ดังจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

อย่างไรก็ตามแนวโน้มของการเลือกประกอบอาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนในรุ่นหลัง ไม่จำเป็นต้องค้าขายเสมอไป เมื่อพ่อแม่ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจและมีฐานะทางการเงินดี ลูกหลานจีนได้รับการศึกษาในระดับสูงมากขึ้นและได้ทำงานตามสาขาอาชีพที่ตัวเองศึกษา มา บางคนอาจต้องการความมีเกียรติ มีหน้ามีตาเป็นที่ยอมรับในสังคมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ก็อาจตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นนักการเมืองก็มี ในปัจจุบันจึงพบเห็นลูกหลานจีนทำงานอยู่ในทุกสาขาอาชีพ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในแถลงการณ์ร่วมระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้กล่าวถึงเรื่องสัญชาติซึ่งฝ่ายจีนแถลงว่า จีนไม่รับรองสองสัญชาติ รัฐบาลทั้งสองถือว่า บุคคลสัญชาติหรือเชื้อชาติจีน ผู้ได้มาซึ่งสัญชาติไทย ย่อมสูญเสียสัญชาติจีน โดยอัตโนมัติ ส่วนในกรณีชาวจีนผู้ซึ่งทำเนืองอยู่ในไทยที่ถือสองสัญชาติไว้ซึ่งสัญชาติจีนด้วยความสมัครใจของคนเองนั้น รัฐบาลจีนจะเรียกร้องให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติตามกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย เคารพขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยและอยู่ร่วมกับชาวไทยอย่างอันดีมีมิตร (สยามรัฐ, 2528 : 57)

5.4 เอกฉันทน์ชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่

ชาวจีนรุ่นแรกของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนอ้อมใหญ่ อพยพเข้าประเทศไทยในช่วงรัชกาลที่ 6 และหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศจีนเกิดการช่วงชิงอำนาจระหว่างจีนก๊กมินตั๋งและจีนคอมมิวนิสต์ สงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นทำให้ชาวจีนไม่สามารถทำมาหากินได้เต็มที่ นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคภัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีประชากรมากต้องแย่งกันทำมาหากินและภัยธรรมชาติ เหล่านี้กลายมาเป็นปัจจัยผลักดันให้คนจีนอพยพออกนอกประเทศ ขณะเดียวกัน ไทยเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงเรื่องความอุดมสมบูรณ์และกำลังพัฒนาประเทศทุกด้าน เปิดโอกาสให้คนจีนที่ต้องการเลี่ยงโชคเดินทางมาสู่ประเทศไทย

ในการวิจัยนี้พบว่า ชาวจีนรุ่นแรกที่เป็นบรรพบุรุษของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่กระจ่ายกันไปในชนบท บางคนมีอาชีพทำไร่ ทำนาหรือปลูกผัก บางคนมีอาชีพค้าขาย ชาวจีนกลุ่มนี้มีความผูกพันกับประเทศจีนมากแสดงออกโดยการ การติดต่อกับญาติและการส่งเงินไปให้ญาติที่ประเทศจีน บางครอบครัวก็ส่งลูกชายคนโตกลับไปเรียนหนังสือที่ประเทศจีน ความสัมพันธ์กับประเทศบ้านเกิดมีมากทำให้การรักษารูปแบบทางวัฒนธรรมเหนียวแน่น

การมีครอบครัวของชาวจีนรุ่นแรกที่อยู่ในประเทศไทยไม่ใช่สิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าได้เกิดการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในทันที เพราะในเบื้องต้นชาวจีนรุ่นแรกยังมีความปรารถนาที่จะกลับไปใช้ชีวิตในประเทศบ้านเกิด ต่อมาเมื่อเกิดสถานการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองในประเทศจีน ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเริ่มมีความตั้งใจที่จะกลับประเทศจีน ในที่สุดเมื่อจีนคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะในการปกครองประเทศโดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2492 ชาวจีนเหล่านี้จึงตัดสินใจอยู่อาศัยในประเทศไทยต่อไป นโยบายปิดความสัมพันธ์กับจีนคอมมิวนิสต์และความหวาดระแวงภัยคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลไทยภายใต้การนำของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ตลอดจนกรอบเงื่อนไขทางการเมืองและเศรษฐกิจที่พยายามบีบให้คนจีนกลายเป็นคนไทยเพื่อถักริชาตินิยมไทย ทำให้ชาวจีนในประเทศไทยต้องระมัดระวังและขอมตคความเป็นจีนลง

Banton (1983) กล่าวถึงการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล (rational choice) ในเรื่องความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์และเชื้อชาติว่า รูปแบบความเข้มข้นของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะมีผลกระทบต่อขอบเขตของกลุ่ม ในกรณีนี้ความเข้มข้นของสถานการณ์เกิดขึ้นเนื่องจากรัฐบาลต้องการสถาปนาความเป็นจีนของชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ชาวจีนเหล่านี้จึงต้องขอมตคความเป็นจีนบางอย่างของตนลงไปได้แก่

(1) การถือสัญชาติ ให้ถูกหลานที่เกิดในประเทศไทยถือสัญชาติไทยเพื่อให้มีสิทธิเหมือนคนไทยตามกฎหมายไทย

(2) ความสัมพันธ์กับญาติที่ประเทศจีน น้อยลง จนในที่สุดขาดการติดต่อกันไปเมื่อจีนคอมมิวนิสต์เข้าปกครองประเทศ พ.ศ. 2492 อย่างไรก็ตามภายหลัง พ.ศ. 2518 ประเทศไทยมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ คนจีนจำนวนหนึ่งในประเทศไทยก็เริ่มติดต่อกับญาติที่ประเทศจีนอีกครั้ง สำหรับในการวิจัยนี้ไม่ปรากฏว่าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนได้ติดต่อกับญาติที่ประเทศจีนอีกภายหลัง พ.ศ. 2492

(3) การเรียนภาษาจีนในโรงเรียนสอนภาษาจีน หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย พ.ศ. 2475 รัฐบาลมีนโยบายให้นักเรียนที่อยู่ในวัยภาคบังคับการศึกษาต้องเรียนภาษาไทยทั้งหมดและมีมาตรการควบคุมโรงเรียนจีนอย่างเข้มงวด ได้แก่ จำกัดเวลาการสอนภาษาจีนให้ด้น้อยลง ควบคุมครูจีนและหลักสูตรในโรงเรียนจีน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนแก่โรงเรียนจีนอย่างมาก โรงเรียนจีนต่างๆ เริ่มถูกตั้งปิดนับแต่ช่วงปี พ.ศ. 2482 ถึงปี พ.ศ. 2483 (ค.ศ. 1939 - 1940) โรงเรียนจีนซึ่งเคยมีมากที่สุดในปี พ.ศ. 2479 (ค.ศ. 1936) ถึง 259 แห่งก็ถูกปิดจนหมดทั่วประเทศ (เออิจิ มูราซึมา อ้างแล้ว, หน้า 36) ด้วยเหตุนี้คนไทยเชื้อสายจีนจึงต้องเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนไทยและเรียนหลักสูตรภาษาไทย

นอกจากเรื่องการถือสัญชาติ ความสัมพันธ์กับญาติที่ประเทศจีน และการเรียนภาษาจีนแล้ว เอกลักษณะทางการเมืองก็เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับชาวจีนในประเทศไทย รัฐบาลไม่ยอมให้มีการสนับสนุนกลุ่มการเมืองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายก๊กมินตั๋งหรือฝ่ายคอมมิวนิสต์เพราะถือว่าเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยต้องยอมทิ้งเอกลักษณะทางการเมืองเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาลไทยและปรับเปลี่ยนเน้นเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรมมากขึ้น การสร้างวัฒนธรรมจีนของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน ได้แก่

(1) การใช้ภาษาจีนภายในครอบครัว ซึ่งยังมีอยู่บ้างในรุ่นหนึ่งและรุ่นสอง ส่วนสมาชิกในรุ่นหลังๆ ที่เข้าเรียนในโรงเรียนสอนภาษาไทยจะใช้ภาษาไทยมากกว่าทั้งภายในครอบครัวและนอกบ้าน แนวโน้มของการถ่ายทอดภาษาจีนให้กับสมาชิกในครอบครัวของพ่อแม่ที่รู้ภาษาจีนจึงขึ้นอยู่กับความพึงพอใจและการมองเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาจีน

(2) การแต่งกายและการรับประทานอาหาร ในเรื่องการแต่งกายนี้ไม่มีกฎข้อห้ามใดๆ เมื่อแรกที่เข้ามาในประเทศไทย การแต่งกายเป็นแบบจีนคือ ผู้ชายนิยมใส่เสื้อคอกลมผ้าด้านหน้าติดกระดุมและนุ่งกางเกงขาก๊วย ผู้หญิงใส่เสื้อคอจีน นุ่งกางเกงขาขาว เมื่อเวลาผ่านไปทั้งผู้หญิงและผู้ชายได้มีการพัฒนาการแต่งกายเปลี่ยนไปตามสมัยนิยมเป็นแบบสากลที่เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น

การรับประทานอาหาร อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารแต่เดิมคือ ตะเกียบ ต่อมาจึงมีการนำช้อนต้อมมาใช้ในการรับประทานอาหาร ซึ่งไม่ได้หมายความว่า การใช้ตะเกียบจะหมดไป

พระลูกหลานจีนบางคนเมื่ออยู่ในครอบครัวก็ยังคงใช้ตะเกียบรับประทานอาหารอยู่ เมื่อสังเกตดูภายในครัว จะเห็นว่าทุกบ้านมีตะเกียบอยู่ในภาชนะที่ใส่ซ้อนซ้อน การเช่นไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลตรุษจีน แข็งแข็ง สารทจีน และวันครบรอบวันตายของบรรพบุรุษ ลูกหลานจะนำตะเกียบวางไว้ข้างๆ ด้วยข้าวบนโต๊ะเครื่องเช่นไหว้ด้วยเพื่อให้บรรพบุรุษใช้รับประทานอาหารรับประทาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะวัฒนธรรมเดิมของบรรพบุรุษใช้ตะเกียบรับประทานอาหาร เมื่อท่านเสียชีวิตลงและลูกหลานเชิญมารับเครื่อง เช่นไหว้จึงต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้รับประทานอาหารเหมือนสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ส่วนอาหารมีการปรับเปลี่ยนไปตามความนิยมและความเหมาะสม การใช้ตะเกียบหรือซ้อนซ้อนในการรับประทานอาหารของคนไทยเชื้อสายจีนจึงเป็นความชอบของแต่ละคนที่จะเลือกใช้เอง

(3) การปฏิบัติตามประเพณีจีนด้านความเชื่อและศรัทธาและการบูชาบรรพบุรุษ ลูกหลานจีนยังคงสืบทอดประเพณีการไหว้เจ้าและการไหว้บรรพบุรุษตามเทศกาลต่างๆ ในรอบปี แต่อาจลดความสำคัญสำหรับบางเทศกาลลง เนื่องจากเห็นว่าไม่มีความสำคัญต่อวิถีการดำรงชีวิตและบางครั้งก็ไม่มีเวลาปฏิบัติตามเทศกาลเหล่านี้เนื่องจากต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เช่น เทศกาลง่วนเซียวโจย เป็นการไหว้เทพเจ้าเพื่อหวังผลในการเพาะปลูก แต่ลูกหลานจีนในประเทศไทยไม่นิยมทำอาชีพเกษตรมากเท่ากับการค้าขาย การสืบทอดประเพณีนี้จึงมีความสำคัญสำหรับผู้ที่มีอาชีพเกษตรมากกว่า แม้ว่าจะมีบางครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าขายยังคงทำพิธีเช่นไหว้ในเทศกาลนี้เพื่อแสดงความเคารพต่อเทพเจ้า แต่คาดว่าในอนาคตจะค่อยๆ ลดลงเรื่อยๆ

เทศกาลไหว้พระจันทร์ สำหรับลูกหลานจีนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาทราบคิดว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกตะวันตกพัฒนาไปอย่างมาก สามารถส่งมนุษย์อวกาศไปสำรวจดวงจันทร์ได้เป็นผลสำเร็จ การไหว้พระจันทร์กลายเป็นความเชื่อที่งมงายมากกว่าที่จะหาข้ออธิบายที่มีเหตุผลได้ ด้วยเหตุนี้การปฏิบัติในเทศกาลไหว้พระจันทร์จึงมีแนวโน้มลดความสำคัญลงเช่นกัน

(4) การนับญาติ ให้ความสำคัญกับญาติฝ่ายชายหรือฝ่ายสามีและสืบสกุลโดยฝ่ายชายตามแบบการนับญาติของจีน ส่วนผู้หญิงเมื่อแต่งงานแล้วจะถือว่าเป็นสมาชิกของครอบครัวฝ่ายสามี

กล่าวโดยสรุป ภาพรวมวิถีชีวิตของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่ พบว่า หลังจากที่ได้มีการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย สมาชิกในครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตบางอย่างเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ได้แก่ การรับประทานอาหารจากเดิมใช้ตะเกียบมีการนำซ้อนซ้อนมาใช้ในการดักอาหาร แต่ยังมีใช้ตะเกียบสำหรับการรับประทานอาหารบางอย่างเช่น ก๋วยเตี๋ยว การแต่งกายแบบจีนในคนจีนรุ่นแรกเปลี่ยนมาเป็นการแต่งกายแบบสากลทั่วไปในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะลูกหลานจีนจะปรับเปลี่ยนการแต่งกายตามแฟชั่นในแต่ละยุคสมัย ด้านที่อยู่อาศัย

ครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่นิยมการอยู่อาศัยในอาคารพาณิชย์ซึ่งเหมาะสำหรับการค้าและใช้เป็นที่อยู่อาศัย ทำหน้าที่ตั้งมักอยู่ในแหล่งชุมชน มีการคมนาคมสะดวก ภายในบ้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เช่น มีเครื่องใช้ไฟฟ้า โทรทัศน์ นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์ที่แสดงความเชื่อแบบจีนคือ ศาลเจ้าจีนที่ตั้งอยู่ภายในบ้านและมีการตั้งหิ้งบูชาบรรพบุรุษตามประเพณีจีน ด้านการปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนพบว่าครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนยังคงรักษาประเพณีการไหว้เจ้าและการบูชาบรรพบุรุษได้อย่างดี เนื่องจากถือวันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยเฉพาะบุตรชายที่มีฐานะเป็นผู้สืบสกุลของครอบครัวได้รับการคาดหวังให้เป็นผู้สืบทอดการปฏิบัติตามประเพณีแบบจีน

การรวมตัวกันทางสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ การรวมตัวทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ ชาวจีนและคนไทยเชื้อสายจีนนิยมมาร่วมงานเลี้ยงประจำปีของศาลเจ้าที่จัดขึ้นในวันที่สองของงาน เพื่อร่วมบริจาคเงินทำบุญและร่วมการประมูลสิ่งของด้วยเงินจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น ในงานเลี้ยงประจำปีของศาลเจ้าในปีนี้ (พ.ศ. 2542) พบว่า เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในตำบลฮ่อมใหญ่ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยินดีจ่ายเงินจำนวน 80,000 บาทเพื่อประมูลที่กึ่งเตียง (หมายถึงถ้ำกึ่งไม้ขนาดยาวที่ประดับด้วยโคมไฟและหลอดไฟสีดวงเล็กหลายดวง) ไปไว้ที่บ้านและบริจาคเงินจำนวน 1,500,000 บาทเพื่อสร้างศาลเจ้าหลังใหม่แทนศาลเจ้าเดิมที่ถูกน้ำท่วมทุกปี เจ้าของโรงงานผลิตแก้วชาวจีนบริจาคเงิน 300,000 บาท เพื่อซื้อมังกร หงส์ และกิเลนอย่างละหนึ่งคู่ใช้ประดับหลังศาลเจ้าแห่งใหม่ นอกจากนี้ยังมีคนไทยเชื้อสายจีนที่มาร่วมงานช่วยกันประมูลสิ่งของด้วยมูลค่าที่แพงกว่าราคาจริงหลายเท่าเพราะเชื่อว่าเป็นการได้บุญและแสดงถึงความมีหน้ามีตาในสังคม

อีกงานหนึ่งที่แสดงการรวมตัวกันของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่ คือ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ตายด้วยอุบัติเหตุบนท้องถนนบริเวณทางโค้งฮ่อมใหญ่ซึ่งจัดขึ้นในสัปดาห์ที่สองของเดือนมกราคมเป็นประจำทุกปี ในคอนเสิร์ตเป็นพิธีสงฆ์แบบพระไทยซึ่งใช้เวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง แต่วัตถุประสงค์ของงานนั้นพิธีกรรมแบบจีน มีการนิมนต์พระจีนมาเป็นผู้สวดทำพิธีอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย หลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรมจะมีการแจกทานสิ่งของให้แก่ผู้ที่มาร่วมรับ สิ่งของเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับบริจาคจากเจ้าของกิจการร้านค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน

การตัดสินใจเลือกเป็นคนไทยหรือคนจีนของสมาชิกในครอบครัว พบว่า ชาวจีนรุ่นแรกมีสำนึกของความเป็นจีนเพราะเป็นจีนอพยพที่ได้รับการปลูกฝังประเพณีวัฒนธรรมมาจากประเทศจีน แนวโน้มการตัดสินใจเลือกเป็นคนไทยของสมาชิกรุ่นต่อมามีปัจจัยเรื่องการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก เมื่อตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยประกอบกับนโยบายของรัฐบาลไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามที่ต้องการบีบให้คนจีนกลายเป็นไทยเพื่อลัทธิชาติ

นิยมทำให้คนจีนและลูกหลานจีนต้องตัดสินใจเลือกแสดงความเป็นไทยและแสดงความจริงรักภักดีต่อชาติไทย แต่ยังคงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างที่ไม่มีความขัดแย้งกับนโยบายของรัฐบาล

การปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดของ Wang Gungwu (1974) ในเรื่องการปรับตัวของคนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า มีลักษณะคล้ายกับกลุ่ม C ซึ่งมีการปรับเอกลักษณ์ตามประเทศที่คนเข้าไปอยู่อาศัย เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นจุดเน้นที่สามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อรัฐบาลไทย ขณะเดียวกันก็เสริมองค์ประกอบของการเป็นพลเมืองไทยมากขึ้น เหตุผลของการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจึงเป็นข้อปฏิบัติทั่วไปตามวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แสดงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนมากกว่าความต้องการรักษาความเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมไทย

ด้านการประกอบอาชีพของสมาชิกรุ่นแรกในครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน มักประกอบอาชีพเกษตรและอาศัยอยู่ในสังคมชนบท การออกจากอาชีพเกษตรเพื่อเข้าสู่อาชีพค้าขายหรือช่างฝีมือเกิดขึ้นในรุ่นที่สองหลังจากที่ได้มีการตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน ซึ่งก่อนที่จะมีการเปลี่ยนอาชีพต้องมีการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมืองเพื่อเข้าไปยังแหล่งงานในเมือง ต่อจากนั้นจึงสมัครเป็นลูกจ้างในร้านของคนจีน เจ้าแก็ร้านที่เป็นคนจีนชอบเลือกลูกจ้างคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนเพราะเชื่อว่าจะมีความขยันและอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน เมื่อมีความรู้ความชำนาญมากพอก็จะเปิดดำเนินกิจการของตนเองต่อไป ส่วนครอบครัวที่บรรพบุรุษประกอบอาชีพค้าขายจะยังคงประกอบอาชีพค้าขายต่อไป คนไทยเชื้อสายจีนรุ่น 2 หรือรุ่น 3 เลือกฮ่อมใหญ่เป็นสถานที่ประกอบอาชีพ เนื่องจากเป็นแหล่งชุมชนที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีการคมนาคมสะดวกและมีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค อาคารพาณิชย์ริมถนนเพชรเกษมทั้งสองฝั่งของตำบลฮ่อมใหญ่มักเป็นที่อยู่อาศัยของพ่อค้าคน ไทยเชื้อสายจีน เนื่องจากค่านิยมคนจีนชอบค้าขายและเห็นว่าทำเลร้านค้าที่ดีต้องอยู่ริมถนน มีรถผ่าน ไปมาสะดวก เมื่อการคมนาคมสะดวก ลูกค้าก็มาซื้อสินค้าที่ร้านได้ง่าย

หน่วยเศรษฐกิจพื้นฐานทั่วไปของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนคือ ร้านค้าที่ดำเนินการโดยครอบครัว พ่อจะเป็นหัวหน้าและเป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินงาน ภรรยาและบุตรทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานในร้านค้าของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวทุกคนได้เรียนรู้วิธีการค้าขายโดยอัตโนมัติ

ลูกของชาวจีนที่เกิดในประเทศไทยมักได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาเช่นเดียวกับเด็ก ไทย หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นต้น พ่อแม่จะให้ลูกช่วยทำงานในครอบครัว แรงจูงใจในการดำเนินชีวิตของชาวจีนคือความร่ำรวยและความสำเร็จทางวัตถุ ลูกหลานชาวจีนจะได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้จักมัธยัสถ์ ขยันทำงาน และมีอุปนิสัยอ่อนน้อม ความสามารถทางการค้าบวกกับอุปนิสัยส่วนตัวดังกล่าวจึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนหลายครอบครัวประสบความสำเร็จในด้านการค้าในเวลาต่อมา

สมาชิกของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน มีโอกาสได้เรียนรู้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ถ้าครอบครัวใดมีฐานะดีก็จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่

เน้นการสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เช่น โรงเรียนของศาสนาคริสต์ เนื่องจากเห็นว่าภาษาอังกฤษมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพในปัจจุบันและในอนาคต

การเลือกประกอบอาชีพของสมาชิกรุ่นใหม่ไม่จำเป็นต้องค้าขายเสมอไป ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีอาจเปลี่ยนรูปแบบการทำงานตามความรู้เฉพาะสาขาที่ตนเองได้เรียนมา ขณะเดียวกันอาชีพหลักของครอบครัวยังคงดำเนินต่อไป นอกจากนี้ครอบครัวที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจ อาจมีความต้องการที่มากกว่าเดิมคือ ต้องการความมีเกียรติ มีหน้ามีตาเป็นที่เคารพในสังคม คนกลุ่มนี้ก็จะเข้าสู่อาชีพนักการเมืองในวงการเมืองของไทย ในปัจจุบันนี้แนวโน้มการเลือกประกอบอาชีพของคนไทยเชื้อสายจีนจึงมีความหลากหลายและปะปนอยู่ในทุกสาขาอาชีพ

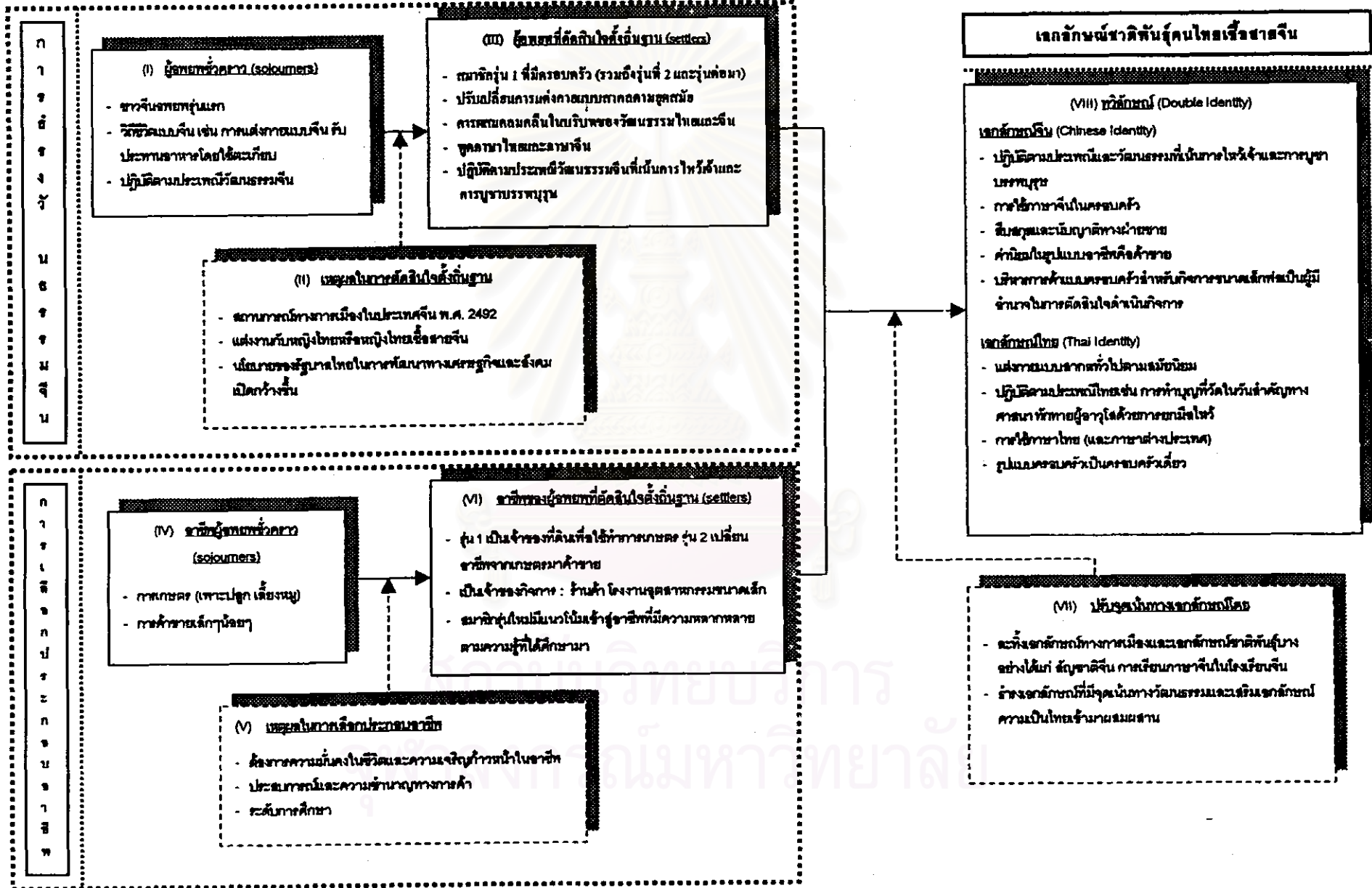
รูปแบบการดำรงชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนฮ่อมใหญ่เขียนเป็นแผนภูมิที่แสดงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ ดังภาพข้างล่าง

จากแผนภูมิดังกล่าว สรุปเป็นกรอบแนวคิดเรื่องเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดเรื่องเอกลักษณ์ชาติพันธุ์

จะเห็นได้ว่า (I) เมื่อชาวจีนรุ่นแรกอพยพเข้ามาเป็นผู้อพยพชั่วคราว (sojourners) ยังไม่ตัดสินใจตั้งถิ่นฐานนั้น เอกลักษณะชาติพันธุ์เป็นเอกลักษณ์แบบจีน มีวิถีชีวิตแบบจีน เช่น การแต่งกาย การรับประทานอาหาร ภาษา ความเชื่อและศาสนา การนับญาติ ถิ่นปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนทั้งสิ้น (II) เหตุผลของการตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในเวลาต่อมาของผู้อพยพชาวจีน ได้แก่ สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศจีนในช่วงปี พ.ศ. 2470-2492 ซึ่งสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2492 โดยพรรคคอมมิวนิสต์เข้าปกครองประเทศจีน ขณะเดียวกันนโยบายของรัฐบาลไทยในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมเปิดกว้างขึ้น ประกอบกับชาวจีนอพยพรุ่นแรกบางคนมีครอบครัวแต่งงานกับหญิงไทยหรือหญิงถูกจีนที่เกิดในเมืองไทยและมีบุตรหลายคนเกิดในประเทศไทย เมื่อพิจารณาผลดีผลเสียที่จะได้รับจากการตัดสินใจเลือกกระหว่างการตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยกับการอพยพกลับประเทศจีนบวกกับความหวาดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์แล้วเห็นว่า การอยู่ในประเทศไทยมีผลดีกว่าหลายประการจึงตัดสินใจตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยและยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนด

(III) ผู้อพยพที่ตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน (settlers) มักเป็นสมาชิกรุ่น 1 ที่มีครอบครัวแล้ว รวมถึงรุ่น 2 และรุ่นต่อมาที่ตัดสินใจตั้งถิ่นฐานตามพ่อแม่ การตัดสินใจตั้งถิ่นฐานมีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับสังคมไทย ปรับเปลี่ยนการแต่งกายแบบสากลตามยุคสมัย มีการผสมกลมกลืนในบริบทของวัฒนธรรมไทยและจีน หักพูดภาษาไทย พร้อมกันนี้ยังคงธำรงวัฒนธรรมจีนบางอย่างภายในครอบครัว เช่น พูดภาษาจีน กราบไหว้เจ้าและบูชาบรรพบุรุษตามความเชื่อและศาสนาแบบจีน

(IV) ด้านอาชีพของผู้อพยพชั่วคราว อาชีพเริ่มแรกของผู้อพยพชั่วคราวที่เข้ามาในประเทศไทยคือ อาชีพเกษตรกร (เพาะปลูก, เลี้ยงหมู) และอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เช่น ขายเรือแกวข้าวหรือขายสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

(V) เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพสืบเนื่องมาจากการตัดสินใจตั้งถิ่นฐาน กล่าวคือ เมื่อตัดสินใจตั้งถิ่นฐานแล้วย่อมต้องการความมั่นคงในอาชีพและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพื่อตนเองและครอบครัวจึงสะสมประสบการณ์และอาศัยความชำนาญทางการค้าเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (VI) สมาชิกรุ่น 1 เลือกประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไป โดยซื้อที่ดินเป็นสมบัติของครอบครัวเพื่อทำการเกษตร โดยปกติค่านิยมของคนจีนชอบค้าขายและเห็นว่าอาชีพค้าขายสบายกว่างานเกษตร ดังนั้นเมื่อมาถึงสมาชิกรุ่น 2 การประกอบอาชีพจึงเปลี่ยนจากเกษตรกรเป็นอาชีพค้าขายและพัฒนากิจการตัวเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผู้ที่มีความพร้อมทางการเงินและมีโอกาสทางการค้าที่ดีจะเลื่อนฐานะของตัวเองไปสู่การเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก (producer, manufacturer, owner) ได้ ส่วนสมาชิกรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาสูงมีแนวโน้มเลือกประกอบอาชีพตามความรู้ที่ได้ศึกษามาจึงมีความหลากหลายในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ

(VII) การตัดสินใจตั้งถิ่นฐานของคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยต้องปรับเอกลักษณ์ชาติพันธุ์โดยยอมละทิ้งเอกลักษณ์ทางการเมือง (หมายความว่า ไม่ยุ่งเกี่ยวหรือให้การสนับสนุนกลุ่มการเมืองใดๆในประเทศจีน) เนื่องจากถูกแรงกดดันจากรัฐบาลภายในประเทศและ

เลือกร่างเอกลักษณ์ที่มีจุดเน้นทางวัฒนธรรมนำเอกลักษณ์ความเป็นไทยเข้ามาผสมผสานกลายเป็นเอกลักษณ์ที่มีองค์ประกอบของทั้งไทยและจีนผสมผสานกัน หรือเรียกว่า ทวิลักษณ์ (Double Identity) กล่าวคือ(VIII) ในส่วนเอกลักษณ์ความเป็นจีน ได้แก่ การปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมที่เน้นการไหว้เจ้าและบูชาบรรพบุรุษ, ใช้ภาษาจีนภายในครอบครัวและหมู่มิตรสหายที่มีเชื้อสายจีน, สืบสกุลและนับญาติทางฝ่ายชาย, นิยมอาชีพค้าขาย, บริหารการค้ำแบบครอบครัว พ่อเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจมากที่สุด ส่วนเอกลักษณ์ไทยที่ผสมผสานคือ การแต่งกายแบบสากลตามสมัยนิยม, ปฏิบัติตามประเพณีไทยเช่น ทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา ทักทายผู้อาวุโสด้วยการยกมือไหว้, ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักและศึกษาภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมสำหรับคนรุ่นใหม่เพื่อผลประโยชน์ในอนาคต, รูปแบบครอบครัวเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่า เมื่อแรกเริ่มชาวจีนอพยพมีเอกลักษณ์ชาติพันธุ์แบบจีน ต่อมาตัดสินใจตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยทำให้เอกลักษณ์ชาติพันธุ์จีนลดความเข้มข้นลงและต้องละทิ้งเอกลักษณ์บางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาลผู้ปกครองประเทศ คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนเลือกร่างเอกลักษณ์ที่มีจุดเน้นทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์คนไว้เพราะเป็นความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตน และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับเจ้าของประเทศพร้อมทั้งรับเอาเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยเข้าไปผสมผสาน ในที่สุดเมื่อมีลูกหลานสืบสกุลต่อมากลายเป็นจีนและไทยได้ผสมผสานอยู่ในคนไทยเชื้อสายจีนกลายเป็นทวิลักษณ์ที่ปรากฏทั้งเอกลักษณ์ไทยและจีนในปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย